

**ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΓΕΩΡΓΙΑΣ
MBA FOOD & AGRIBUSINESS**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Ανάλυση των διαστάσεων αειφορίας στα παγκόσμια συστήματα
της εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάο

Παναγιώτα Γ. Γέρου

Επιβλέπων καθηγητής:

Τσουλφάς Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΓΠΑ

**ΑΘΗΝΑ
2024**

**ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Ανάλυση των διαστάσεων αειφορίας στα παγκόσμια συστήματα
της εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάο

Analysis of sustainability dimensions in global cocoa supply chain systems

Παναγιώτα Γ. Γέρου

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Τσουλφάς Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΓΠΑ (επιβλέπων)

Αναστασιάδης Φοίβος, Επίκουρος Καθηγητής ΓΠΑ

Πανάγου Ευστάθιος, Καθηγητής ΓΠΑ

Ανάλυση των διαστάσεων αειφορίας στα παγκόσμια συστήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάο

*ΔΠΜΣ Οργάνωση & Διοίκηση Επιχειρήσεων Τροφίμων & Γεωργίας
Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας & Ανάπτυξης
Τμήμα Επιστήμης Τροφίμων & Διατροφής του Ανθρώπου*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο αναφέρεται στις προκλήσεις και τις δυνατότητες του τομέα του κακάου σε διεθνές επίπεδο, εστιάζοντας στη βιωσιμότητα της παραγωγής και των αλυσίδων εφοδιασμού. Ειδικότερα, επισημαίνεται η ανάγκη για ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των διεθνών ρυθμίσεων, οι οποίες, αν και έχουν θετικές προθέσεις, συχνά δεν αντιμετωπίζουν πλήρως τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα που συνδέονται με την παραγωγή κακάου, όπως η αποδάσωση, η φτώχεια των αγροτών και οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων (παιδική εργασία, φυλετικές ανισότητες). Οι διεθνείς συμφωνίες για τη βιωσιμότητα των αλυσίδων εφοδιασμού είναι ανεπαρκείς, και συχνά δεν επιφέρουν ουσιαστική αλλαγή ή πρόοδο στον τομέα.

Το μέλλον απαιτεί ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των φορέων (κυβερνήσεων, επιχειρήσεων, ΜΚΟ) για την εφαρμογή νέων στρατηγικών που θα διασφαλίζουν τις ανάγκες των παραγωγών, με έμφαση στην ενίσχυση των μικροκαλλιεργητών, στη διαφάνεια και στις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές. Οι τάσεις δείχνουν ότι η συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ανθεκτικών αλυσίδων εφοδιασμού, αν και απαιτείται σημαντική επένδυση για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των καλλιεργειών κακάου και να αποτραπούν οι αρνητικές συνέπειες των εντεινόμενων πιέσεων στις αγροτικές περιοχές.

Επιστημονική περιοχή: Βιώσιμο κακάο

Λέξεις κλειδιά: κακάο, εφοδιαστική αλυσίδα, αειφορία, σοκολάτα, σπόροι κακάου

Analysis of sustainability dimensions in global cocoa supply chain systems

MBA Food & Agribusiness

Department of Agricultural Economics & Rural Development

Department of Food Science & Human Nutrition

SUMMARY

The text addresses the challenges and opportunities within the cocoa sector at an international level, focusing on the sustainability of production and supply chains. Specifically, it highlights the need to enhance the effectiveness of international regulations, which, although well-intentioned, often fail to adequately address environmental and social issues linked to cocoa production, such as deforestation, farmer poverty, and human rights violations (child labor, gender inequalities). The international agreements on supply chain sustainability are insufficient and often do not bring about meaningful change or progress in the sector.

The future requires enhanced collaboration between stakeholders (governments, businesses, NGOs) to implement new strategies that meet the needs of producers, focusing on empowering smallholders, transparency, and sustainable business practices. Trends indicate that public-private partnerships can help create resilient supply chains, although significant investment is necessary to ensure cocoa crop sustainability and to prevent the negative effects of mounting pressures on rural areas.

Scientific area: sustainable cocoa

Keywords: cocoa, supply chain, sustainability, chocolate, cocoa beans

ΔΗΛΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη φοιτήτρια, ΓΕΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, δηλώνω ρητά ότι η παρούσα Διπλωματική Εργασία με τίτλο «Ανάλυση των διαστάσεων αειφορίας στα παγκόσμια συστήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάο», καθώς και τα ηλεκτρονικά αρχεία και πηγαίοι κώδικες που αναπτύχθηκαν ή τροποποιήθηκαν στα πλαίσια αυτής της εργασίας και αναφέρονται ρητώς μέσα στο κείμενο που συνοδεύουν, και η οποία έχει εκπονηθεί στο ΔΠΜΣ Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων Τροφίμων και Γεωργίας-MBA Food & Agribusiness του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, υπό την επίβλεψη του κ. (Τσουλφά Ιωάννη), αποτελεί αποκλειστικά δικό μου, μη υποβοηθούμενο πόνημα, δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής. Τα σημεία όπου έχουν χρησιμοποιηθεί ιδέες, κείμενο, αρχεία ή / και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Η Διπλωματική εργασία αυτή υποβάλλεται σε μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην «Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων Τροφίμων και Γεωργίας» του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Δεν έχει υποβληθεί ποτέ πριν για οιοδήποτε λόγο ή για εξέταση σε οποιοδήποτε άλλο πανεπιστήμιο ή εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας ή του εξωτερικού. Η εργασία αποτελεί προϊόν συνεργασίας της φοιτήτριας και του επιβλέποντος της εκπόνησής της. Τα φυσικά αυτά πρόσωπα έχουν και τα πνευματικά δικαιώματα στη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της εργασίας σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο. Με την άδειά μου, η παρούσα εργασία ελέγχθηκε από την Εξεταστική Επιτροπή μέσα από λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής που διαθέτει το ΓΠΑ και διασταυρώθηκε η εγκυρότητα και η πρωτοτυπία της.

ΓΕΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

31/12/2024

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα μελέτη με τίτλο «Ανάλυση των διαστάσεων αειφορίας στα παγκόσμια συστήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάο» πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του δια τμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών οργάνωση & διοίκηση επιχειρήσεων τροφίμων και γεωργίας (MBA *Food & Agribusiness*) του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Με την αποπεράτωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας τελειώνει ένα μακρύ και σημαντικό ταξίδι στην μάθηση, στην γνώση και στην εξέλιξη. Θα ήθελα να ευχαριστήσω με θέρμη τον Κ. Ιωάννη Τσουλφά, αναπληρωτή καθηγητή του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών στο τμήμα Διοίκησης Γεωργικών Επιχειρήσεων και Συστημάτων Εφοδιασμού τόσο για την προτροπή του να μου προτείνει έ να τόσο ενδιαφέρον θέμα, όσο και για το πολύτιμο χρόνο που μου αφιέρωσε σε συνδυασμό με την καθοδηγητική βοήθεια που μου παρείχε καθ' όλη την διάρκεια εκπόνηση της.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την πολύ σημαντική βοήθεια και υποστήριξη που μου πρόσφερε καθ' όλη τη διάρκεια της διπλωματικής μου εργασίας.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Ιστορικό και Σημασία	9
1.1. Στόχοι της έρευνας.....	10
2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	14
2.1. Βιωσιμότητα στη Διαχείριση Εφοδιαστικής Αλυσίδας	15
2.2. Επισκόπηση βιομηχανίας κακάο.....	17
3. Μεθοδολογία.....	20
3.1. Σχεδιασμός της έρευνας.....	22
3.2. Συλλογή δεδομένων και ανάλυση.....	24
4. Διαστάσεις Αειφορίας στην εφοδιαστική αλυσίδα κακάο	27
4.1. Οικονομική Βιωσιμότητα	28
4.2. Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα	30
4.3. Κοινωνική Βιωσιμότητα	31
5. Προκλήσεις και Ευκαιρίες	34
5.1. Βασικές προκλήσεις για την επίτευξη της βιωσιμότητας	36
5.2. Ευκαιρίες για Βελτίωση.....	38
5.3. Ορισμός βιώσιμου Κακάου.....	42
5.4 Νόμοι και συναφείς υποχρεώσεις	43
5.5 Υφιστάμενα πρότυπα, ετικέτες και πρωτοβουλίες	44
5.6. Δυναμική Πιστοποίησης φυτειών Κάκαο	47
5.7 Ανασκόπηση Αγρονομικών Πρακτικών	47
5.7.1. Αγροοικολογικές πρακτικές	48
5.7.2. Αγροδασοπονία.....	49

6. Μελέτες περιπτώσεων.....	47
6.1. Επιτυχημένες πρωτοβουλίες αειφορίας	49
6.2. Διδάγματα.....	54
7. Βέλτιστες πρακτικές	53
7.1. Πιστοποιήσεις και πρότυπα	54
7.2. Συνεργατικές εταιρικές σχέσεις	55
7.3. Εκτίμηση Κινδύνου - Η περίπτωση της NESTLE.....	60
8. Επιπτώσεις πολιτικής.....	67
8.1. Κυβερνητικοί Κανονισμοί	69
8.2. Διεθνείς Κανονισμοί	71
9. Μελλοντικές Κατευθύνσεις Έρευνας	74
9.1. Αναδυόμενες Τάσεις	75
9.2. Ερευνητικά Κενά	76
10. Συμπέρασμα	79
10.1. Σύνοψη των Ευρημάτων	80
10.2. Πρακτικές επιπτώσεις	82
Βιβλιογραφία.....	92

1. Ιστορικό και Σημασία

Τα ζητήματα βιωσιμότητας στη βιομηχανία τροφίμων έχουν αναδειχθεί ως οι κύριες ανησυχίες και το κεντρικό σημείο εστίασης για ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων μερών. Στη λίστα αυτή περιλαμβάνονται κυβερνητικοί φορείς, επιχειρήσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικές αρχές, οργανώσεις βάσης, κοινότητες και φυσικά, μεμονωμένοι πολίτες που ενδιαφέρονται για τα κρίσιμα αυτά θέματα.

Το κακάο, το οποίο αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως ένα από τα πιο διακινούμενα γεωργικά εμπορεύματα, ξεχωρίζει ως ένα ιδιαίτερα σημαντικό οικονομικό εξαγωγικό προϊόν για πολλές χώρες παραγωγής. Οι χώρες αυτές, οι οποίες βρίσκονται διάσπαρτες σε διάφορες ηπείρους, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το κακάο, τόσο για τη διατήρηση της οικονομικής τους ανάπτυξης όσο και για τη βελτίωση της ευημερίας των τοπικών κοινοτήτων. Εκτός από την οικονομική του αξία ως εξαγωγικό προϊόν, το κακάο διαδραματίζει στρατηγικό ρόλο στην εθνική ανάπτυξη των χωρών παραγωγής, καθώς τα έσοδα από συνάλλαγμα συμβάλλουν καθοριστικά στην οικονομική σταθερότητα και την ανάπτυξή τους.

Σήμερα, πάνω από το 70% του κακάο παράγεται στη Δυτική Αφρική, κυρίως στην Γκάνα και στην Ακτή Ελεφαντοστού (Ακτή Ελεφαντοστού), (Food Empowerment Project 2020). Στην Γκάνα, το κακάο είναι η σημαντικότερη εξαγωγική καλλιέργεια, συνεισφέροντας έως και το 30% των εσόδων από τις εξαγωγές. Ομοίως, στην Ακτή Ελεφαντοστού, το κακάο θεωρείται πιο πολύτιμο από τον χρυσό, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 40% των εσόδων από τις εξαγωγές της χώρας το 2015 (Daoui, 2020).

Το κακάο αποτελεί ένα ιδιαίτερα διαδεδομένο αγαθό με πλούσια ιστορία, το οποίο ενώ καλλιεργείται σε συγκεκριμένα μέρη του πλανήτη, καταναλώνεται με διαφορετικούς τρόπους και σε διαφορετικές μορφές σε όλον τον κόσμο. Προκειμένου να φτάσει στον καταναλωτή περνάει από διαδικασίες πολλαπλών βημάτων, από τις οποίες παράγονται πολλά διαφορετικά προϊόντα όπως το βούτυρο κακάο, η σκόνη κακάο, αλλά και με την προσθήκη άλλων υλικών όπως το γάλα, η γνωστή σε όλους σοκολάτα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το εμπόριο κακάου απορροφά ένα σημαντικό ποσοστό εργασίας, δημιουργώντας οικονομικές ευκαιρίες και θέσεις εργασίας σε αγροτικές περιοχές. Εκτιμάται ότι η αλυσίδα εφοδιασμού κακάου προσφέρει πολύτιμο έργο σε περίπου 40 εκατομμύρια φτωχές οικογένειες, με την υπόθεση ότι κάθε παραγωγός κακάου υποστηρίζει κατά μέσο όρο πέντε άτομα.

Οι περισσότεροι μικροκαλλιεργητές σε διάφορες χώρες παραγωγής κακάου εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την καλλιέργεια του κακάου για την κάλυψη των καθημερινών τους αναγκών. Ολόκληρες κοινότητες είναι βαθιά ριζωμένες σε έναν τρόπο ζωής που περιστρέφεται γύρω από το κακάο, με την οικονομική τους και κοινωνική ευημερία να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από αυτό το ζωτικό προϊόν.

Αυτή η αλληλεξάρτηση αναδεικνύει την ανάγκη για την αντιμετώπιση των ζητημάτων βιωσιμότητας στην παραγωγή και το εμπόριο κακάου, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι αυτές οι κοινότητες θα συνεχίσουν να ευημερούν, ενώ παράλληλα θα προστατεύεται το περιβάλλον για τις μελλοντικές γενιές (Zulfiandri, 2023; Neilson et al., 2020; Odusola, 2021).

Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να εξετάσει σε βάθος τα διάφορα χαρακτηριστικά της έρευνας που έχουν συμβάλει στην ενίσχυση της γνώσης γύρω από την αναγνώριση των σημαντικών τάσεων και κρίσιμων κενών στη βιβλιογραφία. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναμένεται να αποδειχθούν εξαιρετικά χρήσιμα για ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, όπως ερευνητές, ακαδημαϊκούς, γεωργικούς επαγγελματίες, διευθυντές αλυσίδας εφοδιασμού και άλλους βασικούς φορείς που συμμετέχουν άμεσα στην πολυδιάστατη αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου. Η μελέτη αποσκοπεί επίσης στην αναγνώριση και απάντηση σε διάφορα κρίσιμα ερωτήματα που αφορούν την αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου: Πώς έχουν εξελιχθεί οι έννοιες, οι θεματικές και τα πλαίσια με την πάροδο του χρόνου; Υπάρχουν σημαντικά κενά στην υπάρχουσα βιβλιογραφία που πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα; Ποια είναι τα κύρια προβλήματα που απαιτούν άμεση προσοχή και δράση για τη βελτίωση και αναβάθμιση της αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου.

Η ανασκόπηση αυτή πραγματοποιήθηκε με μια συστηματική προσέγγιση, αναλύοντας προσεκτικά, επιλεγμένα έγγραφα που έχουν δημοσιευτεί σε αξιόπιστες βάσεις δεδομένων και καλύπτουν επιστημονικές δημοσιεύσεις peer-reviewed. Τα ευρήματα αυτής της μελέτης είναι γενικεύσιμα, καθώς η επιλεγμένη βάση δεδομένων περιλαμβάνει επιστημονικά έργα υψηλής ποιότητας που πληρούν αυστηρά ακαδημαϊκά κριτήρια. Με τη στρατηγική χρήση σχετικών λέξεων-κλειδιών, όπως "κακάο", "εφοδιαστική αλυσίδα" και "βιωσιμότητα". Κάθε άρθρο διαβάστηκε προσεκτικά και αναλύθηκε σε βάθος, με σκοπό την εξαγωγή βασικών ευρημάτων και την αναγνώριση των κύριων θεμάτων που αναφέρονται στις εκτενείς συζητήσεις των άρθρων. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με μια συστηματική μεθοδολογία θεματικής ανάλυσης, εξασφαλίζοντας μια πλήρη και εις βάθος κατανόηση του θέματος (Bakhmat et al., 2022).

1.1. Στόχοι της έρευνας

Τα ζητήματα βιωσιμότητας στην αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων φορέων, όπως ακαδημαϊκών, ειδικών του κλάδου και των ΜΜΕ. Αυτοί οι φορείς ενδιαφέρονται έντονα για την αντιμετώπιση των πολλών προκλήσεων που περιβάλλουν αυτόν τον ζωτικό τομέα, ο οποίος παίζει ουσιαστικό ρόλο στις παγκόσμιες οικονομίες και τα συστήματα τροφίμων. Αν και η συζήτηση γύρω από τα δίκτυα βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης που εμπλέκονται στην αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου είναι εκτενής και πολυδιάστατη, είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι μια πραγματικά ολοκληρωμένη προοπτική της βιωσιμότητας μία που να καλύπτει πλήρως τις

οικονομικές, κοινωνικές και οικολογικές διαστάσεις δεν είναι ευρέως αποδεκτή ή συζητήσιμη στη σύγχρονη βιβλιογραφία. Οι περισσότερες από τις μελέτες που έχουν δημοσιευτεί μέχρι τώρα επικεντρώνονται κυρίως στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την παραγωγή σοκολάτας και κακάου, ενώ άλλες κρίσιμες διαστάσεις της βιωσιμότητας, όπως η οικονομική βιωσιμότητα και η κοινωνική δικαιοσύνη, συχνά δεν έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς ή δεν έχουν λάβει την απαιτούμενη προσοχή στη συζήτηση. Αυτές οι πρώιμες μελέτες επικεντρώνονται συνήθως μόνο σε μια συγκεκριμένη πλευρά της αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου, με αποτέλεσμα να αποτυγχάνουν να εξετάσουν το όλο σύστημα. Αυτή η περιορισμένη εστίαση οδηγεί στο να μην διερευνώνται επαρκώς οι περίπλοκες και πολυδιάστατες σχέσεις μεταξύ των διαφόρων οντοτήτων που συμμετέχουν στην αλυσίδα εφοδιασμού, όπως οι κατασκευαστές που παράγουν το προϊόν, οι προμηθευτές που παρέχουν τα απαραίτητα υλικά, οι διανομείς που διευκολύνουν τη μεταφορά των αγαθών και οι τελικοί καταναλωτές που καταναλώνουν τα προϊόντα σοκολάτας που παράγονται από το κακάο.

Περαιτέρω, ένα κοινό πρόβλημα στις προηγούμενες μελέτες είναι η έλλειψη αξιόπιστης στατιστικής υποστήριξης για τα ευρήματά τους. Πολύ συχνά, αυτές οι μελέτες βασίζονται αποκλειστικά σε αναλύσεις περιεχομένου ή περιγραφικές μεθόδους που δεν ενσωματώνουν αυστηρές στατιστικές δοκιμές. Η απουσία μιας robust μεθοδολογίας δοκιμών δεν εγγυάται την αξιοπιστία των συμπερασμάτων που προκύπτουν και δείχνει την έλλειψη γενικευσιμότητας στην έρευνα βιωσιμότητας του κακάου. Αυτές οι ελλείψεις μπορεί να εμποδίσουν σημαντικά την ανάπτυξη αποτελεσματικών βιώσιμων πρακτικών στην αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου, αποτρέποντας τους ενδιαφερόμενους φορείς από το να εφαρμόσουν μέτρα που θα ωφελούσαν πραγματικά το σύστημα στο σύνολό του. Είναι επομένως απαραίτητο για τις μελλοντικές έρευνες να υιοθετήσουν πιο ολιστικές προσεγγίσεις που να ενσωματώνουν διάφορες διαστάσεις της βιωσιμότητας και να χρησιμοποιούν ισχυρά μεθοδολογικά πλαίσια προκειμένου να ενισχυθεί η αξιοπιστία και η εφαρμοσιμότητα των ευρημάτων στη συνεχιζόμενη προσπάθεια για βιώσιμη παραγωγή κακάου.

Οι πρώιμες εμπειρικές μελέτες κατηγοριοποιούσαν συχνά την εκτεταμένη αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου σε διάφορα διακριτά επίπεδα, τα οποία περιλάμβαναν μικρές εκμεταλλεύσεις, ενδιάμεσους εμπόρους και τη διεθνή αγορά και το εξαγωγικό εμπόριο που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Στα διάφορα επίπεδα αυτής της αλυσίδας, εντοπίστηκαν διάφοροι παράγοντες βιωσιμότητας που είναι καθοριστικοί για τη διαμόρφωση των βέλτιστων πρακτικών και των βασικών πολιτικών στην εξελισσόμενη βιομηχανία κακάου. Πολλές σύγχρονες μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στην σύγχρονη εποχή τονίζουν τη σημαντικότητα της εξέτασης των περίπλοκων αλληλεπιδράσεων και σχέσεων μεταξύ των πολυάριθμων επιχειρήσεων που λειτουργούν σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου. Αυτές οι μελέτες ενισχύουν την τεράστια σημασία της αναζήτησης της αληθινής συνεργασίας και της καλλιέργειας πραγματικής βούλησης μεταξύ των διαφόρων μελών της αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου, κάτι που είναι

απαραίτητο για να ενισχυθεί η συνολική ανταγωνιστικότητα τους και να εξασφαλιστεί η μακροχρόνια βιωσιμότητα για όλους τους εμπλεκόμενους.

Παρά το γεγονός ότι οι συζητήσεις γύρω από αυτά τα περίπλοκα ζητήματα εξελίσσονται με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο, εξακολουθεί να είναι πολύ δύσκολο να αποκτηθούν αξιόπιστα δεδομένα που να επιβεβαιώνουν οριστικά την αλήθεια πίσω από τις συχνά υπερβολικές δηλώσεις σχετικά με τις δήθεν ευεργετικές επιπτώσεις των διαφόρων μελών της αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου. Παραμένει μια επείγουσα ανάγκη για αύξηση του όγκου αυστηρών, επαληθεύσιμων και γενικεύσιμων ερευνών, ώστε να αποκτηθεί μια πιο σαφής προοπτική γύρω από αυτό το πολυδιάστατο ζήτημα. Αυτές οι έρευνες δεν θα πρέπει μόνο να εστιάζουν ακαδημαϊκά στις τρέχουσες πολιτικές συζητήσεις, οι οποίες συχνά αναλύονται με επιφανειακές περιγραφικές μεθόδους για να συγκριθούν οι παρούσες συνθήκες, αλλά θα πρέπει επίσης να αξιολογούν προσεκτικά αν η γενική κατάσταση έχει πράγματι βελτιωθεί με την πάροδο του χρόνου λόγω των εφαρμοσμένων πρακτικών και πρωτοβουλιών. Τέτοιες αυστηρές και εκτενείς μελέτες θα πρέπει να εξετάζουν ρητά τις διάφορες διαστάσεις της βιωσιμότητας, καλύπτοντας όχι μόνο το κέρδος, αλλά και τους ανθρώπους και τον πλανήτη ως διασυνδεδεμένους πυλώνες. Αυτές οι διεξοδικές έρευνες μπορεί να αποκαλύψουν σημαντικές και κρίσιμες διαφορές που θα υποστηρίξουν κατευθυντήριες οδηγίες για την ανάπτυξη, διαχείριση και ευαισθητοποίηση σε διάφορα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, πολιτικά και οικολογικά περιβάλλοντα που επικρατούν σε διάφορες χώρες παγκοσμίως. Αυτή η πολυδιάστατη πολυπλοκότητα δημιουργεί ένα τοπίο που πράγματι απαιτεί διεξοδική εξέταση και διορατική ανάλυση για την βελτιωμένη κατανόηση και αποτελεσματική λήψη αποφάσεων σχετικά με την βιώσιμη παραγωγή και εμπόριο κακάου. Μόνο μέσω τέτοιων ενημερωμένων προσπαθειών μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα γεφυρωθούν τα κενά και θα ενισχυθεί η συνεργασία στον κλάδο, ανοίγοντας τον δρόμο για ένα πιο βιώσιμο μέλλον για τη γεωργία κακάου και τις συναφείς πρακτικές. (Escobar et al. 2020) (Farghal et al., 2022)

Ο κύριος στόχος αυτής της μελέτης είναι να κατανοήσει σε βάθος πώς οι τρεις κρίσιμες διαστάσεις της βιωσιμότητας αντιμετωπίζονται και ενσωματώνονται μέσα στα συστήματα αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου. Αυτός ο ευρύς σκοπός συμπληρώνεται με την αναγνώριση της ανάγκης να παρασχεθούν ολοκληρωμένες και αποτελεσματικές κατευθυντήριες γραμμές στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε κάθε καινοτόμο πρωτοβουλία που ενδέχεται να προκύψει στον κρίσιμο τομέα της βιωσιμότητας. Η κινητήρια δύναμη πίσω από αυτήν την έρευνα είναι κυρίως η αναγνώριση της εγγενούς πολυπλοκότητας και της πολυδιάστατης φύσης που συνοδεύει την επίλυση και προώθηση της βιωσιμότητας, ειδικά όταν εξετάζεται σε συστήματα αλυσίδας εφοδιασμού που είναι πολυ-κλίμακας και πολυ-ιδιοκτησίας. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι υπάρχει μια ευρεία γκάμα από διαφορετικά σήματα βιωσιμότητας και πρότυπα πιστοποίησης, και αυτή η πληθώρα επιλογών μπορεί να προκαλέσει σύγχυση τόσο για τις εταιρείες όσο για τους καταναλωτές που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τη βιωσιμότητα των μεμονωμένων προϊόντων, καθώς και των ευρύτερων αλυσίδων εφοδιασμού τους. Είναι απαραίτητο να

αναγνωρίσουμε ότι δεν είναι όλα τα πρότυπα σχεδιασμένα να παρέχουν τα ίδια σημαντικά οφέλη βιωσιμότητας και αυτό έχει ως φυσικό επακόλουθο οι μεμονωμένες εταιρείες θα επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν τα δεδομένα, το πλαίσιο και την αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα των προτύπων που ευθυγραμμίζονται καλύτερα με τους συγκεκριμένους επιχειρηματικούς τους στόχους και επιδιώξεις. Ως εκ τούτου, η προσπάθεια να απαντηθούν οι πολυπλοκότητες της βιωσιμότητας μέσω ενός μόνο, ενιαίου προτύπου είναι αναπόφευκτα ακατόρθωτη ή πρακτικά αδύνατη. Ωστόσο, για την αντιμετώπιση του κρίσιμου ζητήματος, πρέπει να αντληθούν πολύτιμες γνώσεις και προοπτικές από τις ποικίλες και πλούσιες εμπειρίες που προκύπτουν από τα διάφορα πρότυπα βιωσιμότητας και τις διαφορετικές προσεγγίσεις που ακολουθούν οι εταιρείες που λειτουργούν εντός αυτού του περίπλοκου συστήματος.

Το έργο, στοχεύει στην αναγνώριση των βέλτιστων πρακτικών για την εξασφάλιση της ιχνηλασιμότητας, ενώ ταυτόχρονα εξετάζει διάφορες γεωγραφικές ενδείξεις, εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες επενδύσεις και αξιολογώντας αποτελεσματικά τα αποτελέσματα των έργων με έναν ολοκληρωμένο τρόπο. Οι εξής ερευνητικοί στόχοι έχουν διαμορφωθεί με προσοχή για να διευκολύνουν μια εις βάθος εξερεύνηση που θα συμβάλει σημαντικά στην επιτυχή επίτευξη αυτού του σκοπού:

- Πρώτον, να πραγματοποιηθεί μια ολοκληρωμένη και αναλυτική μελέτη του παγκόσμιου τομέα κακάου και των δυναμικών του, ενώ παράλληλα θα εξεταστούν οι κύριες δυνάμεις που παίζουν καθοριστικό και επιδραστικό ρόλο στη διαμόρφωση των παγκόσμιων τάσεων και προτύπων ανάπτυξής του
- Δεύτερον, να οριστούν και να καθοριστούν συναφή δείκτες βιωσιμότητας καθώς και οι κρίσιμοι παράγοντες που καθορίζουν την επιτυχία για κάθε συγκεκριμένη διάσταση αυτού του ζωτικού τομέα
- Τρίτον, να αναλυθούν και να αξιολογηθούν οι τρέχουσες μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη προτύπων ειδικά στον τομέα του κακάου, εξασφαλίζοντας ότι ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες της βιομηχανίας.

Επιπλέον, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για την ανάπτυξη τυποποιημένων πρωτοκόλλων αξιολόγησης μέσω ενδεδειγμένων και αναλυτικών ερευνών. Περαιτέρω, είναι απαραίτητο να αξιολογηθούν οι οικονομικές, κοινωνικές, κυβερνητικές, περιβαλλοντικές και επιπτώσεις ασφάλειας τροφίμων που συνδέονται με κάθε κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας, συνδεδεμένο με ένα ευρύ φάσμα βέλτιστων πρακτικών στην αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου. Τέλος, να συγκριθούν, αναλυθούν και αξιολογηθούν οι βέλτιστες πρακτικές που διευκολύνουν αποτελεσματικά την επίτευξη διαφοροποιημένων επιπέδων ιχνηλασιμότητας στον τομέα, εξασφαλίζοντας μια ισχυρή βάση για μελλοντική ανάπτυξη και βιωσιμότητα. (Bai et al., 2022) (Tosto et al., 2023)(Martins et al., 2023)

2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Τα τελευταία είκοσι χρόνια, παρατηρείται μια σημαντική αύξηση του παγκόσμιου εμπορικού ενδιαφέροντος για την αντιμετώπιση των πιεστικών ζητημάτων βιωσιμότητας που προκύπτουν σε διάφορους τομείς αγροτικών εμπορευμάτων, με ενεργό συμμετοχή πολλών ενδιαφερομένων που εμπλέκονται σε αυτές τις βιομηχανίες. Οι εταιρικές προσπάθειες βιωσιμότητας κατευθύνονται προσεκτικά προς ολόκληρες τις αλυσίδες εφοδιασμού που παραδίδουν προϊόντα στους καταναλωτές, όπου διάφοροι συμμετέχοντες, συμπεριλαμβανομένων των εμπόρων, των κατασκευαστών, των λιανοπωλητών και ακόμη και των καταναλωτών, μπορούν συλλογικά να στηρίξουν τα σήματα της αγοράς με στόχο την καθοδήγηση των αγροτών για την επίτευξη των κρίσιμων στόχων βιώσιμης ανάπτυξης που είναι απαραίτητοι για το κοινό μας παγκόσμιο μέλλον. Πράγματι, η παγκόσμια βιομηχανία τροφίμων αναδεικνύει ένα προσεκτικά επιλεγμένο σύνολο τριών προτεραιοτήτων που μπορούν να στηρίξουν ενεργά προκειμένου να βοηθήσουν να ανοίξουν νέοι δρόμοι στις παγκόσμιες προσπάθειες. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω συνεργασίας με κάθε ενδιαφερόμενο σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου, διασφαλίζοντας ότι όλοι έχουν πλήρη πρόσβαση στις απαραίτητες ελευθερίες, δικαιώματα και κίνητρα για την αναβάθμιση των λειτουργιών των καλλιεργειών κακάου και την ενίσχυση των επιχειρήσεων.

Άρα, η εστίαση στη διατήρηση της ισορροπίας στην οικοδόμηση διαφανούς σύνδεσης μεταξύ προμηθευτών και καταναλωτών καθοδηγείται από έννοιες που είναι στενά συνδεδεμένες με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτές οι έννοιες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις Δέκα Αρχές, το Χάρτη Επιχειρηματικότητας για Βιώσιμη Ανάπτυξη και τα ευρέως αναγνωρισμένα Εθελοντικά Πρότυπα και Κατευθυντήριες Γραμμές για Υπεύθυνη Επένδυση στη Γεωργία. Κάθε μία από αυτές τις παραμέτρους παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που βοηθά τις εταιρείες να κατανοήσουν καλύτερα τις σύνθετες αλληλεξαρτήσεις των φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού στις δυναμικές που σχετίζονται με τη χρήση εξουσίας. Αυτή η κατανόηση τους επιτρέπει να εντοπίσουν τους υποστηρικτές και τους συνεργάτες που είναι έτοιμοι και πρόθυμοι να συμβάλουν ενεργά στην επίτευξη των βιώσιμων αποτελεσμάτων ενός ζωτικού τομέα εμπορευμάτων, εξασφαλίζοντας μια πιο ανθεκτική και ισχυρή προσέγγιση στη βιωσιμότητα της γεωργίας.

Σχετικά με τις εκτεταμένες έρευνες που επικεντρώνονται στην ανάπτυξη βιώσιμων αλυσίδων εφοδιασμού κακάου, τα υπάρχοντα θέματα έχουν επικεντρωθεί κυρίως στις αρνητικές επιπτώσεις που προκύπτουν λόγω εξωτερικών παρεμβάσεων στη βιομηχανία. Αυτό περιλαμβάνει μια ενδελεχή διερεύνηση των συνολικών επιπτώσεων που ενδέχεται να ασκήσουν οι συνεταιρισμοί αγροτών, μέσω της μοντελοποίησης των διαφόρων αλλαγών στην παραγωγικότητα που παρατηρούνται μεταξύ των μελών των συνεταιρισμών σε σύγκριση με τους μη μέλη. Επιπλέον, υπάρχει μια σαφής διαφοροποίηση όσον αφορά τα επίπεδα παραγωγικότητας και τη χρήση τεχνολογίας στις μικρές φάρμες, που εντοπίζονται κυρίως σε αναπτυσσόμενες χώρες, κάτι που έχει γίνει σημαντικό αντικείμενο έρευνας για πολλούς αφοσιωμένους

επιστήμονες στον τομέα. Ορισμένοι ερευνητές έχουν αποφασίσει να εφαρμόσουν τις αρχές που εμπεριέχονται στην πειραματική οικονομία εφαρμόζοντας πειράματα εθελοντικής πληρωμής μίας φοράς, τα οποία χρησιμεύουν ως εργαλείο για τη συλλογή πολύτιμων δεδομένων πάνω σε αυτό το θέμα. Επίσης, εξετάζουν τις λεπτομέρειες των συμπεριφορών τιμολόγησης που εκδηλώνουν οι καταναλωτές, εστιάζοντας στις αναλυτικές τους αντιδράσεις στην εισαγωγή ενός νέου σήματος για τα προϊόντα κακάου που προωθούν τη βιωσιμότητα και τις ηθικές πρακτικές.

Μια άλλη ερευνητική προσέγγιση που έχει αναπτυχθεί σε αυτόν τον πλούσιο τομέα σπουδών περιλαμβάνει την καινοτόμο χρήση υπολογιστών βιωσιμότητας, οι οποίοι χρησιμεύουν ως εργαλεία υποστήριξης αποφάσεων για τους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτοί οι υπολογιστές είναι ειδικά σχεδιασμένοι για να διευκολύνουν τη μοντελοποίηση αναλύσεων κόστους-οφέλους, βοηθώντας έτσι στην προτεραιοποίηση στρατηγικών πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην ενίσχυση της βιωσιμότητας των τοπίων καλλιέργειας κακάου. Αυτή η αξιολογική ερευνητική προσπάθεια στοχεύει, για πρώτη φορά, να διερευνήσει τη δυνατότητα για μια αμοιβαία επωφελή ενσωμάτωση των αγρο-οικοσυστημάτων με τις αλυσίδες αξίας, ενώ ταυτόχρονα θα βελτιστοποιεί τη βιωσιμότητα μέσω της διαδικασίας υπέρβασης των περιορισμών στην απόδοση. Σκοπός είναι να αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα της φάρμας για την αποτελεσματική παραμετροποίηση μοντέλων οικολογικής πιστοποίησης τοπίου, καθώς και να εξερευνηθούν διάφορες αναπτυξιακές επιλογές που σχετίζονται με τις αλυσίδες αξίας στην παραγωγή κακάου.

Επίσης, η μελέτη ανέλαβε μια ολοκληρωμένη άσκηση χαρτογράφησης, καθορίζοντας τρεις κρίσιμες διαστάσεις εντός των ετήσιων εκθέσεων που εκτείνονται σε δύο βασικούς τομείς. Αυτή η σχολαστικά οργανωμένη ανάλυση έχει σκοπό να διαπιστωθεί αν οι σύγχρονες λογιστικές τεχνικές έχουν μεταφραστεί επαρκώς σε μετρήσιμες εταιρικές ενέργειες και καινοτόμες πρωτοβουλίες, ρίχνοντας σημαντικό φως στην περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ των μεθόδων χρηματοοικονομικής αναφοράς και των βιώσιμων πρακτικών σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού κακάου. Μέσω αυτού του τρόπου, η έρευνα στοχεύει να προσφέρει ουσιαστικές γνώσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ένα πιο βιώσιμο μέλλον για τη βιομηχανία κακάου, προάγοντας τόσο τη χρηματοοικονομική βιωσιμότητα όσο και την περιβαλλοντική υπευθυνότητα (Mathinya et al., 2022) (Savari & Zhoollideh, 2021)

2.1. Βιωσιμότητα στη Διαχείριση Εφοδιαστικής Αλυσίδας

Περιγραφή Καναλιών Διανομής

Η αγορά του κακάου, παγκοσμίως, διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες: σε έξοχους κόκκους κακάου, λεπτού αρώματος και γεύσης, και σε «χύμα» ή «συνηθισμένους» κόκκους. Η πρώτη κατηγορία, περιλαμβάνει κακαόδεντρα των ποικιλιών, Criollo και Trinitario, ενώ η δεύτερη δέντρα της ποικιλίας

Forastero και Nacional. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει πάντα. Κακάο ποικιλίας Nacional από το Εκουαδόρ, χαρακτηρίζεται ως έξοχο, όπως της ποικιλίας Forastero. Από την άλλη, στο Καμερούν κακάο ποικιλίας Trinitario, χαρακτηρίζονται ως χύμα. (ICCO). Οι μικρότερες επιχειρήσεις διανέμουν τα προϊόντα τους μέσω χονδρεμπόρων ή και απευθείας προς τα διάφορα σημεία πώλησης. Οι μεγάλοι μεγέθους εταιρείες διαθέτουν οργανωμένα και εκτεταμένα (γεωγραφικά) δίκτυα διανομής που καλύπτουν όλη σχεδόν την ελληνική επικράτεια.

Τα προϊόντα σοκολάτας καταλήγουν στην κατανάλωση κυρίως μέσω των καναλιών FOOD (σούπερ-μάρκετ, παντοπωλεία κ.ά.) και CTN (περίπτερα, καταστήματα ψλικών κ.ά.). Σύμφωνα δε με παράγοντες του κλάδου, κυριότερο κανάλι διανομής των προϊόντων αποτελούν τα σούπερ μάρκετ. Σύμφωνα με την τελευταία Κλαδική Μελέτη της ICAP CRIF για τα Supermarkets (Οκτώβριος 2022), ο συνολικός αριθμός των 11 μεγαλύτερων αλυσίδων Supermarkets στην Ελλάδα (βάσει κύκλου εργασιών) ανέρχεται σε 2.866 καταστήματα. Στην Αττική βρίσκεται το 44,4% αυτών και ακολουθεί η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 16,6%. Το συνολικό μέγεθος της αγοράς Supermarkets και Cash & Carry (συνολικές πωλήσεις αυτών) παρουσίασε συνεχή αύξηση την τελευταία πενταετία (2018-2022) με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,5% περίπου.

Στη σύγχρονη εποχή, η έννοια της "βιωσιμότητας" έχει εξελιχθεί σημαντικά. Δεν περιορίζεται πια μόνο στη διαχείριση του περιβάλλοντος, αλλά ενσωματώνει και τις κοινωνικές και οικονομικές πτυχές. Αυτή η ολοκληρωμένη κατανόηση της βιωσιμότητας είναι κρίσιμη, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των αλυσίδων εφοδιασμού. Η ευρεία αποδοχή και αναγνώριση των αρχών της βιωσιμότητας φέρνει στο προσκήνιο την εμπιστοσύνη που είναι απαραίτητη για τη συνεργασία και τη συνακόλουθη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας σε όλο το σύστημα της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν την επιτακτική ανάγκη για μια προσεκτική εξέταση του τρόπου με τον οποίο αυτή η ολιστική, τρισδιάστατη προσέγγιση μπορεί να ενσωματωθεί ομαλά στις πρακτικές και τα πλαίσια των υπαρχόντων συστημάτων αλυσίδας εφοδιασμού. Παρά τη διαρκώς αυξανόμενη συνείδηση για την κρισιμότητα αυτών των τριών αλληλένδετων διαστάσεων στη διαχείριση της αλυσίδας εφοδιασμού τόσο στη θεωρητική βιβλιογραφία όσο και στην πρακτική εφαρμογή, πολλοί οργανισμοί εξακολουθούν να δυσκολεύονται, καθώς ελάχιστοι ενσωματώνουν ρητά όλες αυτές τις ζωτικές διαστάσεις στις καθημερινές τους λειτουργίες και στις στρατηγικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Ο θεμελιώδης πυρήνας της βιωσιμότητας σε συστήματα αλυσίδας εφοδιασμού βασίζεται στην έννοια ότι όλες οι πτυχές των επιχειρησιακών λειτουργιών ενός οργανισμού, από την προμήθεια υλικών, μέσω των περίπλοκων διαδικασιών παραγωγής, μέχρι την παροχή υπηρεσιών, τη μεταφορά και, τελικά, τη διαχείριση αποβλήτων πρέπει να λειτουργούν με έναν συνεκτικό και αρμονικό τρόπο. Αυτή η ευθυγράμμιση είναι αναγκαία όχι μόνο στο εσωτερικό του οργανισμού, αλλά και σε σχέση με μια εκτενή γκάμα εξωτερικών επιχειρηματικών παραμέτρων που επηρεάζουν και αλληλοεπιδρούν με τις δραστηριότητες του οργανισμού. Αυτοί οι εξωτερικοί παράγοντες περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε, βασικά ζητήματα όπως η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η υπεύθυνη περιβαλλοντική διαχείριση, η οικολογική αποδοτικότητα, οι ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές, οι κρίσιμες πτυχές γύρω από την ιδιωτικότητα των

δεδομένων, η ικανοποίηση των πελατών, η συνεχής καινοτομία στην παραγωγή, οι βασικοί δείκτες απόδοσης, καθώς και οι θεμελιώδεις πτυχές της αποζημίωσης και των παροχών προς τους εργαζομένους, εκτός από τον υπέρτατο στόχο της επίτευξης μακροπρόθεσμης εμπορικής επιτυχίας.

Τα τελευταία χρόνια, η επικρατούσα τάση είναι οι εταιρείες να διατυπώνουν σαφώς στις ετήσιες χρηματοοικονομικές τους εκθέσεις τους διάφορους ξεχωριστούς χρηματοοικονομικούς μηχανισμούς που υποστηρίζουν τις αναπτυξιακές τους πορείες, τις επιχειρησιακές τους επιδόσεις, τη συνολική υγεία του οργανισμού και την μελλοντική τους προοπτική. Επιπλέον, περισσότερες εταιρείες αναζητούν να διευρύνουν και να εμπλουτίσουν το αφήγημα μέσα από τις χρηματοοικονομικές τους εκθέσεις, στοχεύοντας στο να παράσχουν ένα αυξημένο επίπεδο πληροφόρησης σε συγκεκριμένους τομείς που έχουν σημασία τόσο για τους ενδιαφερόμενους όσο και για ευρύτερα κοινά. Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι ορισμένοι επενδυτές δείχνουν προθυμία να αποδεχτούν έναν βαθμό αβεβαιότητας σχετικά με ακριβείς δείκτες, εφόσον μπορούν να έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ότι το συνολικό επιχειρηματικό μοντέλο της εταιρείας αποτυπώνει πλήρως και με περισσότερη πληρότητα τη λειτουργία και την στρατηγική κατεύθυνση του οργανισμού. Έτσι, το εξελισσόμενο τοπίο της εταιρικής αναφοράς αποκαλύπτει μια ευρύτερη δέσμευση για διαφάνεια και υπευθυνότητα, αποδεικνύοντας πώς οι οργανισμοί προσαρμόζονται για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις βιωσιμότητας της σύγχρονη απαιτητικής εποχής μας (Lazar et al. 2022)(Esan et al., 2024)

2.2. Επισκόπηση βιομηχανίας κακάο

Η παγκόσμια αγορά κακάου χαρακτηρίζεται ως μια ετερογενής αγορά με περίπλοκη δομή, αν και κυριαρχείται κυρίως από τρεις βασικούς τομείς: τις παραγωγικές χώρες, τις καταναλωτικές χώρες και τις διεθνείς εταιρείες που είναι συνεχώς εμπλεκόμενες στο εμπόριο. Αυτή η περίπλοκη αλυσίδα αξίας, η οποία περιλαμβάνει τους τρεις θεμελιώδεις παράγοντες της βιομηχανίας κακάου—παραγωγούς, διεθνείς εταιρείες και καταναλωτές—παρέχει μια ξεκάθαρη ένδειξη των υψηλών επιπέδων συγκέντρωσης που επικρατούν στη βιομηχανία κακάου σε όλο τον κόσμο σήμερα. Το κακάο παράγεται συνήθως σε τροπικές περιοχές, εντός ενός σχετικά στενού γεωγραφικού εύρους που εκτείνεται από περίπου 20 μοίρες βόρεια μέχρι 20 μοίρες νότια του Ισημερινού. Το καλλιεργούμενο αυτό σημαντικό φυτό καλλιεργείται σε περίπου έξι εκατομμύρια φάρμες, οι οποίες εμφανίζουν μια ποικιλία γεωργικών πρακτικών και κοινοτικής εμπλοκής, με μόνο περίπου 300.000 από αυτές τις φάρμες να κατατάσσονται ως μεγάλες εκμεταλλεύσεις. Η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των φαρμών, σχεδόν 5,6 εκατομμύρια, είναι μικρές οικογενειακές φάρμες, οι οποίες διαδραματίζουν έναν κρίσιμο και αδιαπραγμάτευτο ρόλο στην καλλιέργεια και παραγωγή του κακάου.

Οι κύριες περιοχές παραγωγής κακάου βρίσκονται στη Δυτική Αφρική, καθώς και σε περιοχές της Νότιας και Κεντρικής Αμερικής, οι οποίες αναγνωρίζονται ως βασικές περιοχές παραγωγής κακάου παγκοσμίως.

Η βιομηχανία είναι θεμελιωδώς συνδεδεμένη με τις κινήσεις και τη διακίνηση ενός πολύτιμου φυσικού αγαθού, το οποίο παράγεται κυρίως από μια εντυπωσιακή εκτίμηση των έξι εκατομμυρίων μικρών αγροτών, οι οποίοι, μέσω της δουλειάς και της αφοσίωσής τους, συμβάλλουν σημαντικά στην παγκόσμια οικονομία του κακάου με τρόπους που επηρεάζουν τόσο τις τοπικές όσο και τις διεθνείς αγορές.

Η προσφορά κακάου επηρεάζεται αναμφισβήτητα και σημαντικά από μια πληθώρα παραγόντων, οι οποίοι περιλαμβάνουν όχι μόνο τις μεταβαλλόμενες καιρικές συνθήκες αλλά και τις γεωπολιτικές καταστάσεις και τις περίπλοκες διαδικασίες ολόκληρης της εμπορικής αλυσίδας εφοδιασμού, οι οποίες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην καθορισμένη διαθεσιμότητα και στην τιμολόγηση αυτού του ζωτικού αγαθού. Επιπλέον, τα πρότυπα κατανάλωσης κακάου χαρακτηρίζονται έντονα από την έννοια της παραγόμενης ζήτησης, πράγμα που σημαίνει ότι συνδέονται στενά με την κατανάλωση τελικών προϊόντων που προκύπτουν από το κακάο, τα οποία τείνουν να κυμαίνονται σε συνάρτηση με τις τάσεις της αγοράς και τις εποχιακές προτιμήσεις. Τα κύρια προϊόντα που παράγονται από το κακάο είναι κυρίως σοκολάτες, καθώς και διάφορα είδη γλυκισμάτων που βασίζονται στο κακάο, όπως τρούφες, μπράουνις και μείγματα ζεστής σοκολάτας, αναδεικνύοντας την ευχρηστία του κακάου στον κόσμο των γλυκισμάτων. Είναι πράγματι αρκετά συναρπαστικό και κατατοπιστικό να αναλύσουμε και να εξετάσουμε τα μοτίβα ανταπόκρισης των καταναλωτών, ειδικά όταν η προσφορά κακάου διακόπτεται λόγω απότομων αυξήσεων των τιμών ή αναταραχών στην αγορά, προκαλώντας σύγχυση και ανησυχία τόσο στους καταναλωτές όσο και στους παραγωγούς. Τέτοιες καταστάσεις φέρνουν στο προσκήνιο την ανησυχητική δυνατότητα το κακάο να μην είναι πλέον διαθέσιμο ή να μειωθεί η παραγωγή του στο εγγύς μέλλον, αμφισβητώντας τη σταθερότητα και τη βιωσιμότητα των περιοχών παραγωγής κακάου. Σήμερα, το κακάο, ιδίως με τη μορφή πρώτων υλών χονδρικής, διακινείται εντός μιας αγοράς που είναι ιδιαίτερα ολιγοπωλιακή και συγκεντρωμένη, κυρίως από λίγους βασικούς παίκτες που έχουν σημαντική επιρροή στις τιμές και τη διαθεσιμότητα της αγοράς.

Αυτή η συγκέντρωση της δύναμης της αγοράς είναι επίσης εμφανής στο τελικό στάδιο, όπου οι πολυεθνικές εταιρείες χρησιμοποιούν σημαντικές ποσότητες λικέρ κακάου, βούτυρο και σκόνη για να παράγουν και να κατασκευάζουν τα γνωστά και διάσημα προϊόντα τους, συχνά κατακλύζοντας την αγορά με τις προσφορές τους. Παρά τις πολυάριθμες αλλαγές και τις συνεχιζόμενες πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, οι εν λόγω πρωτοβουλίες στοχεύουν στην εξασφάλιση μιας σταθερής ροής εσόδων από προχωρημένες αγορές εξειδικευμένων προϊόντων-αγορές που απευθύνονται συγκεκριμένα σε ανήσυχους και συνειδητοποιημένους καταναλωτές, οι οποίοι γίνονται όλο και πιο ευαισθητοποιημένοι σε ζητήματα ηθικής προέλευσης. Παρ' όλα αυτά, πολλοί παραγωγοί κακάου συνεχίζουν να βρίσκονται στο έλεος των απρόβλεπτων και διακυμάνσεων στις διεθνείς τιμές, γεγονός που μπορεί να είναι εξαιρετικά αρνητικό για τους μικρούς αγρότες που εξαρτώνται από το κακάο ως κύρια πηγή εισοδήματος.

Επιπροσθέτως, αξίζει να σημειωθεί ότι η ανάπτυξη του συστήματος μεταφορών κατά τον 19ο αιώνα διαδραμάτισε θεμελιώδη ρόλο, οδηγώντας σε σημαντική αύξηση της ζήτησης για κακάο. Αυτή η αύξηση συνοδεύτηκε από αυξημένα περιθώρια κέρδους για όλους τους εμπλεκόμενους στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάου, αντανακλώντας τη διασυνδεδεμένη φύση των βελτιώσεων στις μεταφορές και τις δυναμικές της αγοράς του κακάου, αναδεικνύοντας πώς οι βελτιώσεις στη λογιστική και στη διανομή μπορούν να έχουν βαθιές επιπτώσεις στις αγορές εμπορευμάτων. (Igbatayo 2023)(Qin et al., 2023)

3. Μεθοδολογία

Ο προσδιορισμός της βιωσιμότητας στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάου περιλαμβάνει μια σημαντική πολυπλοκότητα, η οποία συνίσταται σε διάφορα αλληλένδετα ζητήματα που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη και να αναλυθούν με λεπτομέρεια. Ένα ολοκληρωμένο μείγμα εργαλείων, τεχνικών και προσεγγίσεων αποτελεί στρατηγική-κλειδί για την αποτελεσματική ανάλυση της πολυδιάστατης φύσης της βιωσιμότητας σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού. Ένα ιδιαίτερα χρήσιμο και ευέλικτο εργαλείο σε αυτό το πλαίσιο είναι η ανάλυση πολλαπλών κριτηρίων (MCA), η οποία μπορεί να κατασκευαστεί με ακρίβεια για να περιγράψει την πολυδιάστατη έννοια της βιωσιμότητας με λεπτομερή και αναλυτικό τρόπο. Η MCA χρησιμοποιεί έναν πλούσιο συνδυασμό ποικίλων κριτηρίων και αξιόπιστων δεδομένων για να παρέχει ένα σαφές και οργανωμένο πλαίσιο για την αξιολόγηση. Εξυπηρετεί στην αποτελεσματική οργάνωση μιας πληθώρας απόψεων των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τις επιθυμητές κατευθύνσεις και στόχους ανάπτυξης, διασφαλίζοντας ότι όλες οι σχετικές προοπτικές εξετάζονται.

Η MCA δημιουργεί μια αντικειμενική κατάταξη των εναλλακτικών μορφών ανάπτυξης, η οποία μπορεί να είναι χρήσιμη και επωφελής για την καθοδήγηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάου. Παρέχει επίσης καλά αιτιολογημένες δικαιολογίες για διάφορες αποφάσεις που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης της βιωσιμότητας, ενισχύοντας τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη στις ενέργειες που λαμβάνονται. Επιπλέον, αυτό το ισχυρό αναλυτικό εργαλείο ρίχνει φως στις κύριες περιοχές διαφωνίας που ενδέχεται να υπάρχουν μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, ενισχύοντας έτσι την ανάπτυξη μιας πιο συνεργατικής και περιεκτικής ατμόσφαιρας μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στην αλυσίδα εφοδιασμού. Τέλος, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη μείωση των αβεβαιοτήτων που σχετίζονται με τις αξιολογήσεις βιωσιμότητας, ενισχύοντας έτσι σημαντικά την αξιοπιστία και την εγκυρότητα της διαδικασίας αξιολόγησης.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης πολλαπλών κριτηρίων (MCA) μπορούν να υποστηρίξουν σημαντικά την περαιτέρω ενίσχυση της βιωσιμότητας σε αυτές τις τρεις σημαντικές διαστάσεις του συστήματος αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Εξετάζοντας και αναλύοντας προσεκτικά διάφορες πτυχές αυτού του συστήματος, τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να εξαγάγουν σημαντικές γνώσεις που να ενημερώνουν τις στρατηγικές και τις πρακτικές τους. Με τους διακριτούς ρόλους τους, τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάου μπορούν να ενσωματώσουν τα ζωτικά στοιχεία των εργαλείων MCA ως κρίσιμα δεδομένα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων τους. Αυτό το σημαντικό σημείο θα αναλυθεί περαιτέρω και θα συζητηθεί πιο διεξοδικά αργότερα σε αυτήν τη μελέτη. Η ανάλυση πολλαπλών κριτηρίων διευκολύνει όχι μόνο τον συνδυασμό διαφορετικών συνόλων δεδομένων, αλλά προσφέρει και έναν βαθμό απλοποίησης χρησιμοποιώντας τις καθορισμένες κατηγορίες δεικτών της. Αυτοί οι συγκεκριμένοι δείκτες παίζουν κρίσιμο ρόλο στον προσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο η βιωσιμότητα μπορεί να μετρηθεί, να παρακολουθείται και να αξιολογείται με την πάροδο του χρόνου. ακόμα, οι κλίμακες που σχετίζονται με

αυτούς τους δείκτες προσδιορίζουν σαφώς τη μεθοδολογία για την έκφραση αυτών των δεικτών στις πρακτικές εφαρμογές, διασφαλίζοντας μια τυποποιημένη προσέγγιση. Αυτή η δομημένη μεθοδολογία δημιουργεί ένα ισχυρό πλαίσιο για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας στο σύνθετο, πολυδιάστατο πεδίο της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου, καθοδηγώντας τα ενδιαφερόμενα μέρη προς πιο ενημερωμένες, υπεύθυνες και βιώσιμες αποφάσεις στο μέλλον.

Η ανάλυση πολλαπλών κριτηρίων (MCA) που πραγματοποιήθηκε σε αυτήν την εκτενή μελέτη είχε στόχο να υποδείξει και να αναδείξει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν ένα ευρύ φάσμα οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών-αγρονομικών διαστάσεων στο παγκόσμιο και περίπλοκο σύστημα αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Εμβαθύνει στην κατανόηση της πολυδιάστατης φύσης αυτής της αλυσίδας εφοδιασμού, δίνοντας έμφαση στο πώς διάφοροι τομείς συνδέονται και επηρεάζουν ο ένας τον άλλον με σημαντικούς τρόπους.

Αυτή η ενδελεχής έρευνα χρησιμοποίησε την MCA ως εξαιρετικά πολύτιμο αναλυτικό εργαλείο, το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την καθιέρωση, την αξιολόγηση και την ιεράρχηση των βασικών κριτηρίων που συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στη βιομηχανία σοκολάτας. Αυτό επικεντρώθηκε ιδιαίτερα στα αυστηρά πλαίσια των σχολαστικά δομημένων συστημάτων αλυσίδας εφοδιασμού. Ο συγκεκριμένος και υπερκείμενος στόχος αυτής της εκτεταμένης μελέτης ήταν να επιλύσει και να αντιμετωπίσει το κρίσιμο ζήτημα που επικεντρώνεται στη βελτίωση της κατανόησης της τεράστιας σημασίας της ανάπτυξης σε αυτούς τους τομείς και των περίπλοκων αλληλεξαρτήσεών τους. Στόχευε να βοηθήσει ενεργά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, προσφέροντας ουσιαστικές και εφαρμόσιμες γνώσεις που μπορούν να ενημερώσουν τις στρατηγικές μακροπρόθεσμου σχεδιασμού ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερόμενων μερών που εμπλέκονται στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάου. Αυτό περιλαμβάνει παραγωγούς, κατασκευαστές, πολιτικούς φορείς και διάφορους άλλους οργανισμούς που παίζουν ρόλους σε αυτό το πολυδιάστατο οικοσύστημα.

Η προπαρασκευαστική φάση της MCA επικεντρώθηκε στον σχηματισμό και τον σχολαστικό προσδιορισμό των σχετικών κριτηρίων που είχαν καταρτιστεί ειδικά για το παγκόσμιο σύστημα αλυσίδας εφοδιασμού κακάου με σημαντική λεπτομέρεια. Αυτή η διαδικασία περιλάμβανε την προσεκτική καταγραφή μιας ποικιλίας περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών παραμέτρων και προοπτικών που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα συνολικά αποτελέσματα βιωσιμότητας. Αυτή η φάση ήταν κρίσιμη καθώς διασφάλισε ότι όλα τα στοιχεία που επηρεάζουν, εκπροσωπήθηκαν και λήφθηκαν υπόψη στην ανάλυση.

Στη συνέχεια, το τελικό στάδιο της MCA επικεντρώθηκε στον σχολαστικό καθορισμό της προτεραιότητας των διαφόρων κριτηρίων, δεικτών και κλιμάκων που καθιερώθηκαν για τις επιλεγμένες διαστάσεις βιωσιμότητας μέσω μιας οργανωμένης και συστηματικής προσέγγισης. Μέσω της αποτελεσματικής εκτέλεσης της MCA τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε τοπικό επίπεδο, η σημασία και οι

προτιμήσεις των ερωτηθέντων ενδιαφερομένων μπορούν να μετρηθούν με ακρίβεια και να συνδεθούν λογικά με τις συγκεκριμένες διαστάσεις βιωσιμότητας που υπάρχουν στο περιβάλλον λειτουργίας τους. Μέσω αυτής της ενδελεχούς ανάλυσης, μπορούν να προσδιοριστούν βιώσιμες πορείες για ουσιαστική βελτίωση.

Επομένως, τα αποτελέσματα και τα ευρήματα που προκύπτουν από αυτήν την μεθοδική προσέγγιση μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τη διοίκηση για την προώθηση και εφαρμογή βιώσιμων στρατηγικών που ενισχύουν και διασφαλίζουν τη μακροχρόνια ανθεκτικότητα και βιωσιμότητα του συστήματος αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε ένα ολοένα και πιο ανταγωνιστικό επιχειρηματικό τοπίο, όπου η βιωσιμότητα καθίσταται βασική ανησυχία. Η συνολική έρευνα στοχεύει όχι μόνο στην παροχή θεωρητικών γνώσεων για τις πολύπλοκες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η βιομηχανία, αλλά και στην ενίσχυση των πρακτικών εφαρμογών που μπορούν να οδηγήσουν σε μετρήσιμες βελτιώσεις στην οικολογική ανθεκτικότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομική βιωσιμότητα στο δίκτυο εφοδιασμού σοκολάτας. (Van et al., 2024) (Riera et al., 2023)

3.1. Σχεδιασμός της έρευνας

Η μελέτη αυτή σχεδιάστηκε με μια εξερευνητική προσέγγιση, η οποία συνέβαλε σημαντικά στην εις βάθος κατανόηση των "μαλακών" παραμέτρων που σχετίζονται με το περίπλοκο και πολυδιάστατο ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε. Μέσω αυτής της σκόπιμης προσέγγισης, τέθηκαν νέες και ενδιαφέρουσες ερωτήσεις, ενώ ταυτόχρονα συγκεντρώθηκαν συλλογικές ερμηνείες, καθοδηγητικές αρχές καθώς και πρακτικές επιπτώσεις των πολυάριθμων συναφών φαινομένων που παρατηρήθηκαν προσεκτικά κατά τη διάρκεια της συνεχιζόμενης έρευνας. χρησιμοποιήθηκε μια εκτενή και σε βάθος μελέτη μίας περίπτωσης ως βασική στρατηγική έρευνας, διασφαλίζοντας ότι θα πραγματοποιηθεί μια πλήρης και λεπτομερής εξερεύνηση. Η εκλεπτυσμένη επιλογή της μελέτης μίας περίπτωσης έγινε ακριβώς επειδή το ερευνητικό ερώτημα είναι σχετικά καινούργιο, σύνθετο και δεν έχει ακόμη κατανοηθεί πλήρως στη υπάρχουσα βιβλιογραφία και τα διαθέσιμα πλαίσια. Η επιλογή της μελέτης μίας περίπτωσης δεν είναι μόνο προτιμητέα, αλλά θεωρείται και κρίσιμη για την απόκτηση μιας πιο βαθιάς και λεπτομερούς κατανόησης της συγκεκριμένης περίπτωσης που εξετάζεται. Αυτή η συγκεκριμένη μέθοδος επιτρέπει στους ερευνητές να χρησιμοποιήσουν μια ολιστική κατανόηση των δυναμικών που συμβαίνουν μέσα σε αυτές τις συγκεκριμένες εταιρείες-περιπτώσεις, και τους ενδυναμώνει να καταγράψουν απρόβλεπτους παράγοντες και διαστάσεις που ενδέχεται να προκύψουν απροσδόκητα κατά τη διάρκεια μια σειράς από πολύπλοκες διαδικασίες συλλογής και ανάλυσης πλήθος δεδομένων. Αυτό, με τη σειρά του, συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση των συνολικών ευρημάτων της έρευνας και στην ευρύτερη κατανόηση του αντικειμένου που εξετάζεται,

κάνοντάς το δυνατό να εντοπιστούν τάσεις και συμπεράσματα που μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά σε περαιτέρω μελέτες ή πρακτικές εφαρμογές στον τομέα.

Η τάση για διεξαγωγή σε βάθος αναλύσεων στο πλαίσιο μιας μελέτης μίας περίπτωσης έχει συχνά θεωρηθεί λιγότερο κατάλληλη, ιδιαίτερα όταν αντιμετωπίζει την πρόκληση της σύγκρισης δεδομένων που προέρχονται από πολλαπλές, διακριτές μονάδες. Αυτές οι μονάδες, όταν εξετάζονται συνολικά, συνιστούν την ευρύτερη, υπερκείμενη περίπτωση, κάτι που περιπλέκει την ανάλυση. Σε σενάρια που παρουσιάζουν τέτοιες πολυπλοκότητες, καθίσταται απολύτως απαραίτητο να εξεταστεί ότι τα εξωτερικά και εσωτερικά συμφραζόμενα των διάφορων περιπτώσεων που αναλύονται είναι εξαιρετικά παρόμοια και στενά συνδεδεμένα. Είναι κρίσιμο να αναγνωριστεί ότι, αν και τα δεδομένα που προκύπτουν από τις δύο αντίστοιχες εταιρείες ενδέχεται να εμφανίζουν μερικές αξιοσημείωτες διαφορές οι οποίες προέρχονται από τις μοναδικές γεωγραφικές τους προελεύσεις και τις διακυμάνσεις στις τοπικές πρακτικές οι δύο εταιρείες βασίζονται θεμελιωδώς στο ίδιο διεθνές μοντέλο προμήθειας που καθοδηγεί και διαμορφώνει τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. ακόμα, ακολουθούν ένα τυποποιημένο σύστημα αλυσίδας εφοδιασμού που ενδυναμώνει και εδραιώνει τις λειτουργίες τους, μαζί με τις διάφορες πρακτικές που εφαρμόζουν.

Έτσι, αναδύεται ως πλήρως δικαιολογημένη προσέγγιση η επιλογή της μελέτης μίας περίπτωσης με την σαφή πρόθεση να αντιμετωπιστεί το συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα που παρουσιάζεται. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει μια πιο βαθιά, λεπτομερή και διαφοροποιημένη κατανόηση του θέματος από μια εστιασμένη προοπτική που οι ευρύτερες αναλύσεις ίσως να μην παρέχουν ή να μην υποστηρίζουν επαρκώς. Ιδιαίτερα, μια μελέτη μίας περίπτωσης που επικεντρώνεται στους φορείς που δραστηριοποιούνται ενεργά εντός της περίπλοκης αλυσίδας αξίας της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου, μπορεί αρχικά να φανεί ανεπαρκής και ενδεχομένως να στερείται εύρους. Με μια πρώτη ματιά, φαίνεται να λείπει η ευχέρεια ανάλυσης που συνήθως επιθυμούν οι ευρύτερες μελέτες που περιλαμβάνουν συγκριτικές αναγνώσεις πολλαπλών περιπτώσεων και σεναρίων ταυτόχρονα.

Ωστόσο, αυτή η προσεκτική και ακριβής προσέγγιση μπορεί να αποδώσει σημαντικά και πραγματικά αξιολογικά ευρήματα όταν μια τέτοια μελέτη ενσωματώνεται προσεκτικά και σκεπτικά με την ενσωμάτωση πολλαπλών ενσωματωμένων μονάδων ανάλυσης που είναι παρούσες σε κάθε διακριτό στάδιο της εκτεταμένης αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Αυτή η εκτεταμένη ανάλυση θα καλύψει τους διάφορους ρόλους και τις ουσιαστικές συνεισφορές των αγροτών, των ομάδων διαχείρισης συνεταιρισμών και των ενεργών συμμετεχόντων από τον ιδιωτικό τομέα που είναι επίσης ενεργά εμπλεκόμενοι και συμμετέχουν στις αντίστοιχες αλυσίδες αξίας τους.

Όταν εξετάζεται με αυτή την πολυδιάστατη και εκλεπτυσμένη προσέγγιση, καθίσταται σαφές ότι αυτά τα συνδυασμένα ευρήματα θα μπορούσαν να απεικονίσουν, να ενημερώσουν και να αναπαραστήσουν την πλήρη αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης κακάου με όλη την πολυπλοκότητά της. Συνεπώς, αυτά τα

ευρήματα συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση των συνολικών αποτελεσμάτων της έρευνας, καθώς και των εποικοδομητικών συμπερασμάτων που μπορούν να εξαχθούν από τη μελέτη που πραγματοποιείται. Η δυνατότητα εξέτασης αυτών των διασυνδεδεμένων δυναμικών επιτρέπει μια βαθύτερη κατανόηση των συστημικών αλληλεπιδράσεων που διαδραματίζονται, και υπογραμμίζει τη σημασία του ρόλου κάθε συμμετέχοντα στο ευρύτερο πλαίσιο της βιομηχανίας κακάου. Έτσι, αντί να αποσπά την προσοχή από την ανάλυση, η εστιασμένη προσέγγιση προάγει μια πιο πλούσια εξερεύνηση του θέματος, ενθαρρύνοντας μια ισχυρή εξέταση των αποχρώσεων που καθορίζουν τις πολυπλοκότητες που συνδέονται με τις εφοδιαστικές αλυσίδες κακάου (Keller et al., 2022)(LEWIS & Lewis, 2023).

3.2. Συλλογή δεδομένων και ανάλυση

Η αξιοσημείωτη δύναμη αυτής της εκτενούς μελέτης έγκειται στην καινοτόμο και μεθοδική χρήση μιας προσέγγισης μικτής μεθόδου, η οποία ενσωματώνει αποτελεσματικά έναν συνδυασμό ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων έρευνας. Αυτή η γενική προσέγγιση είναι εξαιρετικά σημαντική για την απόκτηση μιας βαθιάς και διαφοροποιημένης κατανόησης των σύνθετων δυναμικών που είναι εγγενή στο σύστημα αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Επιτρέπει στους ερευνητές να διεξάγουν μια ολοκληρωμένη και λεπτομερή εξερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι διάφοροι φορείς του κακάου είναι αλληλένδετοι, διευκολύνοντας έτσι τη ακριβή καταγραφή των βασικών στατιστικών για τη βιομηχανία, την αναλυτική συζήτηση των τρεχουσών τάσεων της βιομηχανίας και την παροχή πολύτιμων ιδεών που μπορούν να καθοδηγήσουν τους συμμετέχοντες στην ανάπτυξη στοχευμένων πρωτοβουλιών προγραμματισμού για τη βελτίωση διαφόρων πτυχών της βιομηχανίας.

Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτήν την πολύπλοκη ανάλυση παραχθήκαν κυρίως μέσω μιας εκτεταμένης διαδικασίας βιβλιογραφικής έρευνας. Συλλέχθηκε ένα ευρύ φάσμα δευτερογενών δεδομένων από ποικίλες αξιόπιστες πηγές, όπως άρθρα επιστημονικών περιοδικών με κριτές, ακαδημαϊκές διατριβές, εκτενή αναφορές και επιστημονικές μελέτες που έχουν δημοσιευτεί από αξιόπιστους ερευνητικούς οργανισμούς με υψηλή αξιοπιστία στο πεδίο. Αυτή η εκτενής συλλογή δεδομένων περιλάμβανε επίσης αξιόπιστες πληροφορίες από κυβερνητικούς φορείς, διάφορους οργανισμούς χορηγών, εταιρους αναπτυξιακής βοήθειας, ακαδημαϊκά ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις και σημαντικούς παράγοντες του ιδιωτικού τομέα που είναι επιδραστικοί σε αυτόν τον τομέα.

Χρησιμοποιώντας δεδομένα που είναι διαθέσιμα δημοσίως και αξιόπιστες πληροφορίες από ποικίλες πηγές, η μελέτη αυτή στοχεύει στη συστηματική συλλογή και ανάλυση πληροφοριών που σχετίζονται με μια σειρά Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), οι οποίοι είναι εξαιρετικά σημαντικοί για την πολύπλευρη ανάλυση των διαστάσεων της βιωσιμότητας στο παγκόσμιο σύστημα αλυσίδας εφοδιασμού κακάου.

Επιπλέον, η έρευνα στοχεύει να προσφέρει ουσιαστικά οφέλη στο σχεδιασμό, την κατασκευή και τα γενικά αποτελέσματα συγκεκριμένων παρεμβάσεων που στοχεύουν στη βελτίωση των πρακτικών βιωσιμότητας.

Επιπροσθέτως, τα δεδομένα που καλύπτουν διάφορες διαστάσεις που κυμαίνονται από τη σωστή διακυβέρνηση μέχρι την προώθηση βιώσιμων βιοποριστικών δραστηριοτήτων συγκεντρώθηκαν σε έξι βασικές διαστάσεις που περιλαμβάνουν την οικονομία, την κοινωνία, τους θεσμούς, το οικολογικό περιβάλλον, τους παράγοντες αλλαγής και το υποστηρικτικό περιβάλλον για αυτές τις αλλαγές. Το πλήρες φύλλο δεδομένων που δημιουργήθηκε για αυτήν τη μελέτη περιλάμβανε διάφορους δείκτες που σχετίζονται ειδικά με την οικονομία και τις κοινωνικές συνθήκες που επηρεάζουν τις δραστηριότητες καλλιέργειας κακάου στις επιλεγμένες χώρες παραγωγής κακάου. Αυτή η προσεκτική σύνθεση υποδεικτών παρέχει μια σταθερή βάση για την κατανόηση των ευρύτερων επιπτώσεων της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου στην βιώσιμη ανάπτυξη σε αυτές τις περιοχές, ενημερώνοντας τις μελλοντικές πρωτοβουλίες και στρατηγικές που μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η βιομηχανία.

Ο σύμβουλος ανέλαβε με σχολαστικότητα μια σειρά από ολοκληρωμένα προ-τεστ στα εργαλεία της έρευνας που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτήν την έρευνα. Αυτή η προσπάθεια ήταν κρίσιμη για να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα που συλλέχθηκαν θα είναι όχι μόνο έγκυρα, αλλά και αξιόπιστα και ισχυρά για τον συγκεκριμένο στόχο της έρευνας. Για να επιτευχθεί αποτελεσματικά αυτός ο σημαντικός στόχος, χρησιμοποιήθηκαν σκόπιμα δομημένα και ημι-δομημένα ερωτηματολόγια, τα οποία διασφάλισαν ότι μια ολοκληρωμένη και διαφοροποιημένη κατανόηση των περίπλοκων κοινωνικοοικονομικών δυναμικών σε μικροεπίπεδο, που είναι εγγενή στη βιομηχανία κακάου, καταγράφηκε αποτελεσματικά. Οι διάφοροι και πολυδιάστατοι ρόλοι των διαφορετικών φορέων της βιομηχανίας κακάου εξετάστηκαν και αναλύθηκαν σε βάθος, μαζί με τα διάφορα επιχειρηματικά μοντέλα που έχουν αναγνωριστεί. Αυτά τα επιχειρηματικά μοντέλα συνδέουν τους διάφορους φορείς σε αυτόν τον ζωτικής σημασίας τομέα που διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην παγκόσμια οικονομία.

Από τους 77 εμπειρογνώμονες της βιομηχανίας που επιλέχθηκαν προσεκτικά από τον τομέα της άτυπης χρηματοδότησης, οι οποίοι προέρχονται από διάφορες επιλεγμένες χώρες παραγωγής κακάου, μόνο 13 ιδιαίτερα καταρτισμένοι συμμετέχοντες υποβλήθηκαν σε έναν μοναδικό, σε βάθος γύρο συνεντεύξεων. Αυτή η μικρή αλλά κρίσιμη ομάδα παρείχε βασικές και ανεκτίμητες ιδέες για τις πολυπλοκότητες και τις προκλήσεις του τομέα. Συνολικά, τριάντα φορείς του κακάου, που εκπροσωπούν χώρες παραγωγής και κατανάλωσης κακάου, συμμετείχαν και απάντησαν στην προσεκτικά σχεδιασμένη διαδικτυακή έρευνα, η οποία στόχευε στη σύλληψη των μοναδικών και διαφοροποιημένων προοπτικών τους σχετικά με τη βιομηχανία. Ο συνδυασμός ποσοτικών δεδομένων που περιλαμβάνουν σημαντικά ποσοτικά μετρικά στοιχεία και ποιοτικών δεδομένων οδήγησε σε πολύτιμα συμπεράσματα.

Αυτά τα συμπεράσματα έριξαν φως σε βιώσιμες πρακτικές που θα μπορούσαν να ενισχύσουν θετικές αναπτυξιακές πορείες στον τομέα, ενώ παράλληλα ανέδειξαν εναλλακτικές στρατηγικές που θα μπορούσαν να προσθέσουν σημαντική αξία για διάφορους συμμετέχοντες. Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις, που οργανώθηκαν σχολαστικά σε σειρά, παρουσίασαν διακριτές και αναγνωρίσιμες διαφορές λόγω διαφορετικών ρόλων και τύπων φορέων που εκπροσωπούσε ο κάθε συμμετέχων στην εφοδιαστική αλυσίδα του κακάου. Οι εκπρόσωποι εμπειρογνομών από τη βιομηχανία συμμετείχαν σε ενδελεχείς συζητήσεις που κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα σύγχρονων εξελίξεων χρηματοδότησης στον τομέα.

Αυτές οι συζητήσεις περιλάμβαναν διάφορες σημαντικές πτυχές, όπως το πώς οι οργανισμοί στρατηγικά ανταγωνίζονται στην αγορά, τη συγκεκριμένη ορολογία που χρησιμοποιούν οι διάφοροι φορείς, πώς η βιομηχανία κακάου αλληλοεπιδρά με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς στον τομέα και τις περίπλοκες σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των πρακτικών άτυπης χρηματοδότησης και των μέτρων εταιρικής βιωσιμότητας. Αυτά τα εκτενή σύνολα δεδομένων αξιοποιήθηκαν συστηματικά, αναλύθηκαν σχολαστικά και στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν αποτελεσματικά για την εκτέλεση μιας σειράς διαφορετικών περιγραφικών αναλύσεων. Η διαδικασία αυτή ενίσχυσε σημαντικά την συνολική εκτίμηση και κατανόηση του σύνθετου συστημικού πλαισίου που διέπει το πολύπλευρο σύστημα αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Τα ευρήματα που προέκυψαν από τις προκαταρκτικές συνεντεύξεις ανέδειξαν σημαντικές σχέσεις μεταξύ εταιρειών και ΜΚΟ, ειδικά στο πλαίσιο των υπεύθυνων χρηματοδοτικών πρακτικών. Παρείχαν ανεκτίμητες πληροφορίες για τις προοπτικές και τις εμπειρίες των τοπικών συμμετεχόντων στην εταιρεία κακάου, ενώ ταυτόχρονα προσέφεραν μια ευρύτερη και πιο λεπτομερή περιγραφή των πρακτικών άτυπης χρηματοδότησης σε σχέση με τη βιώσιμη ανάπτυξη ολόκληρης της βιομηχανίας. Αυτό ενίσχυσε την κατανόησή μας για τους κρίσιμους ρόλους που διαδραματίζουν διάφοροι φορείς σε αυτόν τον παγκοσμίως σημαντικό τομέα, ρίχνοντας φως στις περίπλοκες δυναμικές που υπάρχουν μέσα στο σύστημα. (Ban et al.2023)(Walton et al.2020) (Cadby & Araki, 2021)

4. Διαστάσεις Αειφορίας στην εφοδιαστική αλυσίδα κακάο

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μια πολυδιάστατη έννοια που συνήθως περιγράφεται με μεγάλη λεπτομέρεια μέσω τριών θεμελιωδών πυλώνων: την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και τη περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Αυτοί οι τρεις κρίσιμοι πυλώνες έχουν σχεδιαστεί ώστε να λειτουργούν σε αρμονία μεταξύ τους, εξασφαλίζοντας μια ισόρροπη προσέγγιση όσον αφορά την ανάπτυξη, την ευημερία και την συνολική ευημερία της κοινωνίας ως σύνολο. Αντιπροσωπεύουν την αλληλεξάρτηση και την αλληλοσύνδεση διάφορων πτυχών της ανάπτυξης, τονίζοντας την πρωταρχική σημασία του να εξετάζεται κάθε συνιστώσα εξίσου. Η Ατζέντα 2030, η οποία αποτελεί σημαντικό ορόσημο στον τομέα της παγκόσμιας διακυβέρνησης, έχει θέσει τους ανθρώπους στο επίκεντρο του οράματός της και έχει καθιερώσει τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) ως ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό πλαίσιο που καθοδηγεί τις παγκόσμιες προσπάθειες. Αυτό το πλαίσιο παρουσιάζει ένα αλληλένδετο και περίπλοκο σύνολο στόχων που οι χώρες παγκοσμίως καλούνται να επιτύχουν στην προσπάθειά τους για ολιστική ανάπτυξη και διαρκή πρόοδο. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν ευρέως διαδεδομένες και σημαντικές συζητήσεις και αναζητήσεις σχετικά με τους πιο αποτελεσματικούς δείκτες για τη μέτρηση της προόδου σε κάθε έναν από αυτούς τους ζωτικούς στόχους. Επιπλέον, οι συσχετισμοί, οι αλληλεξαρτήσεις και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων στόχων, καθώς και οι πιο αποτελεσματικοί τρόποι παρακολούθησης και αξιολόγησης της προόδου με την πάροδο του χρόνου, είναι επίσης αντικείμενα έντονης συζήτησης.

Για να εξετάσουν και να ενσωματώσουν αυτές τις διάφορες διαστάσεις της βιωσιμότητας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο διαχείρισης της αλυσίδας εφοδιασμού, υπήρξε σημαντική συμμετοχή στη δημιουργία και θέσπιση συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών διαχείρισης, οι οποίες έχουν προσαρμοστεί για την αποτελεσματική εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών. Επιπλέον, ιδιαίτερη αναφορά έχει γίνει σε διάφορους συγκεκριμένους τομείς, κυρίως στον τομέα της γεωργίας. Αυτή η αναφορά είναι ιδιαίτερα σημαντική λόγω της επιδραστικής εφαρμογής της Ατζέντας και των συνδεδεμένων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Αυτή η εκτενής συμμετοχή στοχεύει στη δημιουργία μεγαλύτερης συνέπειας και συνεργασίας σε διάφορες πρωτοβουλίες, πρακτικές και τομείς, δημιουργώντας έτσι σαφείς δρόμους για πιο βιώσιμα αποτελέσματα που σέβονται και καλύπτουν τόσο τις ανθρώπινες ανάγκες όσο και τις περιβαλλοντικές επιταγές. Στο πλαίσιο αυτό, η προώθηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας έχει γίνει κρίσιμος στόχος παγκοσμίως.

Η γεωργία επηρεάζει όλους τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) και περιλαμβάνει διάφορους συγκεκριμένους στόχους που είναι στρατηγικά καταναμημένοι σε πολλούς αλληλοσυνδεδεμένους στόχους. Αυτοί οι στόχοι συνδυάζουν τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές διαστάσεις της βιωσιμότητας, λειτουργώντας σε διάφορες κλίμακες, από τοπικά επίπεδα μέχρι παγκόσμιες επιπτώσεις. Ωστόσο, υπάρχει μια αξιοσημείωτη πηγή έντασης στην Ατζέντα 2030, καθώς ορισμένοι στόχοι θα μπορούσαν να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στις χρήσεις γης, ενδεχομένως να οδηγήσουν σε αποδάσωση και να μεταβάλουν την κατανομή της πολύτιμης γεωργικής γης. Για παράδειγμα, ο καθοριστικός στόχος που

αποσκοπεί στην επίτευξη βιώσιμων προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης είναι ειδικά σχεδιασμένος για να ενισχύσει την ανθεκτικότητα και την αποδοτικότητα της παγκόσμιας οικονομίας ενώ ταυτόχρονα να αντιμετωπίσει κρίσιμα ζητήματα περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Αυτός ο στόχος έχει άμεσο και σημαντικό αντίκτυπο στους γεωργικούς τομείς, οι οποίοι συμβάλλουν σημαντικά στις περιβαλλοντικές πιέσεις που πρέπει να μειωθούν αποτελεσματικά.

Ταυτόχρονα, υπάρχουν μια σειρά από καινοτόμες πρωτοβουλίες που έχουν παρακολουθήσει προσεκτικά τις δραστηριότητες του τομέα και έχουν αναπτύξει συγκεκριμένες, πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές διαχείρισης. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να διευκολύνουν τις συνεισφορές τους σε όλες τις διαστάσεις της βιωσιμότητας, διασφαλίζοντας ότι οι γεωργικές πρακτικές ευθυγραμμίζονται με τις ευρύτερες περιβαλλοντικές ανησυχίες. Μεταξύ αυτών των σημαντικών πρωτοβουλιών, η καλλιέργεια κακάου αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο για το σημαντικό και αναντικατάστατο ρόλο της στην προώθηση της μείωσης της φτώχειας, της ενίσχυσης της κοινής ευημερίας και της αποτελεσματικής υλοποίησης άλλων φιλόδοξων στόχων της Ατζέντας 2030. Η πολυδιάστατη και περίπλοκη φύση της γεωργίας, απαιτεί μια ενσωματωμένη και συντονισμένη προσέγγιση για να εξασφαλιστεί ότι ο συνολικός της αντίκτυπος ευθυγραμμίζεται με τους ευρύτερους στόχους βιωσιμότητας που καθορίζονται στους SDGs. Προωθώντας τη συνεργασία και καινοτόμες πρακτικές σε διάφορους τομείς και ενδιαφερόμενα μέρη, η γεωργία μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην πρόοδο της κοινωνικής ισότητας και της περιβαλλοντικής διαχείρισης, τελικά προωθώντας ένα πιο βιώσιμο μέλλον για όλους. (Pereira, 2024)

4.1. Οικονομική Βιωσιμότητα

Η καλλιέργεια κακάου μπορεί να θεωρηθεί οικονομικά βιώσιμη όταν μια ποικιλία ενδογενών παραμέτρων που κινητοποιούν τους τοπικούς αγρότες να επεκτείνουν την καλλιέργεια κακάου είναι θετικά παρούσες στην κοινότητα. Αυτοί οι ζωτικοί παράγοντες περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε, τη διαθεσιμότητα και την άμεση πρόσβαση σε βασικά εφόδια που απαιτούνται για την καλλιέργεια φυτών κακάου, την ύπαρξη επαρκούς γνώσης και πρακτικών δεξιοτήτων για τις αποτελεσματικές διαδικασίες καλλιέργειας, την κατάλληλη πρόσβαση στην αγορά για τα προϊόντα που παράγουν, τις ελάχιστες διακυμάνσεις τιμών στην αγορά κακάου που μπορούν να διαταράξουν τα εισοδήματα, την ασφαλή κυριότητα γης που παρέχει στους αγρότες μόνιμα δικαιώματα για το κομμάτι γης που καλλιεργούν, και την ικανότητα να δημιουργούν ισχυρά κοινωνικά δίκτυα ασφαλείας που τους προστατεύουν και τους στηρίζουν σε δύσκολες και αντίξοες καταστάσεις. Η οικονομική βιωσιμότητα στην καλλιέργεια κακάου εξαρτάται κρίσιμα από μια ευαίσθητη ισορροπία στις σχέσεις ανταλλαγής που υφίστανται μεταξύ των φυσικών πόρων που είναι διαθέσιμοι στους αγρότες, των ανθρώπινων πόρων που χρησιμοποιούν αποτελεσματικά, και των προϊόντων κακάου που παράγουν και φέρνουν στην αγορά.

Είναι σημαντικό να υποστηριχθεί με σιγουριά ότι, προκειμένου η καλλιέργεια κακάου να θεωρείται βιώσιμη, οι αγρότες πρέπει τουλάχιστον να βιώνουν ικανοποιητικά έσοδα από τις καλλιέργειες κακάου τους· στην πραγματικότητα, τα κέρδη θα πρέπει ιδανικά να φτάνουν σε κορυφαία επίπεδα για να διασφαλιστεί η μακροχρόνια βιωσιμότητα και σταθερότητα για τις οικογένειες των αγροτών. Η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη του συστήματος εφοδιαστικής αλυσίδας κακάου προκύπτει άμεσα ως αποτέλεσμα της βελτίωσης της κερδοφορίας, της ενίσχυσης των βιοτικών όρων, της αύξησης των εισοδημάτων και της αυξημένης παραγωγικότητας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των αγροτών κακάου, των επεξεργαστών, των χειριστών αποθηκευτικών εγκαταστάσεων, των εμπόρων, των διευθυντών αγροτικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων στον τομέα αυτόν. Κάθε ένας από αυτούς τους συμμετέχοντες παίζει κρίσιμο ρόλο στην συνολική υγεία και βιωσιμότητα της οικονομίας του κακάου, κάνοντάς τους συλλογικά επιτυχημένους να είναι απολύτως απαραίτητοι για το μέλλον της καλλιέργειας κακάου ως οικονομικά βιώσιμου και βιώσιμου εγχειρήματος που μπορεί να στηρίξει πολλές οικογένειες και κοινότητες για τις επόμενες γενιές.

Τα συστήματα καλλιέργειας κακάου κατέχουν τεράστια σημασία στην εκπλήρωση των προωθητικών στόχων που έχουν διατυπωθεί σε διάφορα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης παγκοσμίως. Αυτά τα ζωτικά συστήματα συμβάλλουν σημαντικά όχι μόνο δημιουργώντας μια ευρεία και ποικιλόμορφη γκάμα ευκαιριών απασχόλησης, αλλά και ενισχύοντας σημαντικά τόσο τα εκπαιδευτικά επίπεδα όσο και τις συνολικές γνώσεις του αγροτικού πληθυσμού. Ως άμεσο αποτέλεσμα αυτών των πρωτοβουλιών, οι οποίες είναι κρίσιμες για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και βελτίωση των αγροτικών κοινοτήτων, προάγουν ενεργά ένα φωτεινότερο και πιο ελπιδοφόρο μέλλον για αμέτρητα άτομα που εμπλέκονται στον τομέα της καλλιέργειας κακάου.

Η συστηματική μείωση της φτώχειας στις κοινότητες καλλιέργειας κακάου, που επιτυγχάνεται αποτελεσματικά μέσω βιώσιμων και σταθερών κερδών που προκύπτουν άμεσα από την καλλιέργεια κακάου, ενσωματώνει έναν σημαντικό δρόμο προς τη μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα και ευημερία. Αυτή η ενδυναμωτική πραγματικότητα τονίζει τη ζωτική σημασία της ύπαρξης ενός αξιόπιστου εισοδήματος· με άλλα λόγια, η ύπαρξη ενός σταθερού και αξιόπιστου πόρου εισοδήματος που όχι μόνο καλύπτει αλλά συχνά ξεπερνά τον βασικό μισθό παρέχει την αναγκαία οικονομική ασφάλεια για τους αγρότες και για τον τεράστιο αριθμό ατόμων που εμπλέκονται στις διάφορες διαδικασίες που σχετίζονται με τη διαχείριση, την ζύμωση και την επεξεργασία του κακάου σε αυτά τα ποικίλα και σύνθετα συστήματα καλλιέργειας.

Η παροχή δημόσιας χρηματοδότησης, μαζί με καλά οργανωμένα δημοσιονομικά κίνητρα, τα οποία θεσπίζονται εντός ενός σαφώς καθορισμένου χρονοδιαγράμματος για ευνοϊκές πολιτικές αγροτικών τιμών, σε συνδυασμό με ένα προσεκτικά διαμορφωμένο κλίμα επενδύσεων, χρησιμεύει ως πολιτικά βιώσιμα και λειτουργικά εργαλεία για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτά τα ζωτικά εργαλεία είναι απολύτως απαραίτητα για

την ανάπτυξη και την επίτευξη πραγματικής και διαρκούς οικονομικής βιωσιμότητας στα συστήματα καλλιέργειας κακάου σε διάφορες περιοχές του κόσμου. Σε χώρες όπου υπάρχει πιο εδραιωμένη και ισχυρή κατανάλωση κακάου στην αγορά, οι κυβερνήσεις έχουν μια μοναδική και πολύτιμη ευκαιρία να ενισχύσουν σημαντικά τις πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα. Επίσης, διαθέτουν τη δυνατότητα να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση των συνθηκών εργασίας και στην εφαρμογή των αναγκαίων κανονισμών που προάγουν ηθικά πρότυπα και προάγουν καινοτόμες κοινές αξίες μεταξύ των αμέτρητων ενδιαφερομένων που εμπλέκονται στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάου.

Ακόμα, σημαντικές κυβερνητικές προσπάθειες μπορούν να συμβάλουν εξαιρετικά στην προώθηση και την επανακυκλοφορία των προϊόντων κακάου μέσω της αποτελεσματικής ανάδειξης και προβολής των πολλών οφελών τους για την υγεία και των διατροφικών τους πλεονεκτημάτων. Αυτή η στρατηγική προσέγγιση όχι μόνο ενισχύει την ενδογενή αξία του κακάου, αλλά και αυξάνει σημαντικά την απήχυσή του στις τοπικές και παγκόσμιες αγορές, διασφαλίζοντας έτσι ένα βιώσιμο και ευημερούν μέλλον για τις κοινότητες καλλιέργειας κακάου σε διάφορες περιοχές παγκοσμίως. Μέσω αυτών των πολυδιάστατων προσπαθειών, μπορεί να θεμελιωθεί μια πιο δυναμική και οικονομικά ασφαλής βιομηχανία καλλιέργειας κακάου, ενδυναμώνοντας ακόμη περισσότερο τη μεγάλη της σημασία στις στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης και ενισχύοντας τα βιοτικά επίπεδα όλων εκείνων που εξαρτώνται από αυτή για την καθημερινή τους επιβίωση και οικονομική ευημερία. (Hernández-Núñez et al.2022) (Unnikrishnan et al.2022)

4.2. Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα

Ως ένας τομέας που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από μια ευρεία γκάμα περιβαλλοντικών παραμέτρων για να διατηρήσει αποτελεσματικά την περίπλοκη παραγωγική του αλυσίδα, δικαίως δίνεται σημαντική προσοχή από τους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς του τομέα του κακάου στη διασφάλιση ότι η περιβαλλοντική υποβάθμιση αποφεύγεται και μετριαάζεται σε κάθε επίπεδο. Η πραγματικότητα της μειωμένης δυναμικότητας απόδοσης, της ασφάλειας των κρίσιμων αλυσίδων εφοδιασμού και των συνεχών, συστηματικών αυξήσεων στις τιμές που πληρώνονται για το κακάο αναδεικνύει το αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι μια απαραίτητη μετάβαση προς πιο βιώσιμα συστήματα εφοδιασμού δεν είναι απλώς ωφέλιμη για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της βιομηχανίας, αλλά στην πραγματικότητα είναι απολύτως απαραίτητη για ολόκληρο τον τομέα. Η πιθανότητα αθέτησης των απαιτήσεων προϊόντων και ζήτησης αναδεικνύει κρίσιμα και επείγοντα ζητήματα σχετικά με το πώς μπορούν να αξιοποιηθούν καλύτερα οι οικονομικές αρχές για την αύξηση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας σε ένα τόσο κατακερματισμένο και διαφοροποιημένο περιβάλλον, το οποίο παρουσιάζει μοναδικές και σύνθετες προκλήσεις. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά τη σημαντική βελτίωση των αποδόσεων, την αύξηση των εισοδημάτων των αγροτών ή την ενίσχυση των κοινοτικών πόρων, όλα με πολυδιάστατους τρόπους που εξασφαλίζουν ότι ο

επιταχυνόμενος ρυθμός της περιβαλλοντικής υποβάθμισης μπορεί να αποφευχθεί και να μειωθεί σημαντικά για ένα παρατεταμένο χρονικό διάστημα.

Το περιβάλλον και οι πολλοί φυσικοί πόροι που περιέχει μπορούν να θεωρηθούν ως βασικά παραγωγικά εφόδια που υποστηρίζουν θεμελιωδώς μια έκβαση οικοσυστήματος, η οποία συνήθως αναφέρεται με ευρύτερους όρους ως υπηρεσία οικοσυστήματος. Αυτή η οπτική υπογραμμίζει τη μεγάλη τους σημασία για τη συνολική παραγωγική διαδικασία στον τομέα του κακάου. Οι διακρίσεις που υπάρχουν μεταξύ χρηματοοικονομικών και οικονομικών παραμέτρων καθοδηγούνται κυρίως από ταξινομήσεις που αναφέρονται σε αυτά τα εφόδια που θεωρούνται ως κεφαλαιουχικά αγαθά, σε έντονη αντίθεση με εκείνα που ταξινομούνται ως μη ανανεώσιμοι ή ανανεώσιμοι πόροι, οι οποίοι αναγνωρίζονται ως κρίσιμα περιβαλλοντικά περιουσιακά στοιχεία. Μια τέτοια διαφοροποιημένη κατανόηση είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη μιας πραγματικά βιώσιμης προσέγγισης στην παραγωγή κακάου που να εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό τόσο τα οικονομικά όσο και τα οικολογικά συμφέροντα (Resell & Prestegård, 2024)(Nasser et al., 2020)

4.3. Κοινωνική Βιωσιμότητα

Η έννοια της κοινωνικής βιωσιμότητας συνεχίζει να παρουσιάζει προκλήσεις όσον αφορά τον σαφή ορισμό της και, ως άμεση συνέπεια, είναι εξίσου προβληματική η ακριβής μέτρησή της. Στο περίπλοκο και σύνθετο πλαίσιο της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου, ανακύπτουν πλήθος ζητημάτων κοινωνικής βιωσιμότητας που απαιτούν βαθιά εξέταση και σοβαρή προσοχή από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Αυτές οι προκλήσεις περιλαμβάνουν τον σημαντικό και συχνά επιβλαβή αντίκτυπο της αλυσίδας εφοδιασμού στην ευημερία των παιδιών. Η κεντρική προσοχή πρέπει να εστιάσει στην αξιολόγηση του κατά πόσο το εργασιακό περιβάλλον είναι πραγματικά ασφαλές και δεν εμποδίζει την πρόσβαση αυτών των νέων ατόμων στο θεμελιώδες δικαίωμά τους στην εκπαίδευση.

Εκτός από τις ανησυχίες που αφορούν ειδικά τα παιδιά, υπάρχουν και άλλα ζητήματα που, αν και ενδέχεται να μην σχετίζονται άμεσα με τη νεολαία, είναι εξίσου σημαντικά για το ευρύτερο πλαίσιο της κοινωνικής βιωσιμότητας. Αυτά περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε, την έννοια της δίκαιης αμοιβής για τους αγρότες που είναι αφοσιωμένοι στην καλλιέργεια κακάου με ηθικό τρόπο, καθώς και την απαραίτητη ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας και των ισχυρών συνεργασιών μεταξύ των αγροτών και άλλων βασικών φορέων που εμπλέκονται στην αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου. Επιπλέον, η ενδυνάμωση των γυναικών και η προστασία των δικαιωμάτων τους είναι ένα κρίσιμο στοιχείο που πρέπει να έχει προτεραιότητα, ιδιαίτερα δεδομένων των σημαντικών και πολυδιάστατων ρόλων που διαδραματίζουν οι γυναίκες σε αυτόν τον ζωτικό τομέα. Περαιτέρω, δεν πρέπει να παραβλέψουμε τη σημασία της διασφάλισης της ύπαρξης επαρκών μέτρων προστασίας και ασφάλειας που προστατεύουν τους

εργαζόμενους κατά τη διάρκεια των διαδικασιών επεξεργασίας και μεταφοράς της αλυσίδας εφοδιασμού. Αυτά τα μέτρα ασφαλείας είναι απαραίτητα για την ευημερία των εργαζομένων και την συνολική ασφάλειά τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Παράλληλα με αυτές τις παρατηρήσεις, η συνολική ευημερία των τοπικών κοινοτήτων είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιτυχία και τη βιωσιμότητα της αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου. Αυτή η σύνδεση αναδεικνύει περαιτέρω τα κρίσιμα στοιχεία που συμβάλλουν στην κοινωνική βιωσιμότητα συνολικά. Μεταξύ των έξι βασικών συστατικών που έχουν εντοπιστεί στο πλαίσιο της κοινωνικής βιωσιμότητας, το πιο σχετικό και συναφές με αυτή τη μελέτη είναι αναμφίβολα η κατηγορία που χαρακτηρίζεται "ως παιδί στην αλυσίδα εφοδιασμού". Αυτή η κατηγορία ταξινομείται ως κύριο και επείγον ζήτημα που απαιτεί άμεση δράση για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζονται.

Μια εκτενής και λεπτομερής ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας έχει εντοπίσει μια εξαιρετικά ευρεία και διαφοροποιημένη σειρά τεχνικών μέτρησης, μεθοδολογιών και διάφορων ορισμών που σχετίζονται με σημαντικά ζητήματα κοινωνικής βιωσιμότητας, τα οποία είναι απολύτως απαραίτητα για την αποτελεσματική αξιολόγηση της απόδοσης βιωσιμότητας του τομέα του κακάου. Σε αυτήν τη συγκεκριμένη μελέτη, επιλέξαμε να επικεντρωθούμε σε δύο βασικά στοιχεία της κοινωνικής βιωσιμότητας που είναι ιδιαίτερα συναφή με τους στόχους μας, καθώς είναι κρίσιμα για την κατανόηση των σύνθετων και υποκείμενων κοινωνικών δυναμικών που επηρεάζουν τον τομέα. Το πρώτο από αυτά τα κρίσιμα στοιχεία είναι η παιδική εργασία και ο κίνδυνος για την ευημερία των παιδιών, το οποίο αναδεικνύει τα σοβαρά και επείγοντα ζητήματα γύρω από την εκμετάλλευση των ευάλωτων παιδιών που εμπλέκονται στη γεωργία του κακάου, καθώς και τις ευρύτερες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην ευημερία τους, την υγιή ανάπτυξή τους και το μέλλον τους. Αυτό το ανησυχητικό ζήτημα απαιτεί άμεση και συντονισμένη προσοχή, καθώς και δράση από όλους τους φορείς της αλυσίδας εφοδιασμού του κακάου, οι οποίοι πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην ευημερία των παιδιών ως θεμελιώδες και μη διαπραγματεύσιμο στοιχείο των επιχειρηματικών τους ηθικών αξιών.

Το δεύτερο σημαντικό στοιχείο που επιλέξαμε να εξετάσουμε στενά είναι το βιοποριστικό εισόδημα, οι μισθοί και η αποζημίωση, το οποίο υπογραμμίζει την απόλυτη αναγκαιότητα της αναγνώρισης και της διασφάλισης των δίκαιων μισθών, των ηθικών πρακτικών εργασίας και της ισότιμης αποζημίωσης για τους αγρότες του κακάου και τις γύρω κοινότητες. Η δίκαιη αποζημίωση δεν είναι απλώς ένας επιθυμητός στόχος, είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα που ενδυναμώνει τα άτομα και ενισχύει ολόκληρες κοινότητες, ενώ παράλληλα ενισχύει την οικονομική βιωσιμότητα. Παρόλο που είναι όντως σημαντικό να αναγνωρίσουμε και να καταγράψουμε αυτά τα συγκεκριμένα στοιχεία που σχετίζονται άμεσα με την κοινωνική βιωσιμότητα, αντιμετωπίσαμε σημαντικές προκλήσεις στην εύρεση συγκεκριμένων μετρήσιμων στοιχείων ή στον εντοπισμό αδιαμφισβήτητων ορισμών για τους όρους που χρησιμοποιούνται, κυρίως λόγω της έλλειψης δεδομένων σε αυτόν τον ταχύτατα εξελισσόμενο τομέα της έρευνας. Παρά την περιορισμένη

ποσότητα προηγούμενων μελετών που έχουν διερευνήσει τις διάφορες διαστάσεις της κοινωνικής βιωσιμότητας, αυτή η μελέτη αποσκοπεί στο να ενθαρρύνει έναν μεγαλύτερο όγκο επιπλέον έρευνας που να επικεντρώνεται σε διάφορα κοινωνικά ζητήματα βιωσιμότητας. (Marzouk & Sabbah, 2021) (Alghababsheh & Gallear, 2021)

5. Προκλήσεις και Ευκαιρίες

Τα συστήματα αγροδιατροφής αναγνωρίζονται ευρέως ως θεμελιώδεις παράγοντες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση σημαντικών και επειγόντων παγκόσμιων προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο κόσμος μας σήμερα, όπως η κάλυψη των μελλοντικών αναγκών σε τρόφιμα και βασικές γεωργικές πρώτες ύλες, η καταπολέμηση της κακής διατροφής σε όλες τις μορφές της και η αντιμετώπιση κρίσιμων προβλημάτων ασφάλειας τροφίμων που πλήττουν δυσανάλογα τις ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες σε διάφορες περιοχές του κόσμου.

Άρα, αυτά τα συστήματα διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, στην αναζωογόνηση και διατήρηση των αγροτικών περιοχών και στην εξασφάλιση της προστασίας των βασικών περιβαλλοντικών και φυσικών πόρων για τις μελλοντικές γενιές. Παράλληλα, αυτά τα σύνθετα συστήματα είναι απολύτως αναγκαία τόσο για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής όσο και για την προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές, οι οποίες θέτουν σοβαρές απειλές για την αγροτική παραγωγικότητα και τη μακροχρόνια βιωσιμότητα. Αυτές οι εκτενείς προβλεπόμενες συνεισφορές θέτουν διάφορες και πολύπλοκες προκλήσεις σε πολλαπλές διαστάσεις, όπως είναι για παράδειγμα η αποδοτική κατανομή πόρων, οι συνθήκες στην αγορά εργασίας και η συνολική περιβαλλοντική βιωσιμότητα στους τομείς της αγροδιατροφής.

Για πολλούς τομείς της γεωργίας και της παραγωγής τροφίμων, και ειδικότερα για τον τομέα του κακάου, υπάρχει μια έντονη αίσθηση ότι η απόδοση σε αυτούς τους πολλαπλούς τομείς πρέπει να αντιμετωπιστεί με ολοκληρωμένο και εις βάθος τρόπο για να βελτιωθεί η παραγωγικότητα και η ανθεκτικότητα. Το κεφάλαιο αυτό έχει καταστήσει σαφές ότι οι προβλεπόμενες απειλές για τη βιωσιμότητα, οι διάφορες σύνθετες προκλήσεις που προκύπτουν και οι πιθανές ευκαιρίες στον ορίζοντα επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το συγκεκριμένο επίπεδο καλλιέργειας κακάο, λαμβάνοντας υπόψη κρίσιμους παράγοντες όπως η περιοχή, η ζήτηση της αγοράς και τα επείγοντα ζητήματα βιωσιμότητας που εμπλέκονται. Η πτώση των τιμών παραγωγού, σε συνδυασμό με τις περιορισμένες προοπτικές για σημαντική αύξηση της απόδοσης, μπορεί, όταν συνδυαστεί με την επιτακτική ανάγκη για διαφοροποίηση ώστε να εξασφαλιστεί η μακροχρόνια επισιτιστική ασφάλεια, να περιορίσει σημαντικά τη συμμετοχή των αγροτών στα ανώτερα επίπεδα της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας. Αυτή η δύσκολη κατάσταση θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο όχι μόνο τη διαθεσιμότητα ορισμένων καλλιεργειών, αλλά και τη συνολική ποιότητα των δεδομένων παραγωγής, που είναι απαραίτητα για την ενημερωμένη λήψη αποφάσεων. Αυτό, με τη σειρά του, θα μπορούσε να οδηγήσει σε στρέβλωση των διαδικασιών ιχνηλασιμότητας και να περιορίσει περαιτέρω την ικανότητα των εμπλεκόμενων φορέων να προωθήσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικές καλές γεωργικές πρακτικές σε όλα τα επίπεδα, υπονομεύοντας τη σύνδεση μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης.

Ως αποτέλεσμα, αυτά τα αλληλένδετα ζητήματα τονίζουν την ανάγκη για συντονισμένες και οργανωμένες στρατηγικές προσπάθειες τόσο σε πολιτικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, που να επικεντρώνονται στη βελτίωση της συνολικής βιωσιμότητας των συστημάτων αγροδιατροφής. Αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο όσον αφορά την καλλιέργεια κακάου, προκειμένου να εξασφαλιστεί η μακροχρόνια βιωσιμότητα και η ικανότητα προσαρμογής σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο παγκόσμιο τοπίο στον αγροτικό τομέα. Οι εμπλεκόμενοι φορείς πρέπει να συνεργαστούν για την ανάπτυξη καινοτόμων προσεγγίσεων και βιώσιμων στρατηγικών που να αντιμετωπίζουν αυτές τις επείγουσες προκλήσεις, συμβάλλοντας έτσι σε ένα πιο ανθεκτικό και δίκαιο σύστημα αγροδιατροφής για το μέλλον.

Η ανισότητα στους κοινωνικούς πόρους, που έχει προκύψει λόγω των πολέμων σε κάποιες περιοχές, σε συνδυασμό με την αυξημένη στρατιωτική εμπλοκή στη διαχείριση των εφοδίων, μπορεί να έχει σοβαρές και ξεχωριστές επιπτώσεις σε αυτό το ζήτημα. Αυτή η πολυπλοκότητα καθιστά ολοένα και πιο δύσκολο για τις κυβερνήσεις να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά αυτές τις επίμονες και πολύπλευρες προκλήσεις. Είναι κρίσιμο να διασφαλιστεί ότι η καλλιέργεια κακάου μπορεί να συνεχίσει να αποτελεί βιώσιμη και αναπτυξιακή πηγή εισοδήματος για τους αγρότες στις διάφορες περιοχές παραγωγής κακάου, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή όχι ισχυρών πόρων που ενδέχεται να είναι ή να μην είναι σταθερά διαθέσιμοι. Αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά διάφορα κρίσιμα θέματα που σχετίζονται με την παραγωγικότητα, την ποιότητα, τις τιμές του κακάου, την επισιτιστική ασφάλεια και τη διασφάλιση αξιόπιστης πρόσβασης σε χρηματοδότηση και επαρκή προϊόντα προστασίας καλλιεργειών, οι χώρες μπορούν να μειώσουν σημαντικά την πιθανότητα οι αγρότες να εμπλακούν σε παράνομες και ανήθικες δραστηριότητες που προκύπτουν από οικονομική απελπισία. Αυτή η προληπτική προσέγγιση ενισχύει όχι μόνο τη σταθερότητα και ανάπτυξη της οικονομίας, αλλά και βελτιώνει ενεργά το συνολικό περιβάλλον για την παραγωγή κακάου στις περιοχές αυτές, ωφελώντας μια ευρύτερη ομάδα τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων του κλάδου του κακάου.

Οι κυβερνήσεις, σε στενή συνεργασία με τους αναπτυξιακούς εταίρους και άλλους φορείς, θα πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό και καθοριστικό ρόλο στην πραγματοποίηση αυτών των ουσιαστικών συνθηκών που θα διευκολύνουν μια βιώσιμη οικονομία κακάου. Επιπλέον, η εφαρμογή μηχανοποίησης στις γεωργικές πρακτικές, καθώς και η εφαρμογή σχεδίων κοινοτικής εργασίας και η βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων στους αγροτικούς τομείς, μπορούν να υποστηρίξουν σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη βιώσιμων, ανθεκτικών και ελκυστικών αγροτικών βιοπορισμών για τους καλλιεργητές κακάου. Αυτές οι προσπάθειες και πρωτοβουλίες γίνονται όλο και πιο κρίσιμες, ανεξαρτήτως του επιπέδου πόρων που διαθέτει ή δεν διαθέτει μια περιοχή. Η μηχανοποίηση παρουσιάζει μια αποτελεσματική στρατηγική για την αντιμετώπιση του επίμονου ζητήματος της παιδικής εργασίας, το οποίο έχει θεωρηθεί πάντα μια επιζήμια πρακτική που αποτρέπει την ανάπτυξη μιας βιώσιμης και αναπτυσσόμενης βιομηχανίας καλλιέργειας κακάου. Η καταπολέμηση αυτής της σύνθετης και βαθιά ριζωμένης μορφής εργασιακών

σχέσεων απαιτεί έντονη συνεργασία, ισχυρή επικοινωνία και συνεχιζόμενη δέσμευση τόσο από τις κυβερνήσεις όσο και από τους αναπτυξιακούς εταίρους τους, καθώς και από τις τοπικές κοινότητες.

Από το 2010, η κυβέρνηση σε ορισμένες περιοχές εργάζεται ενεργά πάνω σε διάφορα ενσωματωμένα πολιτικά προγράμματα που στοχεύουν στην ενδυνάμωση των κοινοτήτων παραγωγής κακάο, προκειμένου να σημειωθούν σημαντικά βήματα στην εξάλειψη των πρακτικών παιδικής εργασίας. Αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνουν την παροχή οικονομικών κινήτρων στους γονείς για την ενίσχυση της σχολικής φοίτησης, την εφαρμογή κυρώσεων για την αθέτηση των υποχρεώσεων από μέλη της κοινότητας και την προώθηση και αύξηση των σχολικών ευκαιριών για τα παιδιά. Επίσης, υπάρχει μια συντονισμένη προσπάθεια για την ενίσχυση της διαφάνειας και της παρακολούθησης της παιδικής εργασίας στις περιοχές παραγωγής κακάο, επιτρέποντας καλύτερο έλεγχο. Αυτά τα προγράμματα κινήτρων έχουν βρει ευρεία αποδοχή από ένα σημαντικό ποσοστό της κοινωνίας, περιλαμβανομένων των διάφορων εταίρων του κλάδου του κακάο, των αγροτών και των τοπικών ηγετών των κοινοτήτων.

Ωστόσο, είναι κρίσιμο να αναγνωρίσουμε ότι η επίτευξη της μακροχρόνιας βιωσιμότητας αυτών των πρωτοβουλιών απαιτεί ευρεία και συστηματική δέσμευση που να σέβεται και να λαμβάνει υπόψη τις μοναδικές πολιτιστικές συνθήκες του χώρου εφαρμογής του κλάδου του κακάο. Αυτή η έμφαση στη πολιτιστική συνάφεια αντιμετωπίζεται ήδη σε διάφορες εκτενείς εκθέσεις που αφορούν την ουσιαστική εξάλειψη των πρακτικών παιδικής εργασίας στην εφοδιαστική αλυσίδα του κακάο. Μέσω της εφαρμογής ολοκληρωμένων προσεγγίσεων και της ενίσχυσης της συνεργασίας στην κοινότητα, του κοινωνικού διαλόγου και της αμοιβαίας κατανόησης, μπορούμε πραγματικά να φιλοδοξούμε να δημιουργήσουμε ένα μέλλον ηθικής παραγωγής κακάο που να είναι δίκαιο και βιώσιμο για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς στην αλυσίδα παραγωγής κακάο, προσφέροντας μια ευημερούσα πορεία προς το μέλλον που θα ωφελήσει τις κοινότητες, τις οικονομίες και το περιβάλλον συνολικά.

5.1. Βασικές προκλήσεις για την επίτευξη της βιωσιμότητας

Η βιωσιμότητα της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού κακάο αποτελεί ένα όλο και πιο πιεστικό και κρίσιμο ζήτημα που απαιτεί άμεση, συγκεντρωμένη και συντονισμένη προσοχή από όλα τα μέρη που εμπλέκονται στη βιομηχανία. Οι τρέχουσες δομικές δυναμικές αυτής της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού κακάο μπορούν να χαρακτηριστούν ζωντανά από το κλασικό μοντέλο του principal-agent, το οποίο δυστυχώς οδηγεί σε μια σημαντική αποσύνδεση και ανισορροπία στη διανομή των ωφελημάτων και των ευθυνών μεταξύ των διάφορων ενδιαφερομένων μερών που συμμετέχουν σε αυτό το περίπλοκο και πολυδιάστατο σύστημα. Τα πρότυπα διαβίωσης των καλλιεργητών κακάο παρουσιάζουν μια εντυπωσιακή και ανησυχητική εικόνα που αφηγείται πολλές αλληλένδετες ιστορίες φτώχειας, ανησυχητικής εξόδου νέων από τις αγροτικές περιοχές, διαδεδομένης ανισότητας φύλου και ενός

παγιδευμένου δικτύου μεσαζόντων που απολαμβάνουν δυσανάλογα πλεονεκτήματα και μοιράζονται τα λάφυρα ενός συστήματος που συχνά περιθωριοποιεί τους κύριους παραγωγούς.

Εν τω μεταξύ, ο καταναλωτής σοκολάτας παραμένει κυρίως αδιάφορος και ανεπαρκώς ενημερωμένος για τα πνευματικά, εργασιακά και περιβαλλοντικά κόστη που συνδέονται με την αλόγιστη και συχνά υπερβολική κατανάλωση προϊόντων κακάου. Αυτή η σημαντική έλλειψη επίγνωσης συμβάλλει σε μια σημαντική αποσύνδεση μεταξύ της πράξης της κατανάλωσης και των σκληρών, συχνά απελπιστικών πραγματικοτήτων που αντιμετωπίζουν εκείνοι που εργάζονται ακούραστα για την παραγωγή του κακάου, οδηγώντας σε έναν κύκλο που αναπαράγει αυτά τα προβλήματα χωρίς εξεύρεση λύσης. Κάθε ενδιαφερόμενος φορέας, ο οποίος αποτελεί κρίκο σε αυτήν την αλυσίδα ή μέρος αυτού του πολύπλοκου συστήματος, πρέπει να καταβάλει ενεργές προσπάθειες για να μεγιστοποιήσει τα οφέλη για όλους τους εμπλεκόμενους, δημιουργώντας έναν σημαντικό κυματισμό, διασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και την ευστάθεια ολόκληρης της αλυσίδας εφοδιασμού. Μια ασαφής και δυσανάλογη κατανομή των ωφελημάτων μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών θα λειτουργήσει μόνο ως ένα εγγενές αρνητικό μηχανισμό ανατροφοδότησης μέσα στη δομική διάρθρωση του συστήματος. Ωστόσο, η παραμονή αυτής της αρνητικής ανατροφοδότησης για πολύ καιρό θα καλλιεργήσει τελικά μια ανησυχητική αποσύνδεση μεταξύ των άμεσων συμφερόντων των συμμετεχόντων και των γενικών στόχων του συστήματος, κάτι που θα περιορίσει και θα θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα αυτής της κρίσιμης αλυσίδας εφοδιασμού.

Η υψηλή εξάρτηση από χαμηλά επίπεδα ανθρώπινων και φυσικών πόρων, σε συνδυασμό με τη σημαντική έλλειψη θεσμικής υποστήριξης και αναγκαιών πόρων, οδηγεί σε χαμηλή ικανότητα προσαρμογής στους συμμετέχοντες που βρίσκονται στο κατώτερο άκρο της αλυσίδας εφοδιασμού. Αυτή η επισφαλής κατάσταση αποτελεί βασικό παράγοντα που περιορίζει σοβαρά τη συνολική ανθεκτικότητα των ατόμων που είναι τόσο κρίσιμα για τη λειτουργία, τη σταθερότητα και τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη αυτής της ζωτικής αλυσίδας εφοδιασμού. ενώ αυτή η δύσκολη κατάσταση συνεχίζει να εξελίσσεται, απαιτεί άμεση, αδιάλλακτη και συλλογική προσοχή και δράση από όλους τους ενδιαφερόμενους για να δημιουργηθεί μια βιώσιμη, δίκαιη και ισότιμη αλυσίδα εφοδιασμού κακάου που να λειτουργεί προς όφελος όλων, διασφαλίζοντας ότι τα οφέλη κατανεμηθούν πιο ισότιμα και οι ευθύνες μοιράζονται με τρόπο που προάγει την ισότητα, τη βιωσιμότητα και, κυρίως, τη δικαιοσύνη στην αγορά. (Perez et al., 2021) (Grumiller & Grohs, 2022)

Η επένδυση στη καλλιέργεια του κακάο από την πλευρά των αγροτών μπορεί να αποδοθεί σε πολλούς παράγοντες. Από τη μια πλευρά, υπάρχει η παρουσία ενός υπερ-εκμεταλλευόμενου αγρό-οικοσυστήματος που δεν δικαιολογεί επαρκώς τις αναγκαίες επενδύσεις για την αναζωογόνηση και την ουσιαστική αύξηση της παραγωγικής του ικανότητας. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν επίσης υψηλά κόστη συναλλαγών που οι αγρότες πρέπει να καταβάλουν για να αποκτήσουν τα απαραίτητα μέσα που θα επηρεάσουν τις ήδη

χρονοβόρες και αναλυτικά περίπλοκες περιόδους ανάπτυξης και υιοθέτησης νέων προσεγγίσεων, οι οποίες ενσωματώνονται στο πολιτικό περιβάλλον. Αυτή η κατάσταση απαιτεί πολιτική βούληση και σημαντική χρηματοοικονομική υποστήριξη για να καθοδηγήσει την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού κακάου σε ένα πιο βιώσιμο και αποδοτικό μονοπάτι. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, ο αποτελεσματικός συντονισμός δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που προάγει τοπικές πολιτικές μαζί με την ενεργό συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών θα είναι κρίσιμος.

Είναι εξίσου σημαντικό να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των παγκόσμιων παραγόντων, των διεθνών οργανισμών και των καταναλωτών του τελικού προϊόντος, καθώς οι ρόλοι τους μπορούν να είναι καθοριστικοί για την ενίσχυση της συνολικής βιωσιμότητας της βιομηχανίας κακάου. Τα οφέλη από τις υψηλότερες τιμές του κακάου πρέπει να μεταφέρονται συστηματικά και αποδοτικά για να διευκολύνουν την αύξηση των αποδόσεων, την ενίσχυση της ποιότητας του κακάου και τη γενική βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών για τους αγρότες. Οι αγρότες πρέπει να ενδυναμωθούν ώστε να οργανωθούν σε αντιπροσωπευτικές ομάδες που να προασπίζονται τα δικά τους συμφέροντα και ανάγκες. Η παραμέληση των κοινωνικών επιπτώσεων της καλλιέργειας κακάου μέσω μη βιώσιμων λύσεων θα οδηγήσει τελικά σε περαιτέρω φθορά των αγροτικών συστημάτων διαβίωσης, συνεχείς ελλείψεις επισιτιστικής ασφάλειας και το αέναο κύκλο φτώχειας που πλήττει πολλές αγροτικές κοινότητες.

Τέλος, απαιτείται επείγοντως μια συλλογική στρατηγική για να αντιμετωπιστεί αυτό που θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ένα σενάριο "τραγωδίας των κοινών". Παράλληλα, είναι ουσιαστικό να αναγνωρίσουμε ότι οι μοναδικές και τοπικά συγκεκριμένες διαφορές στις προκλήσεις βιωσιμότητας που αντιμετωπίζει ο τομέας του κακάου παρέχουν ταυτόχρονα σημαντικές ευκαιρίες για ουσιαστικές βελτιώσεις και αναβαθμίσεις. Αντιμετωπίζοντας αυτές τις διαφορετικές προκλήσεις, μπορούμε να ενισχύσουμε τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα του οικοσυστήματος γεωργίας κακάου προς όφελος όλων των εμπλεκόμενων μερών.

5.2. Ευκαιρίες για βελτίωση

Οι παρακάτω ευκαιρίες βελτίωσης μπορούν να οριστούν για το αγρο-οικοσύστημα, με συγκεκριμένη εστίαση στον τομέα του κακάου: σημαντικές και κρίσιμες επενδύσεις σε εκτενή και ενδεδειγμένη έρευνα και ανάπτυξη των αγρό-οικοσυστημάτων του κακάου σε διάφορες διαστάσεις, με σκοπό την αποτελεσματική βελτίωση και βελτιστοποίηση της απαιτούμενης παραγωγής κακάου. Αυτή η προσπάθεια στοχεύει κυρίως στην εξασφάλιση βιώσιμων βιοπορισμών για τους εμπλεκόμενους, καθώς και στην προώθηση της ενίσχυσης της πολύ-λειτουργικότητας στο ίδιο το αγρό-οικοσύστημα. Μέσω της εφαρμογής στρατηγικών και καλά σχεδιασμένων διαφοροποιήσεων καλλιέργειών που ενσωματώνουν τόσο κερδοφόρα εμπορικά καλλιεργούμενα φυτά όσο και βασικές καλλιέργειες τροφίμων, μπορούμε να υποστηρίξουμε άμεσα τις οικογένειες των αγροτών με πολλούς τρόπους. Περιλαμβάνουν την ενίσχυση των πρακτικών αυτό-

προμήθειας στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις ή τη δημιουργία σημαντικού εισοδήματος μέσω διαφοροποιημένων δραστηριοτήτων. Τέτοιες ολιστικές προσεγγίσεις ενισχύουν σημαντικά την ποιότητα ζωής αυτών των οικογενειών και είναι εξαιρετικά ωφέλιμες για την προώθηση ευρύτερης οικολογικής βιωσιμότητας στην περιοχή.

Επιπροσθέτως, η έννοια της πολύ-λειτουργικότητας στα αγρό-οικοσυστήματα μπορεί να αντιμετωπίσει και να μετριάσει τις αρνητικές συνέπειες της υποβάθμισης της γης που παρατηρούνται συνήθως στα τοπία καλλιέργειας κακάο. Αυτό διασφαλίζει ότι η καλλιέργεια κακάο όχι μόνο διατηρεί τη βιωσιμότητά της, αλλά συνεισφέρει ενεργά στην ενίσχυση της υγείας και ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων. Σ' αυτή την κατεύθυνση, η καλλιέργεια κακάο θα γίνει αναπόσπαστο και ουσιαστικό κομμάτι του συνολικού περιβαλλοντικού πλαισίου της περιοχής, ενισχύοντας τον κρίσιμο ρόλο της στη βιώσιμη ανάπτυξη καθώς και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ευθυγραμμίζοντας την παραγωγή κακάου με τις οικολογικές αρχές, μπορούμε να ανοίξουμε το δρόμο για ένα πιο βιώσιμο μέλλον, όπου η οικονομική βιωσιμότητα και η οικολογική υγεία συμβαδίζουν, προσφέροντας έτσι διαρκή οφέλη τόσο στους αγρότες όσο και στο περιβάλλον.

Κατά τη διάρκεια αυτής της εκτενούς και ενδελεχούς ερευνητικής προσπάθειας, εντοπίστηκε και αναγνωρίστηκε μια αξιοσημείωτη και ανησυχητική έλλειψη καλά τεκμηριωμένων και διεξοδικά αναλυμένων περιπτώσεων που σχετίζονται με επενδύσεις μέσω πιστοποίησης για την ανάπτυξη βιωσιμότητας σε επίπεδο τοπίου. Αυτό το κρίσιμο εύρημα έχει σημαντικές και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, προτρέποντάς μας να κατευθύνουμε την προσοχή μας όχι μόνο στη βελτίωση και αναβάθμιση των διαδικασιών, αλλά και στη συστηματική και μεθοδική συλλογή δεδομένων από μια ποικιλία αξιόπιστων και αξιόπιστων πηγών που είναι διαθέσιμες σε αυτόν τον κρίσιμο τομέα. Είναι εύλογο να συμπεράνουμε, βάσει της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, των εκτενών ερευνητικών μελετών και της αξιόπιστης εμπειρικής έρευνας, ότι οποιεσδήποτε παρεμβάσεις σχεδιάζονται και εκτελούνται στις εκμεταλλεύσεις θα διασταυρωθούν αναπόφευκτα με πλήθος κρίσιμων στοιχείων του περίπλοκου τριγώνου απόδοσης, εισοδήματος και χρήσης δασικής γης. Αυτά τα σύνθετα στοιχεία συνιστούν σημαντικές μεταβολές και αναγκαίες προσαρμογές που απαιτούνται στο συνολικό σύστημα χρήσης γης, το οποίο είναι εγγενώς πολυδιάστατο και εξαιρετικά δυναμικό. Αυτά τα στοιχεία συνδέονται με περίπλοκο τρόπο, απαιτώντας πλήρη και εμπειριστατωμένη κατανόηση για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα και η αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών μας για βελτίωση. Ο υπέρτατος στόχος μας, λοιπόν, πρέπει να είναι να στηρίξουμε μια προληπτική και ουσιαστική στροφή από την περιορισμένη εξάρτηση μόνο από την αύξηση των αποδόσεων χωρίς να εξετάζουμε τις ευρύτερες επιπτώσεις που περιλαμβάνουν τα περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά στοιχεία.

Αντίθετα, πρέπει να επικεντρωθούμε κυρίως σε καινοτόμες και βιώσιμες λύσεις που αποδεδειγμένα βγάζουν τους ανθρώπους από τη φτώχεια, ενώ παράλληλα δημιουργούν πραγματικές, διαρκείς και ουσιαστικές βελτιώσεις στις συνθήκες ζωής και την ποιότητα ζωής τους σε διάφορους τομείς. Στην προσπάθεια αυτή, αναγκαία είναι η ενσωμάτωση ενισχυμένης εκπαίδευσης, η βελτίωση της πρόσβασης σε απαραίτητους πόρους και η παροχή ποικίλων ευκαιριών για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη που αποφέρουν οφέλη όχι μόνο για τα άτομα, αλλά και για τις τοπικές κοινότητες με έναν πιο ολιστικό τρόπο. Επίσης, για να αντιμετωπίσουμε και να δράσουμε αποτελεσματικά και δραστικά στο κρίσιμο ζήτημα της αποδάσωσης, είναι επιτακτικό να συμμετέχουμε σε ενημερωμένες και προληπτικές συλλογικές δράσεις σε διάφορες κοινότητες και ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτό απαιτεί την καλλιέργεια ολιστικών και ενσωματωμένων προσεγγίσεων που να ενσωματώνουν συνεργασία και συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα. Αυτή η εμπλεκόμενη προσέγγιση απαιτεί να προάγουμε ενεργά τόσο την βιώσιμη παραγωγή δασικών πόρων όσο και την προστασία αυτών των ζωτικών και αναντικατάστατων οικοσυστημάτων μαζί με τη βιοποικιλότητά τους. Ακόμα, η δημιουργία ενεργής συνεργασίας με τις τοπικές κοινότητες, μαζί με την ανάπτυξη βιώσιμων εναλλακτικών πηγών εισοδήματος για εκείνους που εξαρτώνται από επιβλαβείς πρακτικές που συντελούν στην αποδάσωση, θα είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή επίτευξη αυτών των φιλόδοξων και ζωτικών στόχων. Τελικά, οι στόχοι αυτοί αποσκοπούν στη συνολική βελτίωση όλων των εμπλεκόμενων και περιλαμβάνουν σαφείς, περιεκτικές στρατηγικές για βιώσιμα μέλλοντα που θα ωφελήσουν όχι μόνο τη σημερινή γενιά, αλλά και τις μελλοντικές επερχόμενες γενιές. (Maki et al. 2023)(Byamugisha, 2021)

5.3 Ορισμός του βιώσιμου κακάο

«βιωσιμότητα σημαίνει διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ευημερίας και της επισιτιστικής ασφάλειας (food security) χωρίς αυτό να σημαίνει την μείωση ή εξάντληση της ικανότητας των οικοσυστημάτων του πλανήτη μας να στηρίζουν την ύπαρξη της ζωής ή την επιβάρυνση της ευημερίας των άλλων» (Guttenstein et al., 2020). Το κακάο, ως αγροτικό προϊόν, για να μπορέσει να χαρακτηριστεί πραγματικά «βιώσιμο», θα πρέπει χαρακτηρίζεται βιώσιμο από τρεις απόψεις: από περιβαλλοντική άποψη, δηλαδή να μην βλάπτεται κατά την παραγωγή του το φυσικό περιβάλλον, από οικονομική, όσον αφορά την αμοιβή των αγροτών για την εργασία που παρέχουν, και από κοινωνική, όσον αφορά γενικότερα την ποιότητα ζωής και το νομικό πλαίσιο γύρω από την παραγωγή του (Logatcheva, 2021). Για την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με το κατά πόσο πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις, υπάρχουν σήματα πιστοποίησης, κάποια από τα οποία θα παρουσιαστούν παρακάτω. Αυτά ορίζονται και απονέμονται, μεταξύ άλλων, από διεθνείς μη-κερδοσκοπικούς και μη-κυβερνητικούς φορείς και αρχικά αφορούσαν σε πιο στενά πλαίσια τον τομέα του περιβαλλοντικού αντίκτυπου (π.χ. όπως το Rainforest Alliance certification) και την οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα (π.χ. όπως το Fairtrade certification), ενώ με την πάροδο του χρόνου, αυξάνεται η σημασία των κριτηρίων που ελέγχονται και καλύπτονται και αφορούν πλέον, πέρα από τα παραπάνω, και την κανονιστική συμμόρφωση, την ανάπτυξη και την

επιχειρηματικότητα (Mithöfer, et al., 2022). Μέσω των πιστοποιήσεων μπορεί να αξιολογηθεί η διαδικασία παραγωγής του κακάο και των προϊόντων που το περιέχουν, και να αποδοθεί η κατάλληλη γραπτή βεβαίωση η οποία πιστοποιεί πως καλύπτονται οι σχετικές προϋποθέσεις, ώστε να αποδοθεί και το αντίστοιχο σήμα πιστοποίησης. Ο παγκόσμιος οργανισμός International Social and Environmental Accreditation (ISEAL), στηρίζει 3 παγκόσμια

πρότυπα παραγωγής που αφορούν το κακάο: το Fairtrade/Max Havelaar, το EU Organic και το Rainforest Alliance (το οποίο συγχωνεύθηκε με το UTZ Certified από το 2022, με σκοπό τη δημιουργία ενός ενιαίου προτύπου βιωσιμότητας σχετικού με τη γεωργία) (Christodoulatos, 2021). Από το World Cocoa Foundation (WCF) εκτιμάται ότι το ποσοστό του εμπορεύσιμου κακάο που είναι πιστοποιημένο παγκοσμίως, ανέρχεται περίπου στο 22% (Nieburg, 2022).

Σύμφωνα με το πρότυπο ISO 34101-3, το αειφόρο παραγόμενο κακάο ορίζεται ως «σπόροι κακάο που παράγονται με οικονομικά βιώσιμο, κοινωνικά υπεύθυνο και περιβαλλοντικά ορθό τρόπο, μέσα σε έναν οργανισμό». Σύμφωνα με το ARS 1000, το αειφόρο κακάο είναι το κακάο, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών, που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες.

Στην Ευρώπη η πιστοποίηση παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο καθώς τονίζει την ολοένα και μεγαλύτερη σημασία που πρέπει να δίνεται στο βιώσιμο κακάο από δύο οπτικές: την οπτική του καταναλωτή και της ευαισθητοποίησης του, και την οπτική της βιομηχανίας και της στάσης της απέναντι στη βιωσιμότητα. Το παραπάνω αποδεικνύεται από το γεγονός ότι αρκετές χώρες της Ευρώπης, στην προσπάθειά τους να προχωρήσουν προς τη βιωσιμότητα και να αποκτήσουν πρόσβαση σε βιώσιμο κακάο, έχουν δημιουργήσει δικές τους σχετικές πλατφόρμες με χαρα κτηριστικά παραδείγματα να αποτελούν το Βέλγιο με το Beyond Chocolate, η Γερμανία με το German Initiative on Sustainable Cocoa, και η Ελβετία με το Swiss Platform for Sustainable Cocoa (ProFound – Advisers In Development, 2020).

5.4 Νόμοι και συναφείς υποχρεώσεις

Οι νόμοι επιτρέπουν την ρύθμιση της παραγωγής κακάο. Οι νόμοι είναι είτε εσωτερικοί της χώρας (νόμος που διακηρύσσει την απαγόρευση της παιδικής εργασίας, εντολές που ρυθμίζουν τις τιμές παραγωγού, συμμόρφωση για να επιτρέπεται η πιστοποίηση κ.λπ.) είτε εξωτερικοί στη χώρα (νόμος της ΕΕ σχετικά με την εισαγόμενη αποψίλωση των δασών, των Ηνωμένων Πολιτειών για την παιδική εργασία, κ.λπ.).

Στη Γκάνα

- **GCFRP:** Πρόγραμμα REDD Cocoa-Forest της Γκάνας: το κακάο βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής REDD+ της χώρας. Το πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση των αποδόσεων μέσω περιβαλλοντικών και έξυπνων γεωργικών πρακτικών, την προώθηση της αγροδοσκομίας και την

αποκατάσταση δασών, την υποστήριξη των μικρών παραγωγών και την αποκατάσταση των φυσικών πόρων.

Στην Ευρώπη - Διεθνείς νόμοι

Για παράδειγμα, η Ευρώπη είναι ο μεγαλύτερος καταναλωτής στον κόσμο προϊόντων με βάση το κακάο με ακμάζουσα βιομηχανία (62 δισεκατομμύρια ευρώ σε κύκλο εργασιών/έτος) και κατανάλωση έως και 10 κιλά/έτος/κάτοικο (CIRAD, 2022). Οι Ευρωπαίοι ευθύνονται σήμερα για το 10% της παγκόσμιας αποψίλωσης των δασών μέσω της εισαγωγής γεωργικών και δασικών προϊόντων (Conversation, 2022). Η Γαλλία, ο έβδομος μεγαλύτερος εισαγωγέας κακάο στον κόσμο, έχει επίσης προσχωρήσει σε μια Εθνική Στρατηγική κατά της Εισαγόμενης Αποψίλωσης Δασών (SNDI) δεσμεύοντας τη χώρα να είναι ιδιαίτερα προσεκτική όσον αφορά την ιχνηλασιμότητα και το οικολογικό κόστος της σόγιας, του φοινικέλαιου και του κακάο. Ο νόμος αυτός ορίζει την εισαγόμενη αποψίλωση ως «εισαγωγή πρώτων υλών ή μεταποιημένων προϊόντων των οποίων η παραγωγή έχει συμβάλει, άμεσα ή έμμεσα, στην αποψίλωση των δασών, στην υποβάθμιση των δασών ή στη μετατροπή φυσικών οικοσυστημάτων εκτός της εθνικής επικράτειας». Το SNDI στοχεύει, με τον στόχο 13, να αυξήσει το επίπεδο των απαιτήσεων των πιστοποιήσεων που πρέπει να βελτιωθούν, ιδίως όσον αφορά την αποψίλωση των δασών στους δείκτες τους. Το SNDI αποτελεί μέρος της εφαρμογής της νέας δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.5 Υφιστάμενα πρότυπα, ετικέτες και πρωτοβουλίες

Πρότυπο ISO 34101-3

Η ιδιαιτερότητα του κλάδου του κακάο είναι ότι διαθέτει πλέον διεθνές πρότυπο ISO για βιώσιμο και ανιχνεύσιμο κακάο, το πρώτο αυτού του τύπου για αγροτικά προϊόντα. Αυτό το πρότυπο καλύπτει τις οργανωτικές, οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές της καλλιέργειας κακάο, περιλαμβάνει αυστηρές απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας και παρέχει μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με τη βιωσιμότητα του κλάδου. Η προσπάθεια που απαιτείται όσον αφορά τη βελτίωση της ιχνηλασιμότητας καθιερώνεται με στόχο να συμβάλει στη λογοδοσία στη συνολική αλυσίδα εφοδιασμού. Μόνο το κακάο που παράγεται σύμφωνα με αυτό το πρότυπο μπορεί να ονομαστεί «αειφόρο κακάο». Αυτό το πρότυπο επιτρέπει τον φυσικό διαχωρισμό των παρτίδων κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων (συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς και της αποθήκευσης) με ανεκτό περιθώριο ελιγμών 10% και διοικητική ιχνηλασιμότητα (σύστημα ισορροπίας μάζας).

Πρότυπο ARS 1000

Αυτό το πρότυπο ISO συζητείται στη Δυτική Αφρική όπου δημιουργήθηκε το πρώτο περιφερειακό πρότυπο, οι κύριες οδηγίες είναι:

1. Χρήση σπόρων ανώτερης ποιότητας.

2. Βιώσιμες γεωργικές πρακτικές.
3. Περιορισμός χρήσης φυτοφαρμάκων.
4. Σεβασμός στα δικαιώματα των εργαζομένων.
5. Ιχνηλασιμότητα προϊόντων από το χωράφι έως την εξαγωγή.
6. Ανεξάρτητη πιστοποίηση για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με το πρότυπο.

BIO-Trade Initiative.

Το πρόγραμμα BIO TRADE στοχεύει στην προώθηση του βιώσιμου εμπορίου βιολογικών προϊόντων μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών και της ΕΕ. Συνίσταται ιδίως στην υποστήριξη των παραγωγών και των εξαγωγέων βιολογικών προϊόντων παρέχοντάς τους τεχνικές και οικονομικές συμβουλές για τη βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους στις παγκόσμιες αγορές. Η ανάλυση του BIO-TRADE συνθέτει γνώσεις από το δίκαιο και την πολιτική επιστήμη, αξιολογώντας κανόνες, κανόνες και λόγους. Το πρόγραμμα επί του παρόντος επικεντρώνεται στη Λατινική Αμερική και την Ασία (BIOTRADE, 2022).

Εθνικές πρωτοβουλίες.

Το 2021, η Γαλλία προσχώρησε στο ευρωπαϊκό κίνημα, ISCO (Πρωτοβουλίες για το βιώσιμο κακάο), προκειμένου να δημιουργήσει εθνικές πρωτοβουλίες για τη συμμετοχή κρατών, κατασκευαστών, εμπόρων, διανομέων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και ερευνητικών οργανισμών. Η ISCO στοχεύει να δημιουργήσει χώρους ανταλλαγής και συνεργασίας για την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για την καλλιέργεια κακάο σε περιοχές παραγωγής. Σήμερα, υπάρχει η γαλλική πρωτοβουλία για το αειφόρο κακάο, πέρα από τη σοκολάτα (Βέλγιο), Gisco (Γερμανία), Swissco (Ελβετία) και Disco (Ολλανδία).

Ετικέτες

Από τη δεκαετία του 1990, τα εθελοντικά πρότυπα βιωσιμότητας έχουν ως στόχο την αύξηση της απόδοσης ανά εκτάριο και τη βιωσιμότητα (περιβαλλοντική και οικονομική) των οικοπέδων. Οι κύριες ετικέτες βιώσιμης ανάπτυξης που χρησιμοποιούνται στον τομέα του κακάο είναι η Rainforest Alliance (που προκύπτει από τη συγχώνευση UTZ-Rainforest Alliance), η ετικέτα Fairtrade fair trade και η ετικέτα Organic/Biologique. Διαφοροποιούνται με βάση τα κριτήρια περιβαλλοντικής τους απόδοσης, ιχνηλασιμότητας και αμοιβής προς τους παραγωγούς. Οι ετικέτες πιστοποιούν ότι οι παραγωγοί λαμβάνουν δίκαιη αμοιβή για την εργασία τους, καθώς και χρηματοδότηση για κοινοτικά έργα. Πρωτοπόρος και κύριος παράγοντας στην οικοδόμηση μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας στη βιομηχανία αγροδιατροφών, συμπεριλαμβανομένου του κόσμου της σοκολάτας, το δίκαιο εμπόριο και η κατώτατη τιμή του παραμένου υποκείνται σε διακυμάνσεις της αγοράς που χαρακτηρίζονται από την υπερπαραγωγή κακάο (ακόμη και δίκαιο εμπόριο).

Το σήμα Fair Trade απαιτεί υπεύθυνη διαχείριση της γης, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δασών, της διατήρησης της βιοποικιλότητας και του περιορισμού της αποψίλωσης των δασών. Υπάρχουν πολλές ετικέτες δίκαιου εμπορίου για το κακάο: FT International (Max Havelaar), Παγκόσμιος Οργανισμός FT, Fair for Life, SPP (Σύμβολο αγροτών παραγωγών), Biopartenaire (Bio και FT) κ.λπ. Πρέπει να σημειωθεί ότι ένα πρόγραμμα AFD και FFEM, που υλοποιήθηκε από την Commerce Equitable France και τη ΜΚΟ AVSF, επέλεξε να επικεντρωθεί στην προώθηση του δίκαιου εμπορίου σε έξι χώρες της Δυτικής Αφρικής, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγών κακάο, όπως η Ακτή Ελεφαντοστού, η Γκάνα και το Τόγκο. Αυτό το πρόγραμμα, που ονομάζεται Equity (<https://programme-equite.org/>) έχει πραγματοποιήσει πολυάριθμες τεχνικές και οικονομικές μελέτες καθώς και πιλοτικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη δοκιμή αγροοικολογικών και βιώσιμων πρακτικών.

5.6 Δυναμική πιστοποίησης φυτειών κακάο

Σύμφωνα με την έκθεση CST, μεταξύ 26,8% και 44,2% της παγκόσμιας έκτασης κακάο πιστοποιήθηκε το 2018 με τα κύρια πρότυπα (UTZ, Rainforest Alliance, Organic Agriculture, Fairtrade). Δηλαδή περισσότερο από το ένα τέταρτο της έκτασης του κακάο που συγκομίζεται στον κόσμο είχε πιστοποίηση UTZ το 2018, δηλαδή η παραγωγή κακάο με πιστοποίηση UTZ εκτιμάται σε 1,6 εκατομμύρια τόνους που συγκομίζονται από περισσότερα από 3 εκατομμύρια εκτάρια κακαόδέντρων.

- Το 10% είχε πιστοποίηση Fairtrade, για 536.556 τόνους κακάο.
- Το 6,1% είχε πιστοποίηση Rainforest Alliance, για 404.253 τόνους κακάο
- 2,7% σύμφωνα με διαφορετικά κριτήρια αναφοράς βιολογικής γεωργίας

5.7 Ανασκόπηση αγρονομικών πρακτικών που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα

Η προκατάληψη που υιοθετείται σε αυτή την ενότητα είναι οι πρακτικές βιωσιμότητας που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε παγκόσμιο επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη το τοπίο εντός του οποίου λαμβάνει χώρα η καλλιέργεια κακάο. Από αυτή την άποψη, δύο πρακτικές είναι ιδιαίτερα σημαντικές:

- *Αγροοικολογία που τοποθετεί την καλλιέργεια κακάο στο οικοσύστημα στο οποίο αναπτύσσεται.* Στην πραγματικότητα, οι αρχές της αγροοικολογίας λαμβάνουν υπόψη τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διαφορετικών συστατικών του οικοσυστήματος, όπως το έδαφος, το νερό, τα φυτά, τα ζώα και οι μικροοργανισμοί. Αυτή η προσέγγιση καθιστά δυνατή τη βελτιστοποίηση των φυσικών πόρων και την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον. Έτσι, υπάρχουν πολλά κύρια στοιχεία της αγροοικολογίας στην καλλιέργεια κακάο: η αιτιολογημένη χρήση των φυσικών πόρων, η διαφοροποίηση των καλλιεργειών, οι σεβαστές γεωργικές πρακτικές και η γενική οικονομία της οικογενειακής φάρμας.
- *Αγροδασοκομία.* Όντας μέρος αγροοικολογικών πρακτικών και βρίσκεται στο επίκεντρο πολλών προσεγγίσεων βιώσιμου κακάου, περιγράφεται λεπτομερώς ως πρακτική από μόνη της.

5.7.1 Αγροοικολογικές πρακτικές

Διαφοροποίηση καλλιιεργειών

Η καλλιιεργεια κακάο μπορεί να συμπληρωθεί με άλλες καλλιιεργειες όπως οπωροφόρα δέντρα, λαχανικά και καλλιιεργειες τροφίμων, κάτι που είναι απαραίτητο για να γίνει ένα οικόπεδο βιώσιμο. Αυτό

- (i) ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής καλλιιεργώντας είδη που αντιδρούν διαφορετικά στις κλιματικές διαφορές
- (ii) καθιστά δυνατή τη διαφοροποίηση των πηγών εισοδήματος του παραγωγού (σε μετρητά, καλλιιεργειες τροφίμων, ξυλεία κ.λπ.) και
- (iii) περιορίζει τις αλλαγές με περαιτέρω προστασία του οικοπέδου (σκιά δέντρων ή οσπρίων).

Για παράδειγμα, το WCF προσφέρει τη συσχέτιση με είδη υψηλής προστιθέμενης αξίας όπως το πιπέρι και επίσης αυτά τα λίγα είδη για ενσωμάτωση εντός ή γύρω από το οικόπεδο:

1. *Allanblackia*: παράγει λάδι με τους σπόρους
2. *Terminalia* spp: χρησιμοποιείται ιατρικά για το ξύλο του
3. *Prunus africana*: χρησιμοποιείται ως καυσόξυλο, ξυλεία και φαρμακευτικά
4. Κάσιους: ιδιαίτερα για την αξία των καρπών του και την αντοχή του στην ξηρασία.

Αγροτική οικονομία

Η αγροοικολογία ενσωματώνει επίσης τη σημασία της οικονομικής βιωσιμότητας των γεωργικών εργασιών. Πέρα από τις θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (σε κλίμακα τοπίου: διατήρηση των οικοτόπων· σε κλίμακα οικοπέδου: βελτίωση της γεωργικής βιοποικιλότητας) οι αγρότες πρέπει να είναι κερδοφόροι και από οικονομική άποψη. Αυτή είναι μια σημαντική προϋπόθεση για την επανεπένδυση στη συντήρηση και ανάπτυξη βιώσιμων φυτειών. Η πώληση προϊόντων εκτός του κακάο, ημιαπεξεργασμένων ή διαφοροποιημένων (φρούτων, χειροτεχνίας, κ.λπ.) είναι επομένως ένας ενθαρρυντικός μοχλός προκειμένου να συμπληρωθεί το εισόδημα από το κακάο και να αντιμετωπιστούν εξωτερικά σοκ όπως η πτώση της τιμής του κακάο στις παγκόσμιες τιμές ή φυσική καταστροφή που καταστρέφει μέρος των καλλιιεργειών.

5.7.2 Αγροδασοπονία

Προκειμένου να προχωρήσουμε πέρα από το εντατικό μοντέλο που περιλαμβάνει τη συνεχή επέκταση των καλλιιεργούμενων εκτάσεων, η αγροδασοκομία παρουσιάζεται συχνά ως μία από τις αξιόπιστες λύσεις για την ανανέωση των γηράσκων φυτειών κακάο της Αφρικής. Για παράδειγμα, στην Κεντρική Αμερική και παρά τη μεταβλητότητα των συνθηκών και των αγροτεμαχίων, μια φυτεία κακάο σε αγροδασοκομικό περιβάλλον μπορεί να φτάσει τα 1100 κιλά/στρέμμα/έτος κακάο χωρίς λίπασμα ή ακόμη και έως 900 κιλά/στρέμμα/έτος στο Καμερούν μετά από 20 χρόνια λειτουργίας (JAGORET ET AL., 2014). Το κακάο που καλλιιεργείται σε αγροδασοκομικό περιβάλλον μπορεί να επωφεληθεί από τα δέντρα που το

προστατεύουν και περιορίζουν την κατανάλωση εισροών (σκιά, ξενιστές βοηθητικών), το θρέφουν (δέσμευση εναέριου αζώτου) και επιτρέπουν στον αγρότη να διαφοροποιήσει το εισόδημά του (ξύλεια, φρούτα, φαρμακευτικά προϊόντα, κ.λπ.) (JAGORET ET AL., 2020).

Η τρέχουσα έρευνα δείχνει ότι η παραγωγή κακάο υπό σκιά έχει επίσης οικολογικά οφέλη, για παράδειγμα, καλύτερη κατακράτηση νερού, βιοποικιλότητα (ενδιαιτήματα για χλωρίδα και πανίδα) που επιτρέπει αυξημένη επικονίαση, καθώς και καλύτερη ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή (WINDLIN ET AL., 2021). Έτσι, το κακάο που καλλιεργείται στη γεωργοδασοκομία προσφέρει μια σειρά πλεονεκτημάτων, ιδιαίτερα σε οικονομικό επίπεδο: χαμηλότερο κόστος εισροών, παράγει χρήματα σε περιόδους άπαχης ξυλείας, διαφοροποιεί το εισόδημα μέσω της πώλησης φρούτων. Αυτά τα πλεονεκτήματα οφείλονται ειδικότερα στις πολλαπλές επιπτώσεις της αγροδασοκομίας: στο οικόπεδο, καθώς επαναγονιμοποιεί το έδαφος και παρέχει σκιά, στο αγρόκτημα όπου αυτός ο τύπος γεωργίας δημιουργεί διαφοροποίηση των πόρων και στην κλίμακα του τοπίου όπου παρέχει μια υπηρεσία οικοσυστήματος. Αυτή η ευκαιρία θα μπορούσε έτσι να συμπληρώσει την αμοιβή των αγροτών και να εξασφαλίσει πιο βιώσιμη και υπεύθυνη παραγωγή.

Στο πρότυπο ARS 1000, η αγροδασοκομία συνιστάται ως μέρος των πρακτικών που πρέπει να προωθηθούν στο πλαίσιο της αειφορίας. Διαφορετικοί τρόποι προτείνονται από τους ειδικούς που κινητοποιήθηκαν στα τέλη του 2022 στην Ακτή του Ελεφαντοστού για να βελτιώσουν αυτές τις συστάσεις.

6. Μελέτες περιπτώσεων

Στο κεφάλαιο αυτό, εξετάζουμε δύο σημαντικές περιπτώσεις μελέτης που προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις σχετικά με διάφορες πτυχές της βιωσιμότητας και των οικονομικών πλαισίων.

Η πρώτη περίπτωση μελέτης επικεντρώνεται στο καινοτόμο σύστημα πιστοποίησης, το οποίο πρόσφατα υπήρξε αντικείμενο ενός εκτενούς επανασχεδιασμού με στόχο την ενίσχυση της παγκόσμιας αναγνωσιμότητας του. Αυτή η επανασχεδίαση επιτρέπει την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου μοντέλου που έχει σχεδιαστεί ειδικά για να διασφαλίσει ότι τόσο οι σημερινοί όσο και οι μελλοντικοί παραγωγικοί κακάο θα μπορέσουν να προχωρήσουν αποτελεσματικά σε πιο βιώσιμες γεωργικές πρακτικές. Αυτές οι πρακτικές είναι ουσιώδεις για την προώθηση ενός υγιέστερου περιβάλλοντος και για την απόκτηση πολύτιμης παγκόσμιας εμπειρίας από τους παραγωγούς στον κλάδο. Αυτή η πρωτοβουλία αντιπροσωπεύει ένα παγκόσμιο πρόγραμμα πιστοποίησης που καθιερώνει διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα σε όλη τη βιομηχανία κακάο, δημιουργώντας ένα σημείο αναφοράς που ενθαρρύνει την αριστεία στις βιώσιμες μεθόδους παραγωγής.

Λειτουργεί ένα σύστημα ανεξάρτητης αξιολόγησης, το οποίο διεξάγεται με σχολαστικότητα από πιστοποιημένους εξωτερικούς ελεγκτές, διαδραματίζοντας καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση ότι οι παραγωγοί καλλιεργούν τα προϊόντα τους με έναν τρόπο που δεν είναι μόνο εφικτός, αλλά και πιο βιώσιμος και φιλικός προς το περιβάλλον. Η διαδικασία πιστοποίησης είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς δεν υποστηρίζει μόνο τη βιωσιμότητα στην παραγωγή κακάο, αλλά ενδυναμώνει και ένα ευρύ φάσμα οργανισμών που παράγουν ή εμπορεύονται πιστοποιημένα βιώσιμα προϊόντα. Μέσω της ενεργής συμμετοχής τους σε αυτό το πρόγραμμα, αυτοί οι οργανισμοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν το συγκεκριμένο σήμα στα προϊόντα τους, ενισχύοντας σημαντικά την εμπορευσιμότητα και την αναγνωσιμότητα τους. Αυτή η ενίσχυση είναι ζωτικής σημασίας για να αναδείξουν τη σταθερή τους δέσμευση σε βιώσιμες πρακτικές, προσελκύοντας έτσι καταναλωτές που δίνουν προτεραιότητα στην περιβαλλοντική ευθύνη. Τελικά, αυτές οι προσπάθειες συμβάλλουν σε ένα ευρύτερο κίνημα προς μια πιο βιώσιμη και ηθική βιομηχανία κακάο, επωφελούμενοι όλοι οι εμπλεκόμενοι, από τους παραγωγούς μέχρι τους καταναλωτές. (Villacis et al. 2022)(Cadby & Araki, 2021)

Ο κύριος στόχος της συγκεκριμένης μελέτης είναι να αποκτήσει μια σημαντικά πιο βαθιά και ολοκληρωμένη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του προγράμματος στην πράξη και αν αυτό αποτελεί ένα κατάλληλο και αποτελεσματικό παράδειγμα εφαρμογής της σκέψης συστημάτων στην παραγωγή κακάο σε ένα πρακτικό αλλά και επιδραστικό πλαίσιο. Αυτή η βαθιά κατανόηση επιτυγχάνεται μέσω της προσεκτικής και μεθοδικής εξέτασης της προσέγγισης, των στόχων και των επιδιώξεων του προγράμματος, τοποθετημένων στο ευρύτερο και συνεχώς εξελισσόμενο πλαίσιο της αυξανόμενης συνειδητοποίησης για τη ζωτική σημασία της βιωσιμότητας σε διάφορους τομείς της οικονομίας. Η αυξανόμενη σημασία των

τριών People, planet, και profits σχετικά με τη βιωσιμότητα, εξετάζεται διεξοδικά ως προς τη πρακτική της συνάφεια με τον παγκόσμιο τομέα του κακάο και το πώς ευθυγραμμίζεται αποτελεσματικά με το ίδιο το πρόγραμμα, επισημαίνοντας εντυπωσιακά την αλληλένδετη σύνδεση κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών παραμέτρων που διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στις συζητήσεις αυτές.

Επιπλέον, η μελέτη διερευνά αν το πρόγραμμα αντιπροσωπεύει πραγματικά μια στιβαρή προσέγγιση συστημάτων στη βιωσιμότητα, και αν οι βασικοί παράγοντες που το επηρεάζουν είναι σαφώς προσδιορισμένοι, συστηματικά αναλυμένοι και πλήρως κατανοητοί σε σχέση με την εκτεταμένη συνολική τους επίδραση στις μεθόδους και τις πρακτικές παραγωγής κακάο. Παράλληλα, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο το σύστημα λειτουργεί αποτελεσματικά, προσπαθώντας να ενσωματώσει αυτούς τους διάφορους παράγοντες με αρμονικό και βιώσιμο τρόπο σε κάθε πτυχή της παραγωγής κακάο. Η μελέτη εμβαθύνει επίσης στις ενδεχόμενες αρνητικές πτυχές που μπορεί να σχετίζονται με το πρόγραμμα, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν ακούσια σε σενάρια μη βιωσιμότητας ή να δημιουργήσουν σήματα που ενδέχεται να είναι παραπλανητικά ή ψευδώς δηλωμένα στη βιομηχανία.

Αυτά τα ζητήματα ενδέχεται να καταστρατηγήσουν τις ίδιες τις αρχές της διαφάνειας και της λογοδοσίας, τις οποίες η βιωσιμότητα επιδιώκει να προάγει σε όλους τους τομείς. Αυτή η διεξοδική και αναλυτική κριτική αποσκοπεί στο να διασφαλίσει μια ολοκληρωμένη κατανόηση της συνολικής αποτελεσματικότητας του προγράμματος, των σημαντικών περιορισμών του και της ουσιαστικής του συμβολής στις βιώσιμες πρακτικές παραγωγής κακάο σε μια εποχή που δίνει ολοένα και μεγαλύτερη αξία σε τέτοιες πρωτοβουλίες. Κατά τη διάρκεια αυτής της εις βάθος ανάλυσης, η έμφαση δίδεται όχι μόνο στην αναγνώριση των επιτυχιών του προγράμματος, αλλά και στον εντοπισμό τομέων όπου απαιτούνται βελτιώσεις και όπου ενδέχεται να ανακύψουν προκλήσεις, υπογραμμίζοντας τη δυναμική φύση των προσπαθειών βιωσιμότητας στον τομέα του κακάο. Επικεντρώνεται στην ανάγκη συνεχούς καινοτομίας και προσαρμογής σε απαντήσεις στις αναδυόμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η βιομηχανία, ιδίως ενόψει παγκόσμιων τάσεων όπως η κλιματική αλλαγή και οι εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς.

Στόχος είναι να συνεισφέρει στη διαμόρφωση ενός ευρύτερου διαλόγου για βιώσιμες πρακτικές στον τομέα του κακάο, προσφέροντας εφαρμόσιμες συστάσεις που μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα του προγράμματος και τις θετικές του επιπτώσεις σε όλη την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού κακάο. Αυτός ο διαρκής διάλογος επιδιώκει να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών και την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών που θα προάγουν τη βιωσιμότητα, προσφέροντας έτσι οφέλη όχι μόνο στο περιβάλλον, αλλά και στις κοινότητες που εξαρτώνται από την παραγωγή κακάο για τη διαβίωσή τους. Τα ευρήματα και οι συζητήσεις από αυτή την εκτενή αξιολόγηση ενδέχεται να χρησιμεύσουν ως πολύτιμος πόρος για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, ηγέτες της

βιομηχανίας και άλλους σχετικούς φορείς που δεσμεύονται στην προώθηση μιας πιο βιώσιμης και δίκαιης βιομηχανίας κακάο τα επόμενα χρόνια.

6.1. Επιτυχημένες πρωτοβουλίες αειφορίας

Οι πρωτοβουλίες βιωσιμότητας εμφανίζουν μια αξιοσημείωτη ποικιλία ως προς την έκταση στην οποία συμμορφώνονται με τις καθιερωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση της βιωσιμότητας, αναδεικνύοντας ένα περίπλοκο παιχνίδι αλληλεπιδράσεων που ξεπερνά διάφορες χρονικές περιόδους και γεωγραφικούς χώρους σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτή η θεμελιώδης πρακτική διαχείρισης έχει τη δυνατότητα να εξάγει και να αντλεί πολύτιμα συμπεράσματα από πιο προηγμένες θεωρητικές προσεγγίσεις σε αυτόν τον όλο και πιο ζωτικό τομέα σπουδών. Η παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού κακάο αποτελεί ένα ζωντανό και χαρακτηριστικό παράδειγμα της πλούσιας ποικιλίας αυτών των προσπαθειών, αντικατοπτρίζοντας τις διαφοροποιημένες προσεγγίσεις και δεσμεύσεις για τη βιωσιμότητα. Η επόμενη επισκόπηση σκοπό έχει να προσφέρει μια ολοκληρωμένη εισαγωγή σε μια ποικιλία υποσχόμενων πρωτοβουλιών που αναλήφθηκαν από μικρές και μεγάλες εταιρείες, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε πλούσιες και οικονομικά προβληματικές χώρες, οι οποίες είναι μέρη αυτής της περίπλοκης και αλληλοσυνδεόμενης αλυσίδας, αναδεικνύοντας τις μοναδικές τους προκλήσεις και επιτυχίες.

Πολλές μικρές εταιρείες σοκολάτας εμπλέκονται αυτή τη στιγμή στη στρατηγική εξωτερικοποίηση πολλών από τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Όμως, μια σημαντική εξαίρεση σε αυτή τη γενικότερη τάση εντοπίζεται στον κρίσιμο και συνεχώς εξελισσόμενο τομέα της τεχνολογίας. Αυτές οι αφοσιωμένες εταιρείες εργάζονται επιμελώς και στοχαστικά για να «κατέχουν» τη σχέση με τον πελάτη, μια προσέγγιση που είναι συνειδητά και προσεκτικά διαμορφωμένη για να δημιουργήσει και να κατασκευάσει σημαντικά πιο ισχυρά εμπόδια απέναντι στις όλο και πιο διαδεδομένες πρακτικές παγκόσμιου sourcing χαμηλού κόστους, οι οποίες έχουν καταστεί ο κανόνας στην αγορά του σήμερα.

Αυτή η ιδιαίτερη προσέγγιση περιλαμβάνει μια ποικιλία από κρίσιμα και σημαντικά βήματα, τα οποία δεν είναι μόνο ουσιώδη, αλλά και θεμελιώδη για την επιτυχημένη υιοθέτηση και ενσωμάτωση ευρέως αναγνωρισμένων αρχών πιστοποίησης. Αυτές οι αρχές έχουν κερδίσει σημαντική αποδοχή και σημασία σε ολόκληρη τη βιομηχανία, αποδεικνύοντας την αναγκαιότητα και τη συνάφειά τους. Ένας σημαντικός αριθμός πολυεθνικών εταιρειών έχει εμπλακεί ενεργά σε διάφορες συνεργατικές προσπάθειες σε αυτόν τον κρίσιμο τομέα, και ως άμεσο αποτέλεσμα αυτών των συγκεντρωμένων πρωτοβουλιών, περίπου το ένα τρίτο της παγκόσμιας προσφοράς κακάο συμμορφώνεται τώρα με μια εκτενή σειρά σχετικών προτύπων διαχείρισης βιωσιμότητας.

Αυτά τα κρίσιμα πρότυπα διαφέρουν σημαντικά ως προς τις πτυχές τους, που σχετίζονται με την αυστηρότητά τους, τα κανονιστικά πλαίσια και τα μέτρα συμμόρφωσης, υποδεικνύοντας μια πλούσια και

διαφοροποιημένη γκάμα προσεγγίσεων που μπορούν να ακολουθήσουν οι εταιρείες για να ενισχύσουν και να βελτιώσουν σημαντικά τις στρατηγικές sourcing τους. Βασικά, αυτά τα ποικίλα πρότυπα στηρίζονται στην υιοθέτηση αρχών που αναφέρονται ως "Conflict and Slow Footprints", οι οποίες έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να δώσουν έμφαση στην αδιαμφισβήτητη σημασία της υπεύθυνης προμήθειας, ενώ ταυτόχρονα θέτουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα ως έναν πυρηνικό πυλώνα που απλά δεν μπορεί, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, να παραλειφθεί ή να υπονομευθεί με οποιονδήποτε τρόπο.

Υπάρχει σημαντική δυνατότητα για περαιτέρω τυποποιημένη εκμάθηση και ανάπτυξη σε αυτόν τον τομέα ειδικότητας, ιδίως μέσω της ολοκληρωμένης δημιουργίας συντομευμένων αλυσίδων εφοδιασμού. Αυτές οι βελτιωμένες αλυσίδες εφοδιασμού περιλαμβάνουν καινοτόμες πρωτοβουλίες που καταβάλλουν σοβαρές προσπάθειες για να βελτιώσουν όχι μόνο την ποιότητα των προϊόντων τους, αλλά και τις ηθικές πρακτικές που διαπερνούν όλη τη διαδικασία προμήθειας.

Αυτή τη στιγμή, η κύρια εστίαση αυτών των αφοσιωμένων εταιρειών επικεντρώνεται σε σχετικά μικρές αλλά κρίσιμες ομάδες καταναλωτών, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά τις αναδυόμενες τάσεις και δυναμικές στην αγορά σοκολάτας. Αυτές οι συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών επιδεικνύουν μια αξιοσημείωτη και αχόρταγη όρεξη για ειδικό κακάο, το οποίο προέρχεται από έναν προσεκτικό συνδυασμό υψηλών προτύπων ποιότητας, μοναδικών γεύσεων, αξέχαστων εμπειριών και καινοτόμων προϊόντων που πραγματικά συμβάλλουν στην ατομική υγεία και ευημερία με την πραγματική έννοια της λέξης. Αυτή η εντυπωσιακή και αξιέπαινη εκτίμηση για την ποιότητα συνδυάζεται με κρίσιμες ηθικές εκτιμήσεις, οι οποίες παραμένουν καθοριστικές στη διαμόρφωση των περίπλοκων και διαφοροποιημένων καταναλωτικών επιλογών που παρατηρούμε σήμερα στην όλο και πιο ανταγωνιστική αγορά σοκολάτας.

Αυτές οι επιλογές οδηγούν σε εντυπωσιακές και αξέχαστες εμπειρίες και εκτιμημένες αλληλεπιδράσεις, οι οποίες οι πελάτες πραγματικά εκτιμούν, αγαπούν και συνεχώς αναζητούν στις αγορές τους, είτε μέσω απόλαυσης είτε μέσω της ικανοποίησης των επιθυμιών τους για απόλαυση, διαμορφώνοντας το μέλλον της βιομηχανίας με βαθύ και ουσιαστικό τρόπο. (Dontenville et al., 2022) (Renier et al., 2023)

6.2. Διδάγματα

Οι εταιρείες στη σύγχρονη αγορά προσπαθούν να αποδείξουν πειστικά ότι η ενεργή τους συμμετοχή σε προγράμματα πιστοποίησης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (CSR) αντικατοπτρίζει μια βαθιά και αυθεντική δέσμευση σε συστήματα υπεύθυνης παραγωγής που δίνουν προτεραιότητα στη βιωσιμότητα πάνω από όλα. Όμως, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι αυτά τα συστήματα συχνά δεν αντιμετωπίζουν άμεσα τις πολύπλοκες ανησυχίες γύρω από τη βιωσιμότητα· αντίθετα, ο κύριος στόχος τους φαίνεται να είναι η διευκόλυνση της εγκαθίδρυσης και της επέκτασης μιας παγκοσμιοποιημένης ελεύθερης αγοράς. Αυτή η προσέγγιση μπορεί αθέλητα να συμβάλει σε διάφορες περιβαλλοντικές και

κοινωνικές προκλήσεις και δυστυχώς, τα προγράμματα αυτά συνήθως δεν διαθέτουν την απαιτούμενη ικανότητα να αντιμετωπίσουν επαρκώς τα υποκείμενα αίτια αυτών των σύνθετων ζητημάτων.

Μεταξύ των σημαντικών αδυναμιών αυτών των φιλόδοξων προγραμμάτων περιλαμβάνονται οι υπερβολικά φιλόδοξοι στόχοι τους, η αποτελεσματικότητα της συνεχιζόμενης εφαρμογής τους, η επάρκεια και η πληρότητα των διαδικασιών παρακολούθησης, καθώς και οι πολιτικές που καθοδηγούν αυτές τις πρωτοβουλίες. Ως άμεσο αποτέλεσμα αυτών των ελλείψεων, η εθελοντική φύση αυτών των προσεγγίσεων βιωσιμότητας συχνά θεωρείται ότι υπονομεύει τους υφιστάμενους νόμους και κανονισμούς που αποσκοπούν στην εξασφάλιση ενός ισχυρού πλαισίου βιωσιμότητας. Συμπερασματικά, είναι σαφές ότι για τις πρωτοβουλίες βιωσιμότητας δεν υπάρχει μία και μοναδική «καλύτερη» προσέγγιση που να εφαρμόζεται καθολικά σε όλα τα πλαίσια.

Παρόλα αυτά, τα ευρήματα από την αναλυτική μας μελέτη υποστηρίζουν και τονίζουν τις προσπάθειες ανάπτυξης καινοτόμων και ισχυρών λύσεων που στην πράξη συχνά αποδεικνύονται εμπόδιο για το διεθνές εμπόριο και τις επενδυτικές ευκαιρίες, επηρεάζοντας τη δυναμική της αγοράς. Είναι επιτακτικό οι τοπικές πρωτοβουλίες βιωσιμότητας να διαμορφώνονται προσεκτικά με βάση τα μοναδικά κοινωνικοοικονομικά, πολιτικά, κανονιστικά και πληροφοριακά τους περιβάλλοντα, προκειμένου να ενισχυθεί η συνάφεια και η αποτελεσματικότητά τους. Για να μεγιστοποιηθεί η δυναμική αποτελεσματικότητα αυτών των διάφορων προσπαθειών βιωσιμότητας, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι οι σημαντικοί ενδιαφερόμενοι φορείς που συμμετέχουν στις τοπικές επιχειρηματικές δραστηριότητες ενσωματώνονται στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων. Οι μηχανισμοί παρακολούθησης που θα καθιερωθούν πρέπει να προσαρμόζονται ειδικά ώστε να ευθυγραμμίζονται με το τοπικό πλαίσιο και τις μοναδικές του προκλήσεις. Μια λεπτομερής και συστηματική σύγκριση διαφόρων συστημάτων βιωσιμότητας αποκάλυψε έντονες διαφορές στις προσεγγίσεις, τις μεθοδολογίες και τα αποτελέσματά τους, ενισχύοντας την πεποίθηση για την ποικιλία της αποτελεσματικότητας αυτών των πρωτοβουλιών.

Συνοπτικά, κάθε πρόγραμμα, μετά από ενδελεχή ανάλυση, παρουσίασε ξεχωριστά πλεονεκτήματα, χαρακτηριστικά και αδυναμίες· και η λεπτομερής εξέταση μας ανέδειξε τα ζωτικά διδάγματα που αποκομίσαμε από τη συνεχιζόμενη έρευνά μας. Αυτές οι πολύτιμες γνώσεις τόνισαν την ανάγκη εύρεσης μιας ευαίσθητης ισορροπίας μεταξύ τυποποίησης και εξατομίκευσης για να ταιριάξουν αποτελεσματικά σε ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες· την ανάγκη εναρμόνισης των διαφορών στόχων των διάφορων πρωτοβουλιών βιωσιμότητας· και τη σημασία ενίσχυσης μακροπρόθεσμων, βιώσιμων επιχειρηματικών λύσεων που ξεπερνούν τον ανταγωνισμό και επικεντρώνονται σε καινοτόμες, βιώσιμες πρακτικές, αντί σε υποκατάσταση με βάση την τιμή. Ακόμα, είναι απαραίτητο να καλλιεργηθεί ενεργά ισχυρότερη συμβατότητα και συνεργασία με τα τοπικά και εθνικά επίσημα και ανεπίσημα διοικητικά σώματα, καθώς ο ρόλος τους είναι καθοριστικός.

Τελικά, η πραγματική μέτρηση της αποτελεσματικότητας των πρωτοβουλιών βιωσιμότητας τόσο στα συστήματα παραγωγής όσο και στα συστήματα διανομής καθορίζεται από την πρακτική τους εφαρμογή, όπως το βαθμό στον οποίο τα ζητήματα που σχετίζονται με απαράδεκτες πρακτικές παιδικής εργασίας μειώνονται ή εξαλείφονται αποτελεσματικά και εάν υπάρχει μια αποδεδειγμένη και ουσιαστική συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη. Σε μελλοντική ερευνητική προσπάθεια, επιλέξαμε προσεκτικά βασικά ζητήματα που σχετίζονται με διάφορες πρωτοβουλίες βιωσιμότητας κακάου, περιλαμβανομένων, αλλά όχι περιοριζόμενων σε, βιωσιμότητα, CSR και σύνθετες δυναμικές της αλυσίδας εφοδιασμού, πάντα λαμβάνοντας υπόψη κρίσιμους παράγοντες όπως οι δυναμικές ισχύος, ηθικές εκτιμήσεις, θεσμικές διαδικασίες και οι κινητήριες δυνάμεις πίσω από τον μετασχηματισμό. Επιπλέον, εξετάσαμε σχολαστικά την περίπλοκη επίδραση αυτών των κρίσιμων συνδέσμων στην συνολική αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων που εξετάστηκαν στην έρευνά μας. (Baillie et al., 2022) (Haack & Rasche, 2021) (Kumar, 2024)

7. Βέλτιστες πρακτικές

Ένα από τα καλύτερα παραδείγματα στον αγροτικό τομέα είναι η καλλιέργεια κακάο με ισχυρά συστήματα πιστοποίησης. Η υπάρχουσα βιβλιογραφία δείχνει εκτενώς ότι η πιστοποίηση του κακάο έχει επιδράσει καθοριστικά στις συνθήκες διαβίωσης και στην οικονομική ευημερία των νοικοκυριών που εξαρτώνται από την παραγωγή κακάο. Η κατάσταση έχει εξελιχθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε οι πιστοποιημένες εταιρείες να έχουν αποκτήσει σημαντική αναγνώριση λόγω της συμμόρφωσής τους με τα πρότυπα πιστοποίησης. Ακόμα, μπορεί να αναδειχθεί ένα ακόμη ενδιαφέρον παράδειγμα με τη συμμετοχή διάφορων εταιρειών που έχουν εφαρμόσει αναγνωρισμένα συστήματα πιστοποίησης, τα οποία αποδεικνύουν ότι τα οφέλη αυτών των πιστοποιήσεων υπερβαίνουν κατά πολύ το κόστος που συνδέεται με αυτές. Οι αγρότες που συνεργάζονται με πιστοποιημένες εταιρείες έχουν αποκτήσει πρόσβαση σε πολύτιμα εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία τους έχουν προσφέρει ενισχυμένες γνώσεις για βασικές γεωργικές πρακτικές, κρίσιμες για τη βιώσιμη γεωργία. Μέσω της πιστοποίησης, οι εταιρείες κατάφεραν να βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα της οργανικής παραγωγής κακάου, ενώ ταυτόχρονα προστατεύουν και ενισχύουν το οικολογικό περιβάλλον. Η πιστοποίηση έχει επίσης προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα στις τιμές στους παραγωγούς, επιτρέποντάς τους να σταθεροποιήσουν το εισόδημά τους και να μειώσουν τις διακυμάνσεις που ενδέχεται να προκύψουν τόσο στην προσφορά όσο και στις τιμές.

Η πιστοποίηση των εταιρειών έχει δημιουργήσει αποτελεσματικά μια αφοσιωμένη πλατφόρμα για τους παραγωγούς κακάο, μέσω της οποίας μπορούν να έχουν πρόσβαση και να συμμετέχουν σε διεθνείς αγορές. Με όρους εισόδου που εξασφαλίζουν αυτές τις διεθνείς αγορές, οι αγρότες βιώνουν τώρα λιγότερη έκθεση στους τοπικούς και παγκόσμιους κραδασμούς της αγοράς τροφίμων, ειδικά σε περιόδους παγκόσμιων κρίσεων πρώτων υλών. Αυτή η εξέλιξη σηματοδοτεί μια μετασηματιστική αλλαγή, εξασφαλίζοντας πιο ανθεκτικά εισοδήματα για εκείνους που ασχολούνται με την καλλιέργεια κακάου.

Οι δημόσιες-ιδιωτικές συνεργασίες, που φέρνουν κοντά διάφορους φορείς από διαφορετικούς τομείς, μειώνουν αποτελεσματικά τους κινδύνους που συνδέονται με τα επιχειρηματικά μοντέλα και τις προκλήσεις στην ενεργειακή ασφάλεια, ιδιαίτερα για τις οικονομικά ευάλωτες και περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες. Μέσω αυτών των συνεργασιών, επιτυγχάνεται μείωση του κινδύνου, καθώς ενθαρρύνονται συλλογικές δράσεις που αξιοποιούν τις διαφορετικές δυνάμεις και πόρους όλων των συμμετεχόντων. Η ενίσχυση της ορατότητας και αναγνώρισης των μικρών παραγωγών και των οργανώσεών τους έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση βελτιωμένων και αποδοτικών παραγωγικών πρακτικών. Αυτές οι εξελίξεις διευκολύνουν καλύτερο έλεγχο στις στρατηγικές μάρκετινγκ και οδηγούν σε θετικά αποτελέσματα στις τελικές πωλήσεις. Η σημαντική αυτή εργασία υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από το Ταμείο Πολυμερών Εμπιστοσύνης, το οποίο αφιερώνεται σε πρωτοβουλίες που επικεντρώνονται στην παραγωγή κακάου.

Οι δημόσιες-ιδιωτικές συνεργασίες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ενίσχυση της πρόσβασης σε μικρό-πίστωση, μέσω της δημιουργίας φυσικών ή εικονικών παραθύρων μικρο-πίστωσης εντός των συνεταιριστικών οργανώσεων. Αυτοί οι συνεταιρισμοί παρέχουν μια θεμελιώδη υποδομή για την παροχή οργανωμένων και υποστηρικτικών υπηρεσιών μικρο-πίστωσης στα μέλη τους. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι μέσω αποτελεσματικού συντονισμού όλων των φορέων, οι τιμές που καταγράφονται είναι γενικά υψηλότερες, ωφελώντας τελικά όλους τους συμμετέχοντες στη διαδικασία. Η σωστή συνδυασμένη επιλογή δημόσιων ή ιδιωτικών επιδοτήσεων τιμών, μαζί με στρατηγικές συμβάσεων, παίζει καθοριστικό ρόλο στην αποφυγή ανεπιθύμητων αποτελεσμάτων ή αποθάρρυνσης που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την ισορροπία του συστήματος της αγοράς. (Brickell & Elias, 2022)(Lueth, 2024)(Ononino et al., 2024)

7.1. Πιστοποιήσεις και πρότυπα

Οι πιστοποιήσεις αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο ως μια επιτακτική ανάγκη στην προσπάθεια να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι πιεστικές κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις που προκύπτουν από την πολυπλοκότητα των παγκόσμιων συστημάτων εφοδιασμού. Τα τελευταία χρόνια, οι πιστοποιήσεις κακάο έχουν γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη, με στόχο την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κοινοτήτων που ασχολούνται με την καλλιέργεια κακάο και την προώθηση σημαντικών περιβαλλοντικών αξιών. Διαφορετικοί φορείς της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού κακάο συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, των λιανοπωλητών, των εμπόρων, των παραγωγών σοκολάτας, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των ασφαλιστικών εταιρειών και των ίδιων των αγροτών κακάο έχουν εκδηλώσει σημαντικό ενδιαφέρον και ενθουσιασμό για τις πιστοποιήσεις κακάου, γεγονός που αποτελεί θετική και ενθαρρυντική εξέλιξη στον τομέα.

Η σημασία αυτού του ζητήματος δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Είναι απαραίτητο να αναγνωρίσουμε ότι η συντριπτική πλειονότητα των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού κακάου είναι, στην πραγματικότητα, εύθραυστες, αδύναμες και συχνά ατελείς. Συνήθως συνδέονται στενά με περιοχές αναπτυσσόμενων χωρών, όπου οι κοινωνικοί νόμοι, τα πρότυπα εργασίας και οι πρακτικές διαφέρουν σημαντικά. Επιπλέον, επηρεάζονται έντονα από προκλήσεις όπως οι περιοδικές πτώσεις των τιμών του κακάου και η εκτεταμένη παιδική εργασία, που παραμένει δυστυχώς διάχυτη στη βιομηχανία αυτή.

Για να ενισχυθεί η συνολική βιωσιμότητα των συστημάτων εφοδιασμού κακάου, έχουν αναπτυχθεί διάφοροι οργανισμοί και πρότυπα πιστοποίησης κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, τα οποία εστιάζουν σε μια ευρεία γκάμα θεμάτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και την αναζήτηση καλύτερων πρακτικών. Αυτά τα ολοκληρωμένα πρότυπα καλύπτουν βασικούς κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, κάτω από τους οποίους η παραγωγή κακάου και οι διάφορες γεωργικές τεχνικές κατατάσσονται με αυστηρά κριτήρια. Στη βιομηχανία κακάου, υπάρχουν τέσσερις κύριοι τύποι προτύπων

που είναι αναγνωρισμένα και ευρέως αποδεκτά: τα πρότυπα που καθορίζονται από μεμονωμένους λιανοπωλητές, τα πρότυπα που ορίζονται από παραγωγούς, τα πρότυπα που αναπτύσσονται από διάφορους εμπορικούς συλλόγους και τα πρότυπα που δημιουργούνται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίες προάγουν υπεύθυνες πρακτικές. Επιπλέον, υπάρχουν πρότυπα αποκλειστικότητας που εφαρμόζονται στον κλάδο, απευθυνόμενα σε συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς και σε καταναλωτικές ανησυχίες.

Κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες παίζει ζωτικό ρόλο στην προώθηση βιώσιμων πρακτικών και στην εξασφάλιση της υπεύθυνης, ηθικής και σύμφωνης με τους παγκόσμιους στόχους βιωσιμότητας λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Η εφαρμογή αυτών των προτύπων είναι καθοριστική για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της παραγωγής κακάου, καθώς ενισχύει τη διαφάνεια, την υπευθυνότητα και, τελικά, την ευημερία των κοινοτήτων που συμμετέχουν στο οικοσύστημα εφοδιασμού κακάου. (Leitz, 2023) (Kusnezowa & Vang, 2021)

7.2. Συνεργατικές εταιρικές σχέσεις

Στην Αναζήτηση Οικονομικής Ένταξης για την Καλλιέργεια Κακάο στη Βραζιλία: Ο Ρόλος των Δικτύων Εστιασμένων στο Κακάο

Περίληψη

Το κεφάλαιο αυτό προσφέρει μια εκτενή ανάλυση του σημαντικού και πολυδιάστατου ρόλου που έχουν αναλάβει διάφορα καθιερωμένα δίκτυα για την τοπική διάδοση των πρακτικών καλλιέργειας κακάο. Αυτή η προσέγγιση αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως μια βιώσιμη εναλλακτική λύση για τη χρήση της γης και αποτελεί μια δυναμική δραστηριότητα για τη δημιουργία εισοδήματος, ιδίως σε περιοχές όπου οι φτωχοί αγρότες αντιμετωπίζουν σοβαρούς κοινωνικούς και οικολογικούς περιορισμούς. Στην περιοχή του Ανατολικού Αμαζονίου, μια ποικιλία θεσμών, όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), καινοτόμοι ερευνητικοί οργανισμοί και δραστήριες ιδιωτικές εταιρείες, έχουν συνεργαστεί για να επιφέρουν σημαντική αλλαγή. Αυτοί οι φορείς παρέχουν καθοδήγηση σε αγροτικά νοικοκυριά και προσφέρουν υπηρεσίες αγροτικής επέκτασης που στοχεύουν στη βελτίωση των γεωργικών πρακτικών και την αύξηση της παραγωγικότητας.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι οργανισμοί αυτοί χρησιμοποιούν όχι μόνο παραδοσιακές μεθόδους μεταφοράς τεχνολογίας, οι οποίες συνήθως βασίζονται σε μια επιχειρηματική λογική, αλλά επίσης προσπαθούν να δημιουργήσουν ή να ενισχύσουν τοπικές οργανώσεις που συντονίζουν ισχυρές στρατηγικές μάρκετινγκ για να προσδώσουν αξία στην παραγωγή των αγροτών.

Μέσω αυτής της συνεργατικής και πολυδιάστατης προσέγγισης, επιδιώκουν να ενδυναμώσουν τους αγρότες, να βελτιώσουν τα μέσα διαβίωσής τους και ταυτόχρονα να ενισχύσουν τις βιώσιμες γεωργικές

πρακτικές που ωφελούν τόσο την οικονομία όσο και το περιβάλλον. Προωθώντας τη διαρκή ανταλλαγή γνώσεων και την κοινή χρήση πόρων, συμβάλλουν στη δημιουργία μιας πιο ανθεκτικής αγροτικής κοινότητας, η οποία είναι καλύτερα προετοιμασμένη να προσαρμοστεί στις ταχύτατα μεταβαλλόμενες συνθήκες και προκλήσεις της περιοχής. Αυτή η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών των αγροτών και για την προώθηση μακροπρόθεσμης ανάπτυξης στον τομέα παραγωγής κακάου, διασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα των αγροτών στην παγκόσμια αγορά.

Η εμπορική άνοδος και πτώση ενός γεωργικού μοντέλου που είναι βαθιά ριζωμένο στα πλούσια και ζωντανά οικοσυστήματα του τροπικού δάσους του Αμαζονίου, με κύριο παράγοντα την εξόρυξη και συγκομιδή καουτσούκ, αποτελεί μια ιδιαίτερα απογοητευτική, αλλά και εξαιρετικά συναρπαστική αφηγηρία για συγκρίσεις. Αυτή η κατάσταση αποκαλύπτει τις πολυπλοκότητες που αντιμετωπίζονται όταν προσπαθεί κανείς να κατανοήσει γιατί η πρόσφατη τοπική υιοθέτηση μονοκαλλιεργειών από μικρούς αγρότες έχει επηρεάσει διαφορετικά την παραγωγή εισοδήματος, τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα σε βάθος χρόνου. Η περίπτωση αυτή απαιτεί μια ουσιαστική και βαθιά διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο τέτοιες γεωργικές επιλογές εκδηλώνονται στο σύγχρονο πλαίσιο του συνεχώς εξελισσόμενου κόσμου μας. Η ανάπτυξη κόστους που έχει επανειλημμένα χαρακτηρίσει τις περιοχές που εξαρτώνται από το καουτσούκ στη Βραζιλία έχει λειτουργήσει ως βασική πηγή όχι μόνο καουτσούκ, αλλά και μιας ποικιλίας ζωτικών τροφίμων. Στην αρχή, κατά τη διάρκεια της ευημερίας της παραγωγής καουτσούκ, η περιοχή επωφελήθηκε σημαντικά από καινοτόμες πρακτικές διαχείρισης των δασών, οι οποίες ενίσχυσαν την παραγωγή καουτσούκ και ταυτόχρονα διασφάλισαν τη διατροφική επάρκεια των τοπικών κοινοτήτων. Ωστόσο, καθώς οι εισοδήματα από το καουτσούκ μειώθηκαν λόγω της πτώσης της ζήτησης στην αγορά, συνέβη μια σημαντική μετάβαση: τα πλούσια τροπικά δάση αντικαταστάθηκαν σταδιακά από αυθαίρετα αγροδάση κακάο από την Αφρική, υπογραμμίζοντας μια σημαντική αλλαγή τόσο στις γεωργικές πρακτικές όσο και στις οικονομικές πραγματικότητες των τοπικών αγροτών και κοινοτήτων τους. Αυτή η αλλαγή αναδεικνύει τις περίπλοκες δυναμικές και τις αλληλένδετες σχέσεις μεταξύ γεωργίας, περιβαλλοντικών συνθηκών και κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων, οι οποίες επηρεάζονται σημαντικά στην ευρύτερη περιοχή του Αμαζονίου (Ias Pereira & Missio, 2024)(Algieri et al., 2024)

7.3 Εκτίμηση κινδύνου - Η περίπτωση της NESTLE

Η αξιολόγηση κινδύνου στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάο της Nestlé στην Ακτή Ελεφαντοστού πραγματοποιείται σε τρεις άξονες:

- χαρτογράφηση καθηκόντων και κινδύνων στην καλλιέργεια κακάο, ιδίως όσον αφορά την παιδική εργασία

- ύπαρξη και αποτελεσματικότητα συστημάτων εσωτερικής διαχείρισης στην εφοδιαστική αλυσίδα της Nestlé όσον αφορά τα δικαιώματα των εργαζομένων
- Εκτίμηση κινδύνου στο χώρο εργασίας της αλυσίδας εφοδιασμού, με βάση τη συμμόρφωση με τον Κώδικα Δεοντολογίας για το Χώρο Εργασίας και τα σημεία αναφοράς συμμόρφωσης.

Ένα από τα κύρια στοιχεία της μεθοδολογίας FLA είναι η χαρτογράφηση εργασιών και κινδύνων. Αυτή η ενότητα παρέχει μια επισκόπηση των πιθανών κινδύνων στην καλλιέργεια κακάο. Η ανάλυση επικεντρώνεται στους κινδύνους που σχετίζονται με την παιδική εργασία, αν και άλλοι κίνδυνοι και ευρήματα παρουσιάζονται αργότερα στην ενότητα Αξιολόγηση Κινδύνου Εργασίας. Η εποχή του κακάο ξεκινά τον Οκτώβριο και τελειώνει τον Αύγουστο. Η κύρια περίοδος κακάο (που ονομάζεται επίσης «μεγάλο άρμεγμα») λαμβάνει χώρα μεταξύ των μηνών Οκτωβρίου και Μαρτίου, με κορύφωση τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο (περίπου το 70% της συγκομιδής). Η ενδιάμεση εκστρατεία κακάο (που ονομάζεται επίσης «μικρό άρμεγμα» ή «συγκομιδή στη μέση της σεζόν») πραγματοποιείται μεταξύ των μηνών Μαΐου και Αυγούστου. Τα φασόλια συλλέγονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (κάθε δύο εβδομάδες), αλλά οι όγκοι παραγωγής ποικίλλουν. Εκτός από τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο, η παραγωγική διαδικασία δεν απαιτεί πολλή εργασία και ο καλλιεργητής μπορεί, στις περισσότερες περιπτώσεις, να φροντίσει μόνος του τη συντήρηση της φυτείας. Όμως στο απόγειο της συγκομιδής χρειάζεται επιπλέον εργάτες και βοήθεια. Τα φυτάρια απαιτούν μια διαδικασία (από την προετοιμασία των οικοπέδων έως τη διανομή φυτών) που διαρκεί περίπου δέκα μήνες, από τον Σεπτέμβριο έως τον Ιούνιο.

Κίνδυνοι που συνδέονται με συστήματα εσωτερικής διαχείρισης

1. Πολιτικές

Όσον αφορά τα πρότυπα εργασίας που ισχύουν για τους προμηθευτές Nestlé Tier, ο Κώδικας Δεοντολογίας Προμηθευτών Nestlé περιέχει τα ακόλουθα:

- Εργασία στη φυλακή και καταναγκαστική εργασία
- παιδική εργασία
- ώρες εργασίας
- αμοιβή
- μη διάκριση
- Δικαίωμα στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις
- περιβάλλον εργασίας (υγιεινές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας/διαμονής)

Ο Κώδικας Δεοντολογίας για Προμηθευτές της Nestlé περιλαμβάνει την παρενόχληση και την κακομεταχείριση στο πλαίσιο καταναγκαστικής/φυλάκισης εργασίας. Αν και αυτός ο Κώδικας αποτελεί

αναπόσπαστο μέρος των συμβάσεων της εταιρείας με τους προμηθευτές της, οι συμβάσεις συνάπτονται μεταξύ των κεντρικών γραφείων της Nestlé και των κεντρικών γραφείων των προμηθευτών Tier), οι τελευταίοι έχουν γενικά δικούς τους κώδικες συμπεριφοράς, κώδικες επιχειρηματικής συμπεριφοράς ή εμπορικές αρχές που χρησιμοποιούν κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων τους (αλλά δεν ισχύουν απαραίτητα για τους προμηθευτές τους). Οι θυγατρικές στην Ακτή του Ελεφαντοστού δεν γνώριζαν πάντα ποιον κώδικα να ακολουθήσουν, επειδή, σύμφωνα με αυτές, δεν είχαν πληροφορίες σχετικά με τον Κώδικα Δεοντολογίας για τους προμηθευτές της Nestlé.

Τα μνημόνια συμφωνίας που υπογράφηκαν με προμηθευτές που συμμετέχουν στο σχέδιο κακάο της Nestlé καθορίζουν ορισμένους πολύ γενικούς στόχους, δεν παρέχουν ολοκληρωμένους βασικούς δείκτες απόδοσης και η αναφορά περιορίζεται στην ποιότητα, τον όγκο, τον αριθμό των εκπαιδευμένων καλλιεργητών και το κόστος. Οι στόχοι παραγωγής στο πλαίσιο του σχεδίου Nestlé για το κακάο καθορίζονται από τη Nestlé και τους προμηθευτές της Tier. Ο τελευταίος εξήγησε κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων ότι αυτοί οι στόχοι ήταν γενικά δύσκολο να επιτευχθούν επειδή υπάρχει πολύ ισχυρός ανταγωνισμός.

Το σχέδιο Nestlé Cocoa καθορίζει μια σειρά από πολιτικές σχετικά με την κατανομή των οικονομικών μόνους. Τα ασφάλιστρα βασίζονται ουσιαστικά στην ποιότητα και τον όγκο των κόκκων κακάο καθώς και στην πιστοποίηση των συνεταιρισμών. Η κατανομή των μόνους δεν βασίζεται σε εσωτερική ανάλυση των προτύπων εργασίας που διενεργεί η Nestlé και εξαρτάται αποκλειστικά από εκτιμήσεις της κοινωνικής κατάστασης που πραγματοποιούνται από φορείς πιστοποίησης, των οποίων οι αναφορές είναι εμπιστευτικές (ούτε η Nestlé έχει πρόσβαση σε αυτές). Επιπλέον, διαφορετικά προγράμματα πιστοποίησης έχουν διαφορετικές πολιτικές μόνους ή καθόλου πολιτική. Δεδομένης της έλλειψης συνέπειας όσον αφορά την πιστοποίηση, οι συνεταιρισμοί και οι καλλιεργητές εκτίθενται σε διαφορετική μεταχείριση ανάλογα με τον οργανισμό πιστοποίησής τους. Οι προμηθευτές των προμηθευτών Tier της Nestlé λαμβάνουν, εκτός από έγγραφα σχετικά με το βάρος, την τιμή και την ποιότητα του κακάο που παραδίδεται, ένα γραπτό αντίγραφο των γενικών όρων αγοράς και, με ορισμένους εξαγωγείς, πρέπει να υπογράψουν επιστολή δέσμευση κατά της παιδικής εργασίας και της καταναγκαστικής εργασίας. Αυτές οι πολιτικές δεν ορίζουν με σαφήνεια την παιδική εργασία ή την καταναγκαστική εργασία και δεν αντιμετωπίζουν άλλα πρότυπα εργασίας.

2. Διαδικασίες.

2.1) Αρμοδιότητες.

Από τη μία πλευρά, οι υπάλληλοι της Nestlé που εδρεύουν στο Vevey καθορίζουν τη στρατηγική του σχεδίου κακάο της Nestlé και επιβλέπουν το πρόγραμμα. Καθορίζουν επίσης κοινωνικές πτυχές (π.χ. έργα κοινωνικής κατάρτισης αγροτών) και λαμβάνουν εκθέσεις προόδου από προμηθευτές Βαθμίδας με

βασικούς δείκτες απόδοσης σχετικά με την ποιότητα, τον όγκο και τον αριθμό των εκπαιδευμένων αγροτών. Από την άλλη πλευρά, οι εργαζόμενοι της Nestlé στους τομείς αγορών και εμπορικών συναλλαγών συμμετέχουν στην εμπορική εφαρμογή του σχεδίου Nestlé Cocoa (π.χ. επιλογή προμηθευτών, ποσότητα, ποιότητα, ασφάλιστρα, χρόνοι παράδοσης και κόστος). Η κατανομή των καθηκόντων μπορεί να εξηγήσει εν μέρει την έλλειψη σύνδεσης μεταξύ των μόνους και των κοινωνικών πτυχών. Κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων με υπαλλήλους στα κεντρικά γραφεία της Nestlé, σημειώθηκε ότι υπάρχει επιτροπή εποπτείας του σχεδίου κακάο σε επίπεδο κεντρικών γραφείων, αλλά οι στόχοι και ο ρόλος της δεν είναι ξεκάθαροι.

Οι εργαζόμενοι της Nestlé που εδρεύουν στο κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης στο Αμπιτζάν και επιβλέπουν το σχέδιο Nestlé για το κακάο επικεντρώνονται στο πρόγραμμα πολλαπλασιασμού των δενδρυλλίων και εξετάζουν μόνο την κοινωνική και εργασιακή κατάσταση των φυτωρίων. Νέοι υπάλληλοι, οι οποίοι θα εδρεύουν κοντά σε βρεφονηπιακούς σταθμούς σε όλη τη χώρα, έχουν προσληφθεί για να εξασφαλιστεί η παρακολούθηση και η υποστήριξη σεβασμού της ποιότητας και των προτύπων εργασίας. Επί του παρόντος, δεν υπάρχει ολοκληρωμένο σύστημα επίβλεψης και παρακολούθησης της συμμόρφωσης των φυτειών και των συνεταιρισμών με τα κοινωνικά και εργασιακά πρότυπα που ορίζονται από το σχέδιο κακάο της Nestlé.

Οι προμηθευτές της κατηγορίας είναι υπεύθυνοι για την επίβλεψη των συνθηκών εργασίας σε συνεταιρισμούς και φυτείες. Για το σκοπό αυτό, απασχολούν είτε ένα άτομο που συνδέεται με κάθε συνεταιρισμό, είτε πολλά άτομα σε όλη τη χώρα που επισκέπτονται τακτικά τους συνεταιρισμούς. Αυτά τα άτομα μπορεί να έχουν σύγκρουση συμφερόντων επειδή η απόδοσή τους βασίζεται στην ποιότητα και τον όγκο που παρέχεται.

Μόλις πιστοποιηθεί ένας συνεταιρισμός, η ευθύνη για τη συμμόρφωση με τα πρότυπα εργασίας μεταφέρεται στο σύστημα πιστοποίησης. Η ομάδα αξιολόγησης παίρνει τις περισσότερες φορές την εξής ανατροφοδότηση, σε κέντρα αγορών ή συνεταιρισμούς: «Είμαστε πιστοποιημένοι, επομένως η συμμόρφωση με τα πρότυπα είναι εγγυημένη.»

3. Παρακολούθηση

- Η Nestlé έχει εφαρμόσει ένα πρόγραμμα εσωτερικής παρακολούθησης που της επιτρέπει να παρακολουθεί τους προμηθευτές της σε όλο τον κόσμο. Η παρακολούθηση των προτύπων εργασίας μεταξύ των εταίρων της εφοδιαστικής αλυσίδας πραγματοποιείται επί του παρόντος ως εξής: Οι προμηθευτές Nestlé Tier , το εσωτερικό προσωπικό της Nestlé και οι ελεγκτές τρίτων αξιολογούν τη συμμόρφωση με τον Κώδικα Δεοντολογίας Προμηθευτών Nestlé.
- Φυτώρια - Οι επισκέψεις του προσωπικού στο κέντρο E&A της Nestlé στο Αμπιτζάν διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους συμβατικούς όρους.

- Συνεταιρισμοί που συμμετέχουν στο σχέδιο κακάο της Nestlé - Εκπρόσωποι των προμηθευτών βαθμίδας της Nestlé συνδέονται με συνεταιρισμούς για να παρακολουθούν τις δραστηριότητές τους και να τους βοηθούν. Οι εσωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από προμηθευτές Nestlé Tier. οι εξωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από φορείς πιστοποίησης.
- Συνεταιρισμοί/καλλιεργητές που συμμετέχουν σε προγράμματα πιστοποίησης - Εκτός από την εσωτερική παρακολούθηση που διενεργείται από τους συνεταιρισμούς, οι φορείς πιστοποίησης συναντούν δείγμα καλλιεργητών μία φορά το χρόνο στο πλαίσιο εξωτερικών ελέγχων πιστοποίησης.
- Η Nestlé σχεδιάζει να εφαρμόσει ένα εργαλείο αξιολόγησης εισοδήματος για τους αγρότες που συμμετέχουν στο σχέδιο Nestlé Cocoa («The Cocoa Plan Farmer Income Tool») προκειμένου να έχει επαληθεύσιμα οικονομικά δεδομένα για να τεκμηριώσει την αύξηση της απόδοσης κακάο ανά εκτάριο και τον αντίκτυπό της στα εισοδήματα των αγροτών (εκτός από τα μπόνους).

Απαιτείται πρόσθετη μελέτη για την αξιολόγηση του αντίκτυπου των διαφόρων προγραμμάτων πιστοποίησης στις συνθήκες εργασίας στις φυτείες. Πρώτον, οι επισκέψεις ανακοινώνονται συχνότερα, προγραμματίζονται και πληρώνονται από τον πελάτη που ζητά πιστοποίηση (προμηθευτής, συνεταιρισμός). Αυτό από μόνο του δεν αποτελεί πρόβλημα, εφόσον οι οργανισμοί πιστοποίησης διαθέτουν ισχυρά συστήματα εσωτερικού ελέγχου και οι εκθέσεις δημοσιοποιούνται. Ωστόσο, όσον αφορά τις φυτείες που έχουν πιστοποιηθεί βάσει του σχεδίου Nestlé Cocoa, οι αναφορές δεν είναι διαθέσιμες στη Nestlé ή στο κοινό. Δεύτερον, τα περισσότερα συστήματα πιστοποίησης επικεντρώνονται σε συστήματα διαχείρισης και επομένως υποθέτουν ότι η οντότητα που πιστοποιείται έχει ορισμένες δυνατότητες διοικητικές.

Αυτό συχνά δεν συμβαίνει στις αγροτικές περιοχές, ακόμη λιγότερο σε επίπεδο φυτειών. Η πιστοποίηση μπορεί να βοηθήσει αυτές τις οντότητες να βελτιώσουν τα συστήματα και τη διοίκησή τους, αλλά θα πρέπει να συνοδεύεται από ανάπτυξη ικανοτήτων. Τέλος, πολλοί από τους κινδύνους που εντοπίζονται από την αξιολόγηση δεν μπορούν να εξαλειφθούν μόνο από τα συστήματα και απαιτείται μόνιμη παρακολούθηση.

Υπάρχει κάποια παρακολούθηση μετά τη διανομή των φυτών. Σύμφωνα με το κέντρο E&A της Nestlé, ένα άτομο από τον συνεταιρισμό («διαχειριστής διανομής») ολοκληρώνει τις συμβάσεις που σχετίζονται με τη διανομή φυτών με μεμονωμένους καλλιεργητές. Όταν η ομάδα Έρευνας και Ανάπτυξης της Nestlé λαμβάνει αυτές τις συμβάσεις, ελέγχει τυχαία ότι έχουν ολοκληρωθεί σωστά και ότι οι καλλιεργητές σέβονται και εφαρμόζουν τις συμβατικές ρήτρες. Εάν διαπιστώσει ελλείψεις, επικοινωνεί με τη διοίκηση του συνεταιρισμού, συζητά τα προβλήματα παρουσία του υπεύθυνου διανομής και ζητά σχέδιο δράσης για την αποκατάσταση της μη συμμόρφωσης. Μια δεύτερη επαλήθευση λαμβάνει χώρα όταν η ομάδα E&A της Nestlé συλλέγει τις συντεταγμένες GPS για κάθε οικόπεδο. Εάν τα προβλήματα δεν επιλυθούν, μπορεί

να αποφασίσει να διακόψει κάθε συνεργασία με τον συνεταιρισμό. Ωστόσο, κανένα έγγραφο δεν περιγράφει λεπτομερώς αυτές τις διαδικασίες.

Στο πλαίσιο του εσωτερικού της προγράμματος, η Nestlé δεν πραγματοποιεί επισκέψεις παρακολούθησης εργασιακών προτύπων σε συνεταιρισμούς και φυτείες που συμμετέχουν στο σχέδιο Nestlé για το κακάο. Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης, ένας από τους προμηθευτές Tier 1 της Nestlé ζήτησε να συνοδεύσει την ομάδα FLA για να μάθει περισσότερα σχετικά με τα πρότυπα εργασίας και τις τεχνικές παρακολούθησης. Οι συνεταιρισμοί μας είπαν ότι δυσκολεύονταν να επαληθεύσουν τις δραστηριότητες σε επίπεδο φυτειών, επειδή είναι πολύ διασκορπισμένες. Ωστόσο, ορισμένοι συνεταιρισμοί ζητούν από τους αντιπροσώπους τους ή τους «καλλιεργητές» να ελέγξουν τη συμμόρφωση με τα πρότυπα (συμπεριλαμβανομένων των προτύπων εργασίας) στις φυτείες και στη συνέχεια να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά τις μηνιαίες συναντήσεις με τους συνεταιρισμούς. Αν και πρόκειται για έναν άτυπο και μη τεκμηριωμένο τύπο παρακολούθησης, οι συνεταιρισμοί ανέφεραν ότι αυτή η διαδικασία μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό ενός αγρότη από έναν συνεταιρισμό μετά από πολλές προειδοποιήσεις για μη συμμόρφωση.

Ελλείπει σαφώς καθορισμένων απαιτήσεων και τεκμηριωμένων διαδικασιών παρακολούθησης σε επίπεδο φυτειών, αυξάνονται οι κίνδυνοι παραβίασης των προτύπων εργασίας, ειδικά επειδή δεν απαιτείται τακτική αναφορά. Οι κίνδυνοι είναι πολύ υψηλότεροι στην τυπική αλυσίδα εφοδιασμού κακάο, καθώς η διαφάνεια σταματά στο επίπεδο των επεξεργαστών και των ανιχνευτών.

4. Εκπαίδευση

Οι εκπαιδεύσεις οργανώνονται σε συνεταιρισμούς (π.χ. πρακτικές διαχείρισης και οργάνωσης) και σε φυτείες (π.χ. GAP πριν και μετά τη συγκομιδή, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων παιδικής εργασίας, υγείας, ασφάλειας και περιβάλλοντος, άλλα θέματα ανάλογα με το σύστημα πιστοποίησης). Η συχνότητα, το περιεχόμενο και τα άτομα που είναι υπεύθυνα για την εκπαίδευση εξαρτώνται από το πρόγραμμα Nestlé Tier Supplier και το πρόγραμμα πιστοποίησης στο οποίο συμμετέχουν οι συνεταιρισμοί/καλλιεργητές. Η εκπαίδευση αγροτών παρέχεται γενικά από εκπαιδευτές ANADER. Η εκπαίδευση των υπαλλήλων προμηθευτών βαθμίδας 1 που είναι υπεύθυνοι για τους συνεταιρισμούς ποικίλλει ανάλογα με τον προμηθευτή της βαθμίδας 1, αλλά καλύπτει τουλάχιστον συστήματα πιστοποίησης. Οι μη πιστοποιημένοι συνεταιρισμοί και τα μέλη τους, καθώς και οι χειριστές και οι ανιχνευτές εκπαιδεύονται μόνο σε πολύ περιορισμένα πιλοτικά έργα.

Οι αγρότες και οι ομάδες διαχείρισης συνεταιρισμών εκτιμούν την εκπαίδευση. Είναι περήφανοι που μπορούν να εργάζονται σύμφωνα με το GAP και δεν διστάζουν να κάνουν ερωτήσεις. Είναι προφανές επίσης ότι η εκπαίδευση βελτιώνει τις σχέσεις μεταξύ αγροτών και συνεταιρισμών. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, το αποτέλεσμα της εκπαίδευσης εκδηλώνεται στην καλύτερη ποιότητα των φασολιών, σαφώς

παρατηρήσιμα κατά τους ελέγχους που πραγματοποιούνται. Όταν επρόκειτο για την επίδραση της εκπαίδευσης σε κοινωνικά ζητήματα, οι ερωτηθέντες είχαν ανάμεικτες απόψεις. Οι αγρότες που ρωτήθηκαν στο πεδίο ήταν σε θέση να εξηγήσουν τι είχαν μάθει για τις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας ή για θέματα υγείας και ασφάλειας, αλλά δεν υπάρχουν μακροπρόθεσμες μελέτες που να επιβεβαιώνουν ή να αρνούνται ότι οι επιδόσεις τους σε αυτούς τους τομείς είχαν βελτιωθεί. Επιπλέον, θα χρειαζόταν κάτι περισσότερο από συνειδητοποίηση για τη βελτίωση των επιδόσεων, καθώς οι αγρότες αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες όπως η έλλειψη σχολείων και εξοπλισμού ατομικής προστασίας.

Σύμφωνα με ερωτηθέντες από ΜΚΟ, η εκπαίδευση θα ήταν πιο αποτελεσματική εάν μετέφερε γνώσεις και δεξιότητες αντί απλώς να δώσει έμφαση στη συμμόρφωση με τα πρότυπα. Κατά την αξιολόγησή της, η δεύτερη ομάδα εντόπισε αρκετά προπονητικά προβλήματα. Δεν είναι εκπαιδευμένοι όλοι οι αγρότες που συμμετέχουν στο σχέδιο κακάο της Nestlé και δεν παρακολουθείται η μεταφορά γνώσης από εκπαιδευμένους σε μη εκπαιδευμένους αγρότες. Με άλλα λόγια, οι μη εκπαιδευμένοι αγρότες θα μπορούσαν να προμηθεύουν φασόλια στο πλαίσιο του σχεδίου κακάο της Nestlé.

Η εκπαίδευση είναι συχνά ο μόνος τρόπος διδασκαλίας των προτύπων εργασίας (π.χ. παιδική εργασία, υγεία και ασφάλεια). Συνεπώς, η έλλειψη κατάρτισης δημιουργεί τον κίνδυνο να μην εφαρμοστούν αυτά τα πρότυπα στην πράξη. Οι εκπαιδεύσεις αγροτών που οργανώνονται μέσω συνεταιρισμών (που περιλαμβάνουν ευαισθητοποίηση για την παιδική εργασία) είναι ανοιχτές σε όλους και μερικές φορές ανακοινώνονται στο τοπικό ραδιόφωνο (σε διάφορες γλώσσες). Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, συμμετέχουν μόνο αγρότες (ιδιοκτήτες φυτειών και μέλη του συνεταιρισμού). Δεν είναι σαφές σε ποιο βαθμό οι εκπαιδευμένοι αγρότες μεταβιβάζουν την αποκτηθείσα γνώση στα μέλη της οικογένειάς τους, στους εργαζομένους ή στους μετόχους και στα μέλη της οικογένειάς τους και στους εργαζόμενους.

Η ανάλυσή για λογαριασμό της Nestle στα χωριά αγροτών που συμμετέχουν στο σχέδιο κακάο της Nestlé επιβεβαίωσε αυτά τα αποτελέσματα. Μόνο 66 από τους 155 αγρότες που συμμετείχαν στην έρευνα γνώριζαν ότι υπάρχουν ορισμένα πρότυπα εργασίας που καλύπτονται από την πιστοποίηση. Δεν γνώριζαν όλα τα μέλη των συνεταιρισμών (ακόμη και οι πιστοποιημένοι συνεταιρισμοί) αυτά τα πρότυπα. Από αυτούς που γνώριζαν ότι υπήρχαν πρότυπα που σχετίζονται με την πιστοποίηση, πολλοί δεν ήταν σε θέση να πουν τι ήταν. Όσοι ανέφεραν ένα κριτήριο ανέφεραν κυρίως την ποιότητα. Λίγοι ανέφεραν κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα χωρίς να ερωτηθούν άμεσα για αυτά. Όλοι οι καλλιεργητές που γνώριζαν το σχέδιο κακάο της Nestlé γνώριζαν ότι θέτει πρότυπα και ενώ μερικοί ανέφεραν την ποιότητα, δεν αναφέρθηκαν άλλα πρότυπα.

5. Ιγνηλασιμότητα (διαφάνεια εφοδιαστικής αλυσίδας)

Η ιγνηλασιμότητα υπάρχει σε όλες τις περιπτώσεις μέχρι το επίπεδο των συνεταιρισμών που συμμετέχουν στο σχέδιο κακάο της Nestlé. Αλλά η ιγνηλασιμότητα μέχρι το επίπεδο του καλλιεργητή εξαρτάται από

τον επαγγελματισμό και την κατάσταση πιστοποίησης των συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί που συμμετείχαν στο σχέδιο Nestlé Cocoa που επισκέφτηκε η ομάδα αξιολόγησης εμπίπτουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- Καλά οργανωμένοι συνεταιρισμοί (συνήθως πιστοποιημένοι) - Ο συνεταιρισμός διαθέτει σύστημα εσωτερικού ελέγχου/ιχνηλασιμότητας το οποίο είναι μηχανογραφημένο και περιλαμβάνει αποδείξεις. Όλοι οι καλλιεργητές έχουν έναν μοναδικό κωδικό τυπωμένο σε όλες τις σακούλες που λαμβάνουν για να στείλουν τη συγκομιδή τους σύμφωνα με προηγούμενες εκτιμήσεις όγκου. Ο συνεταιρισμός μπορεί να αναμειγνύει φασόλια από διαφορετικούς καλλιεργητές στην ίδια παράδοση, αλλά ο αγοραστής γνωρίζει τον όγκο της παράδοσης από ποιον καλλιεργητή.
- Ημι-οργανωμένοι συνεταιρισμοί (συνήθως σε διαδικασία πιστοποίησης) – Αυτοί οι συνεταιρισμοί διαθέτουν ορισμένα εσωτερικά συστήματα και ελέγχους. Τα συστήματα βασίζονται γενικά σε μη αυτόματα αρχεία και παρακολουθούν τους περισσότερους αγρότες που είναι μέλη του συνεταιρισμού καθώς και τους όγκους που παράγονται. Μια μικρή ποσότητα κόκκων από αγρότες που δεν συμμετέχουν στο σχέδιο κακάο της Nestlé μπορεί να εισέλθει στο τελικό προϊόν που αποστέλλεται στους προμηθευτές.
- Ανοργάνωτοι συνεταιρισμοί (συνήθως μη πιστοποιημένοι) - Ο συνεταιρισμός ταξινομεί μόνο τις παρτίδες φασολιών ανάλογα με την ποιότητά τους (υγρασία, ξένα σώματα) σε συνεταιριστικό επίπεδο. Με άλλα λόγια, φασόλια υψηλής ποιότητας από αγρότη που δεν συμμετέχει στο σχέδιο κακάο

Συμπεράσματα για τα συστήματα εσωτερικής διαχείρισης

Η ορατότητα του Κώδικα Δεοντολογίας για τους προμηθευτές της Nestlé είναι περιορισμένη και οι προμηθευτές (προμηθευτές Nestlé tier, συνεταιρισμοί, μεταποιητές/ιχνηλάτες, καλλιεργητές) το γνωρίζουν ελάχιστα. Οι φορείς εμπλέκονται στην εφαρμογή του σχεδίου κακάο της Nestlé και δεν υπάρχει τακτική επικοινωνία μεταξύ τους.

Άλλοι κώδικες και αρχές που εφαρμόζονται (π.χ. αυτοί των προμηθευτών Βαθμίδας 1) δεν περιλαμβάνουν απαραίτητα όλα τα στοιχεία του Κώδικα Δεοντολογίας Προμηθευτών Nestlé. Χωρίς σαφή ορισμό της παιδικής εργασίας και της καταναγκαστικής εργασίας, επικρατεί σύγχυση μεταξύ των εταίρων της εφοδιαστικής αλυσίδας. Η απουσία μιας ισχυρής πολιτικής κατανομής μπόνους θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακούσιες πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις. Την ευθύνη για την εφαρμογή του σχεδίου Nestlé για το κακάο σε συνεταιρισμούς και φυτείες έχουν τα άτομα που συνδέονται με τους συνεταιρισμούς από τους εξαγωγείς. Η απόδοσή τους βασίζεται κυρίως στην ποιότητα και την ποσότητα

των φασολιών και όχι στα εργασιακά πρότυπα. Οι αγρότες, οι καλλιεργητές και οι εργάτες δεν λαμβάνουν ολοκληρωμένη εκπαίδευση σχετικά με τα πρότυπα εργασίας. Οι γυναίκες και άλλα μέλη της οικογένειας σπάνια συμμετέχουν σε εκπαίδευση που οργανώνεται σε κοινότητες. Ένα από τα κύρια κενά στο σύστημα διαχείρισης του σχεδίου κακάο της Nestlé είναι η απουσία ολοκληρωμένης εσωτερικής διαδικασίας παρακολούθησης της αλυσίδας εφοδιασμού.

Οι γυναίκες αποτελούν περίπου το 25% του εργατικού δυναμικού που ασχολείται με την καλλιέργεια του κακάο. Η συμβολή τους όμως δεν αναγνωρίζεται πάντα καθώς η έννοια του «αγρότη» είναι συνοφασμένη με την κατοχή γης. Ενώ λοιπόν περισσότερες γυναίκες εργάζονται στις φυτείες των οικογενειών ή των συζύγων τους, η συμμετοχή τους δεν αναγνωρίζεται (Fredenburgh, 2023).

«Σχέδιο κακάο» και πρότυπο (ειδικά για τα πρότυπα εργασίας)

Ορισμένα προβλήματα εντοπίστηκαν επίσης στην παρακολούθηση της κατανομής και διανομής μπόνους. Η παρακολούθηση από τη Nestlé περιορίζεται στους προμηθευτές της κατηγορίας 1 Η ευθύνη για τη συμμόρφωση με τα πρότυπα εργασίας σε πιστοποιημένους συνεταιρισμούς μεταφέρεται στο σύστημα πιστοποίησης. Όλες οι άλλες διαδικασίες παρακολούθησης είναι άτυπες και χωρίς γραπτά αρχεία. Η συχνότητα υποβολής εκθέσεων στη Nestlé δεν έχει καθοριστεί και το περιεχόμενο των εκθέσεων περιορίζεται στην ποιότητα, την ποσότητα και τον αριθμό των εκπαιδευμένων καλλιεργητών. Οι συνεταιρισμοί που εκτίθενται σε κάποια μορφή συστήματος παρακολούθησης ή ελέγχους (είτε μέσω του κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης της Nestlé, είτε μέσω προμηθευτή Tier 1 ή τρίτου φορέα πιστοποίησης) είναι πιο πιθανό να διαθέτουν συστήματα εσωτερικής διαχείρισης. Οι πιστοποιημένοι καλλιεργητές είναι καλύτερα οργανωμένοι όσον αφορά την ιχνηλασιμότητα, αλλά η είσοδος των κόκκων του Nestlé Cocoa Plan στην τυπική αλυσίδα εφοδιασμού (και αντίστροφα) είναι δυνατή. Η πιστοποίηση από μόνη της δεν μειώνει τον επιπολασμό ή τη συχνότητα της παιδικής εργασίας ούτε βελτιώνει συνολικά τις συνθήκες εργασίας. Ωστόσο, η παρουσία πιο επίσημων συστημάτων σε πιστοποιημένους συνεταιρισμούς μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για τη δημιουργία ολοκληρωμένων συστημάτων παρακολούθησης. Τα προαναφερθέντα κενά στα συστήματα εσωτερικής διαχείρισης είχαν ως αποτέλεσμα τη χαμηλή επίγνωση του σχεδίου κακάο της Nestlé μεταξύ των αγροτών και των κοινοτήτων τους. Οι συνεταιρισμοί και οι αγρότες βρίσκουν το σχέδιο κακάο ελκυστικό λόγω των προμηθειών και όχι λόγω του κοινωνικού και περιβαλλοντικού του προγράμματος. Οι αγρότες που συμμετέχουν στο σχέδιο κακάο της Nestlé εκτιμούν τα οφέλη που αποκομίζουν, αλλά τα πρότυπα (εκτός της ποιότητας) είναι ελάχιστα γνωστά. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος είναι να μην εφαρμοστούν.

7. κίνδυνοι εργασίας

Αυτή η ενότητα συνοψίζει τις επιτόπιες παρατηρήσεις των κενών και των κινδύνων σε σχέση με τον

Κώδικα Δεοντολογίας του Χώρου Εργασίας FLA. Τα περισσότερα από αυτά αναλύονται πιο συγκεκριμένα σε σχέση με την παιδική εργασία.

Εργασιακή σχέση

Κώδικας Συμπεριφοράς στον Χώρο Εργασίας FLA:

Οι εργοδότες πρέπει να υιοθετούν και να τηρούν κανόνες και συνθήκες εργασίας που σέβονται τους εργαζομένους και, τουλάχιστον, προστατεύουν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με την εθνική και διεθνή εργατική νομοθεσία και κανονισμούς κοινωνικής ασφάλισης. Η Nestlé και οι προμηθευτές της Tier υπογράφουν γραπτές συμβάσεις. Οι θεραπευτές, οι SARL και οι συνεταιρισμοί υπογράφουν γραπτές συμβάσεις σε ορισμένες περιπτώσεις. Οι ιχνηλάτες γενικά λειτουργούν χωρίς γραπτές συμβάσεις. Στις φυτείες, σχεδόν όλες οι συμβάσεις εργασίας είναι προφορικές. Τα συστήματα πιστοποίησης απαιτούν από τους αγρότες να υπογράφουν γραπτές συμβάσεις με τους ενοικιαστές αγρότες τους. Μόνο οι πιστοποιημένοι συνεταιρισμοί διαθέτουν τεκμηρίωση που αποδεικνύει ότι συμμορφώνονται με τον Κώδικα Δεοντολογίας και Συμμόρφωσης του Κώδικα Εργασίας FLA, καθώς και με τους εθνικούς νόμους. Οι αποφάσεις πρόσληψης (ειδικά στους συνεταιρισμούς) λαμβάνονται κυρίως με βάση τη σχέση μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου. Δεν μπορέσαμε να συμβουλευτούμε κανένα έγγραφο που να περιγράφει επίσημες διαδικασίες πρόσληψης ή να επαληθεύσουμε την ύπαρξη αρχείων προσλήψεων και απασχόλησης σε συνεταιρισμούς και φυτείες.

Οι συνεταιρισμοί που συμμετέχουν σε προγράμματα πιστοποίησης, ωστόσο, καταρτίζουν λίστες των μελών τους, αναφέροντας συνήθως το όνομα, το φύλο, το έτος πρόσληψης, την έκταση σε εκτάρια, τον όγκο παραγωγής και τον αριθμό των εργαζομένων για κάθε αγρότη του συνεταιρισμού. Η καλλιέργεια κακάο είναι μια εποχιακή δραστηριότητα. Η πρόσληψη είναι υψηλή την υψηλή περίοδο. Οι προμηθευτές, οι συνεταιρισμοί και οι καλλιεργητές της Nestlé Tier χρησιμοποιούν συνήθως ένα υψηλό ποσοστό προσωρινών/περιστασιακών εργαζομένων που απασχολούνται μόνο για μικρό χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια της περιόδου αιχμής.

Κανένας από αυτούς τους εργαζόμενους δεν έχει γραπτή σύμβαση που να προσδιορίζει τους όρους απασχόλησης, εκτός από την αμοιβή (σε χρήμα ή σε είδος). Όπως σημειώθηκε προηγουμένως, περίπου το ένα τρίτο των εργαζομένων στις φυτείες δεν είναι από το Ελεφαντοστό. Έρχονται μετανάστες από την Μπουρκίνα Φάσο και το Μάλιστα συχνά αναζητούν εργασία χωρίς να περάσουν από μεσάζοντα. Μερικές φορές συνοδεύονται από ηλικιωμένους που αυτοαποκαλούνται «αδέρφια» τους. Όταν ρωτήθηκαν για την ηλικία τους, οι νέοι λένε ότι είναι μεταξύ 19 και 21 ετών. Συχνά δεν διαθέτουν έγγραφα που να αποδεικνύουν την ταυτότητα ή την ηλικία τους. Όσοι έχουν τέτοια έγγραφα λένε ότι τα έχουν δώσει στα «αδέρφια» τους γιατί φοβούνται ότι θα τα χάσουν κατά τη διάρκεια μιας τακτικής αστυνομικής επιθεώρησης. Οι νέοι μετανάστες εργάζονται ως επί το πλείστον με συγγενείς ή γνωστούς που ήδη

απασχολούνται στη φυτεία πριν προσληφθούν οι ίδιοι (προφορικά). Τα χρήματα που κερδίζονται χρησιμοποιούνται για την επιστροφή των εξόδων μεταφοράς στην Ακτή Ελεφαντοστού. Η διάρκεια της περιόδου κατάρτισης ποικίλλει ανάλογα με τις δεξιότητες και την εμπειρία. Θα πρέπει να διεξαχθεί περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί εάν η διαδικασία πρόσληψης μεταναστών εργαζομένων που περιγράφεται παραπάνω παρουσιάζει κινδύνους εργασιακής εμπορίας

Οι αγρότες θεωρούν τα νεαρά μέλη της οικογένειάς τους (ηλικίας 14 έως 18 ετών) που εργάζονται μαζί τους ως «μαθητευόμενους» και ως εκ τούτου δεν τους πληρώνουν μισθό. Όπως και στο σύστημα sharecropper, τα μέλη της οικογένειας δεν επωφελούνται από προκαθορισμένους όρους απασχόλησης ή αμοιβής. Οι μαθητευόμενοι συμμετέχουν επίσης σε μεταφορικές δραστηριότητες (σπόροι κακάο).

8. Καταναγκαστική εργασία

Κώδικας Δεοντολογίας στο Χώρο Εργασίας FLA:

Απαγορεύεται η καταναγκαστική εργασία, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας στη φυλακή, της δουλείας με χρέη, της δουλοπαροικίας ή άλλων μορφών καταναγκαστικής εργασίας. Το ζήτημα της καταναγκαστικής εργασίας αντιμετωπίζεται στον Κώδικα Δεοντολογίας Προμηθευτών της Nestlé, σε ορισμένους κωδικούς προμηθευτών Βαθμίδας 1 καθώς και από πιστοποιημένους συνεταιρισμούς. Αρκετές μελέτες, έχουν αποκαλύψει την παρουσία καταναγκαστικής εργασίας, δουλοπαροικίας και ακόμη και παιδιών σκλάβων στον τομέα του κακάο. Σύμφωνα με τη μελέτη πιστοποίησης/επαλήθευσης του SSTE, περίπου το 12% των ενηλίκων εργαζομένων ήταν χρεωμένοι. περίπου το 25% των παιδιών που απασχολούνται σε φυτείες μίλησαν για κάποια μορφή εξαναγκασμού που ασκήθηκε από τους γονείς τους ή/και την ευρύτερη οικογένειά τους.

8. Επιπτώσεις πολιτικής

Παρούσα Κατάσταση των Πρωτοβουλιών Βιωσιμότητας στον Αγροτικό Τομέα Προκλήσεις και Προοπτικές

Αυτή τη στιγμή, ένα μεγάλο ποσοστό των πρωτοβουλιών βιωσιμότητας επικεντρώνεται κυρίως στο εμπορικό κομμάτι του συστήματος ή σε συγκεκριμένα τμήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας, προσφέροντας συχνά μόνο περιορισμένη υποστήριξη σε εναλλακτικές εφοδιαστικές αλυσίδες, οι οποίες θα μπορούσαν να είναι εξίσου σημαντικές και επωφελείς. Οι διάφορες πρωτοβουλίες βιωσιμότητας συνήθως επικεντρώνονται σε τεχνικές λύσεις που αφορούν συγκεκριμένα τμήματα των συστημάτων αγροδιατροφής, με στόχο την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προκλήσεων που έχουν αναδυθεί με την πάροδο του χρόνου. Δυστυχώς, συχνά παραβλέπετε η αναγκαία αναγνώριση της κρίσιμης απουσίας οικονομικού ή θεσμικού συντονισμού που επικρατεί στα διάφορα επίπεδα των συστημάτων εφοδιασμού αγροδιατροφής. Αυτή η έλλειψη συντονισμού αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες που συμβάλλουν στην αυξανόμενη αστάθεια που παρατηρείται στις αγορές τροφίμων σήμερα. Επιπλέον, παρατηρείται μια ανησυχητική μείωση της συνολικής οικονομικής ανθεκτικότητας των συστημάτων τροφίμων μας, κάτι που γίνεται ολοένα και πιο ανησυχητικό. Παρόλα αυτά, είναι εξίσου σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι οι μελλοντικές προοπτικές πολλών μικρών καλλιεργητών κακάου, καθώς και άλλων αγροτών και παραγωγών, αντιμετωπίζουν αυξημένα επίπεδα κινδύνου και αβεβαιότητας. Αυτοί οι κίνδυνοι σχετίζονται στενά με την εξελισσόμενη και μεταβαλλόμενη σύνθεση των αλυσίδων αξίας που προσαρμόζονται συνεχώς σε νέες συνθήκες. Επιπλέον, υπάρχουν πολλές θεσμικές διαρθρώσεις και περίπλοκες σχέσεις εξουσίας που τελικά καθορίζουν πώς κατανέμονται τα οφέλη και οι πόροι ανάμεσα στους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς του συστήματος.

Η εμπειρική έρευνα και οι συνεχείς συζητήσεις για το μέλλον της βιωσιμότητας στο αγροδιατροφικό σύστημα τείνουν να προτιμούν στενά καθορισμένες βέλτιστες πρακτικές και περιορισμένες προσεγγίσεις. Αυτές οι συνιστάμενες βέλτιστες πρακτικές επικεντρώνονται συχνά σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η βελτίωση των επιπέδων παραγωγικότητας, η αναβάθμιση της ποιότητας των εισροών και η αυξημένη χρήση διάφορων σχετικών προτύπων και διαδικασιών πιστοποίησης στον κλάδο, για να διασφαλιστεί ότι όλα τα μέρη συμμορφώνονται με τους κανονισμούς. Είναι όμως απολύτως απαραίτητο να επεκταθούν αυτές οι απόψεις, ώστε να συμπεριλάβουν μια πιο ολιστική και ενδεδεγμένη κατανόηση της βιωσιμότητας. Αυτή η ευρύτερη προοπτική πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αλληλεξάρτηση των προβλημάτων και τις διάφορες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πολλοί φορείς στον τομέα του αγροδιατροφικού τομέα καθώς πλοηγούνται σε αυτές τις περίπλοκες πραγματικότητες. (Li et al., 2020)(Kulkov et al., 2024)

Η Προώθηση της Ανακατανομής Οφελών και η Σημασία των Εναλλακτικών Δικτύων Εμπορίου

Δεδομένης της παρατήρησης ότι υπάρχει περιορισμένο δυναμικό για την αποτελεσματική επίδραση στην ανακατανομή των οφελών στα παραδοσιακά κανάλια της εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάου, μια πραγματικότητα που ίσως είναι πιο έντονη από ό,τι συχνά υποτίθεται, είναι κρίσιμο να εσωτερικεύσουμε αυτό το σημαντικό πολιτικό συμπέρασμα μαζί με διάφορες πρωτοβουλίες βιωσιμότητας που επικεντρώνονται στην ανύψωση των κοινωνικών προτύπων, την εφαρμογή οικοπιστοποιητικών σχημάτων ή την υποστήριξη πρακτικών δίκαιου εμπορίου. Αυτή η εσωτερικοποίηση μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές προκλήσεις που καθιστούν δύσκολη την επιτυχή επίτευξη των στόχων ανακατανομής των οφελών αυτών των πρωτοβουλιών.

Για να το εξηγήσουμε περαιτέρω, ένα από τα κύρια ζητήματα είναι ότι τα προγράμματα βιωσιμότητας που καθοδηγούνται από τη ζήτηση και τη ρύθμιση καλύπτουν συνήθως μόνο σχετικά περιορισμένα τμήματα εντός των μεγαλύτερων συστημάτων αγροδιατροφής ή των εθνικών οικονομιών στο σύνολό τους. Αυτά τα προγράμματα λειτουργούν συνήθως ως εσωτερικά, αποκεντρωμένα συστήματα ανταμοιβής, τα οποία βασίζονται συχνά σε πριμοδοτήσεις από τις τιμές της αγοράς. Ως αποτέλεσμα, παραβλέπουν ή παραμελούν κρίσιμες αδυναμίες που υφίστανται σε σχέση με την παροχή επαρκούς φυσικής, κοινωνικής ή οικονομικής υποδομής στις αγροτικές περιοχές όπου πραγματοποιούνται αυτές οι αγροτικές δραστηριότητες.

Επιπλέον, η διαδικασία ενσωμάτωσης των προτύπων βιωσιμότητας σε αυτά τα συστήματα περιορίζεται περαιτέρω από τις πολλές εγγενείς αντιφάσεις που υπάρχουν μεταξύ των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών οφελών. Αν και είναι αλήθεια ότι οι πριμοδοτήσεις αδειών και οι μέσες αυξήσεις στις τιμές για τα προϊόντα που πληρούν τα κριτήρια βιωσιμότητας μπορούν να ενισχύσουν την ικανότητα των αγροτών να καλύψουν τα απαραίτητα κόστη για την προστασία των κοινωνικών και περιβαλλοντικών αξιών, καθώς και να μετριάσουν ορισμένες από τις αντιφάσεις, είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι τέτοιοι μηχανισμοί δεν μπορούν να προστατεύσουν αποτελεσματικά τα αγροτικά νοικοκυριά από την συστημική αστάθεια που αντιμετωπίζουν στις αγορές εξόδου και εισόδου. Αυτή η αστάθεια μπορεί να είναι αρκετά έντονη, ακόμα και ανάμεσα στις δικές τους κοινότητες και ομάδες.

Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι εναλλακτικά κανάλια διεθνούς εμπορίου μπορεί να αποδειχτούν επαρκή για την ανύψωση των προτύπων ευημερίας σε ένα επίπεδο που τα εσωτερικά πιστοποιητικά και τα υπάρχοντα πρότυπα βιωσιμότητας δεν έχουν καταφέρει να επιτύχουν για κανένα συγκεκριμένο παραγωγικό σύνολο. Με άλλα λόγια, η έννοια της κοινωνικής και/ή περιβαλλοντικής προστασίας για τους μικρούς αγρότες μέσω της αγοράς παρουσιάζει εγγενείς δυσκολίες τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, περιορίζοντας την αποτελεσματικότητά της. Επιπλέον, η φύση των πολυμετοχικών και αναγκαία εθελοντικών προτύπων βιωσιμότητας μπορεί να προκαλέσει σειρά προβλημάτων στη διακυβέρνηση και

παρακολούθηση. Αυτά περιλαμβάνουν ζητήματα όπως η περιορισμένη κάλυψη ορισμένων τομέων παραγωγής, καθώς και η στρατηγική συμπεριφορά των εταιρειών.

Όλα αυτά σχετίζονται με τον στόχο της δημιουργίας ενός πραγματικά ισότιμου πεδίου για όλους τους παραγωγούς και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, το οποίο μπορεί τελικά να καταλήξει να λειτουργήσει ως πολιτική διαχωρισμού της αγοράς για τους καταναλωτές. Τέτοια προγράμματα συχνά ενθαρρύνουν τους προμηθευτές να στοχεύουν σε δυνητικές ανταμοιβές, ενώ παράλληλα ενθαρρύνουν τους καταναλωτές να εξετάσουν τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις των αγορών τους, προωθώντας αξιόπιστους ισχυρισμούς σχετικά με τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων εμπορικών σημάτων που ενδεχομένως θέλουν να στηρίξουν. Σε αυτό το πλαίσιο, η κατοχή εμπορικού σήματος αποκτά κρίσιμη σημασία, καθώς δημιουργεί εμπορικούς φορείς με απτούς κινήτρους για την προστασία της υπάρχουσας θέσης τους στην αγορά, αλλά πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι τιμές παραμένουν απλώς δείκτες διάφορων μορφών κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων που ενσωματώνονται στα προϊόντα που πωλούνται.

8.1. Κυβερνητικοί Κανονισμοί

Κυβερνητικές Ρυθμίσεις και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Παραγωγή Κακάο

Οι κυβερνητικές ρυθμίσεις, ιδιαίτερα εκείνες που επικεντρώνονται στον περιορισμό της απαράδεκτης χρήσης παιδικής εργασίας και δουλείας, αποτελούν μια σημαντική πρόκληση που παρατηρείται σε όλο τον κόσμο, σε όλα τα κακάο που προέρχεται από διάφορες χώρες. Αυτές οι ρυθμίσεις ασκούν ισχυρή επιρροή σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού, επηρεάζοντας όλους τους εμπλεκόμενους, από τους αγρότες μέχρι τους διανομείς. Προς το παρόν, υπάρχουν αρκετά συστήματα πιστοποίησης, ωστόσο, τα προγράμματα αυτά παρέχουν κυρίως κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την απασχόληση νόμιμης εργασίας, η οποία πρέπει να επιβάλλεται μέσω ισχυρών πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Οι χώρες που είναι οι κύριες πηγές κακάο και ιδιαίτερα εκείνες που είναι οι ισχυρότερες και πιο επιδραστικές στην παγκόσμια αγορά, πρέπει να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια για την εφαρμογή αυτών των ζωτικών ρυθμίσεων με αυστηρότητα και αφοσίωση, εξασφαλίζοντας ότι όλα τα μέρη που εμπλέκονται συμμορφώνονται με υψηλά ηθικά πρότυπα εργασίας.

Οι οργανισμοί πιστοποίησης έχουν επίσης σημαντική ευθύνη. Αναμένεται να απαιτούν από τα μέλη τους να συμμορφώνονται σταθερά με τις σχετικές εργασιακές ρυθμίσεις. Αυτή η συμμόρφωση προστατεύει όχι μόνο τις ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, αλλά εξασφαλίζει επίσης ότι οι δημόσιοι ελεγκτές, καθώς και οι ανεξάρτητοι τρίτοι ελεγκτές, δεν αντιμετωπίζουν περιττές δυσκολίες λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού, κάτι που μπορεί να περιπλέξει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια. Σε περιπτώσεις όπου οι κανονισμοί επιτρέπουν κάποιες αποκλίσεις και μόνο λίγες εταιρείες δεν πληρούν τα πρότυπα συμμόρφωσης, οι οργανισμοί αυτοί πρέπει να αναδεικνύουν σαφώς αυτές τις ελλείψεις στις

αναφορές τους. Αυτή η διαφάνεια θα προσφέρει την ευκαιρία για την αντιμετώπιση και διόρθωση ασυνήθιστων πρακτικών στις αλυσίδες εφοδιασμού τους, επιτρέποντάς τους έτσι να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους για κοινωνική ευθύνη και να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες των μετόχων τους.

Ενώ είναι αλήθεια ότι τα πρότυπα πιστοποίησης συμβάλλουν ολοένα και περισσότερο στην προώθηση της βιώσιμης παραγωγής κακάου, ιδιαίτερα σε μικρότερες χώρες, δεν φτάνουν ακόμη στο βαθμό που απαιτείται για να διασφαλίσουν την οικονομική βιωσιμότητα και να προωθήσουν τη κοινωνική δικαιοσύνη σε παγκόσμια κλίμακα. Ένα κρίσιμο ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί από τους εμπλεκόμενους φορείς είναι η καθιέρωση ενός κατώτατου τιμήματος για τα αγροτικά προϊόντα μέσω πιστοποίησης. Αυτό το μέτρο είναι απαραίτητο ώστε οι αγρότες να μην αναγκάζονται να επωμιστούν όλα τα κόστη και τις αβεβαιότητες που συνεπάγεται η ικανοποίηση αυτών των υψηλών απαιτήσεων. Αντίθετα, πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αποκομίζουν απτά οφέλη από τις προσπάθειές τους, διασφαλίζοντας μια πιο δίκαιη κατανομή των κερδών και στηρίζοντας τα εισοδήματά τους με βιώσιμο τρόπο, επιτρέποντάς τους να ευημερήσουν και να δημιουργήσουν καλύτερες συνθήκες για τον εαυτό τους και τις κοινότητές τους.

Η χρήση μόνο του εισοδήματος από την καταχώριση ως βάση, καθιστά την πιστοποιητική οργάνωση ανίκανη να αντανakλά επαρκώς μια γνήσια ανησυχία για τον γεωργικό τομέα, ο οποίος χρειάζεται άμεσα βοήθεια και στήριξη. Αυτή η κατάσταση είναι ιδιαίτερα ανησυχητική, διότι παραβλέπει τις τεράστιες προκλήσεις και εμπόδια που αντιμετωπίζουν όσοι δραστηριοποιούνται στον αγροτικό τομέα, ιδιαίτερα σε περιοχές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την παραγωγή κακάου για την επιβίωσή τους. Σ' αυτή την περίπτωση, η προσεκτική σκέψη για την εφαρμογή ενός ειδικού φόρου κατανάλωσης του κακάου από οργανισμούς επιθεώρησης θα μπορούσε να αφιερωθεί στη διεύρυνση και διατήρηση των διεθνών διαδικασιών επιθεώρησης κακάου, καθώς και στην αντιμετώπιση κοινωνικών ζητημάτων που προκύπτουν συνεχώς στις χώρες που εισάγουν κακάο.

Η ένταξη μιας ισχυρής και εκτενούς ρήτρας εταιρικής κοινωνικής ευθύνης κατά τη διαπραγμάτευση εμπορικών συμφωνιών που περιλαμβάνουν διάφορους οργανισμούς της αλυσίδας εφοδιασμού προσφέρει μια άλλη βιώσιμη προσέγγιση για την εξάλειψη των υπαρχόντων κενών. Αυτή η στρατηγική εξασφαλίζει ότι, εκτός από τις υπάρχουσες προτιμήσεις για τρίτες χώρες, κάθε κοινοπραξία συμμετέχει ενεργά και υπεύθυνα στην προώθηση θετικών αλλαγών στον κλάδο. Συνιστάται έντονα οι επιτυχημένα εφαρμοσμένα προγράμματα πιστοποίησης να μην περιορίζονται σε πρώιμες παρεμβάσεις, αλλά να συνεχίσουν σε συντονισμένες προσπάθειες για την εξευγενισμένη αναθεώρηση των διεθνών εμπορικών κανονισμών. Με αυτό τον τρόπο, θα διασφαλιστεί ότι οι κρίσιμες αλλαγές αναγνωρίζονται και διατηρούνται με την πάροδο του χρόνου, οδηγώντας σε βιώσιμη επιτυχία.

Η παρούσα αφήγηση δεν αποτελεί μια εξαντλητική καταγραφή των επιρροών και των ανησυχιών γύρω από τις πιστοποιήσεις κακάου· αντίθετα, καταδεικνύει ότι πολλοί εμπλεκόμενοι, όπως τοπικοί αγρότες και διεθνείς οργανισμοί, καταβάλλουν συνεχείς και επίμονες προσπάθειες για να διασφαλίσουν μια υπεύθυνη

και κοινωνικά συνεπή παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού κακάου. Αν και η ακριβής φύση και οι λεπτομέρειες ενός μελλοντικού, πιο υπεύθυνου προγράμματος πιστοποίησης παραμένουν σε μεγάλο βαθμό άγνωστες, αυτή η ανασκόπηση προσφέρει πιθανούς δρόμους για άλλους τομείς του διεθνούς εμπορίου, που μπορεί να αποδειχτούν χρήσιμοι και καθοδηγητικοί. Στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν την λογοδοσία και τη διαφάνεια, αυτοί οι τομείς μπορούν να εξετάσουν συνεργατικά πλαίσια που να προάγουν τη βιωσιμότητα και την υπευθυνότητα στις εμπορικές πρακτικές, εξασφαλίζοντας ότι όλοι οι συμμετέχοντες συνεισφέρουν σε μια δίκαιη και ακριβή παγκόσμια αγορά. (Owusu, 2022) (Lopez-Ridaura et al., 2021)

8.2. Διεθνείς Κανονισμοί

Εκτός από τα ήδη υπάρχοντα γνωστά και ευρέως χρησιμοποιούμενα πλαίσια, υπάρχει ένας εκτενής αριθμός διεθνών εργαλείων που έχουν σχεδιαστεί με μεγάλη προσοχή για να ρυθμίζουν την περίπλοκη παραγωγή και το εμπόριο μιας ποικιλίας γεωργικών προϊόντων, με το κακάο να αποτελεί ένα σημαντικό και ζωτικό στοιχείο. Αυτά τα σημαντικά ρυθμιστικά εργαλεία περιλαμβάνουν μια ευρεία γκάμα γεωργικών συμφωνιών που προέρχονται κυρίως από τους περίπλοκους και αλληλοσυνδεόμενους τομείς του εμπορίου και της ανάπτυξης.

Επιπλέον, περιλαμβάνουν πλήθος σημαντικών περιβαλλοντικών συνθηκών που στοχεύουν στην προώθηση της βιωσιμότητας σε όλους τους τομείς των γεωργικών πρακτικών και των οικοσυστημάτων. Παρά ταύτα, είναι απολύτως κρίσιμο να αναγνωρίσουμε ότι το τρέχον σύνολο των διεθνών εργαλείων που έχουμε στη διάθεσή μας δεν είναι πλήρως εξοπλισμένο για να καλύψει όλες τις διαστάσεις της βιωσιμότητας που συνδέονται άμεσα και εννοιολογικά με την παραγωγή και το εμπόριο του κακάου παγκοσμίως. Επιπλέον, αυτά τα ρυθμιστικά όργανα, παρόλο που είναι σημαντικά, συχνά δεν αντιμετωπίζουν επαρκώς τις σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις και τις δυσμενείς συνθήκες που συχνά αντιμετωπίζονται μέσα στον τομέα του κακάου, αφήνοντας πολλά ζητήματα χωρίς απάντηση. Τα επείγοντα ζητήματα της ανεξέλεγκτης αποδάσωσης και της εκτεταμένης υποβάθμισης των δασών συνεχίζουν να αποτελούν σοβαρές απειλές όχι μόνο για το περιβάλλον, αλλά και για τα θεμελιώδη μέσα διαβίωσης των πολλών ατόμων και οικογενειών που ασχολούνται με τη γεωργία κακάου.

Το ανησυχητικό πρόβλημα των εξαιρετικά χαμηλών εισοδημάτων για τους αγρότες δεν επιτείνει μόνο τον αέναο κύκλο φτώχειας, αλλά οδηγεί επίσης σε πλήθος κοινωνικών προκλήσεων που συνδέονται άμεσα με τη παιδική εργασία, τις κακές συνθήκες εργασίας και τη διάχυτη φυλετική ανισότητα. Αυτά τα ανησυχητικά ζητήματα είναι συχνά διαδεδομένα σε χώρες που είναι έντονα εμπλεκόμενες στην παραγωγή κακάου και τη ευρύτερη γεωργική βιομηχανία, αναδεικνύοντας τα συστημικά αδιέξοδα και τις αδικίες. Η αντιμετώπιση αυτών των σημαντικών προκλήσεων απαιτεί μια πιο ολοκληρωμένη και ευρεία προσέγγιση, η οποία θα εναρμονίσει το εμπόριο, την ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ θα

εξασφαλίσει ότι τα δικαιώματα και η ευημερία των αγροτών προτεραιοποιούνται και υποστηρίζονται. Μόνο μέσω τέτοιων συντονισμένων και συνεκτικών προσπαθειών μπορούμε να ελπίζουμε στη δημιουργία ενός πιο δίκαιου και βιώσιμου τομέα κακάου που όχι μόνο θα καλύπτει τις σημερινές απαιτήσεις, αλλά θα ευδοκιμεί και για τις επόμενες γενιές, διασφαλίζοντας ευημερία και δικαιοσύνη για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. (Leimona et al., 2024) (Maghsoudi et al., 2024)

Η έρευνα για το διεθνές δίκαιο και τις ποικίλες συνέπειές του για το εμπόριο και την ανάπτυξη δεν ευνοεί τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των αλυσίδων αξίας του κακάου. Αυτές οι αλυσίδες αξίας διαδραματίζουν κρίσιμο και ζωτικό ρόλο στην εξασφάλιση τόσο της οικολογικής αρμονίας όσο και της κοινωνικής ακεραιότητας σε ολόκληρη τη βιομηχανία. Μέσω μιας εκτενούς και διεξοδικής ανάλυσης, η οποία βασίζεται κυρίως σε μια ευρεία σειρά διεθνών συμφωνιών, οι κανονιστικές αρχές που είναι υπεύθυνες για τη δημιουργία και τη διατύπωση περιβαλλοντικών συνθηκών εργάστηκαν με επιμονή και αφοσίωση για να σχεδιάσουν πλαίσια που ενσωματώνουν τόσο μαλακούς όσο και σκληρούς νόμους. Παρά αυτές τις πολλές προσπάθειες, είναι απολύτως σαφές ότι τα υπάρχοντα πλαίσια δεν ενσωματώνουν επαρκώς όλες τις απαραίτητες απαιτήσεις και πρότυπα που πρέπει να θεσπιστούν για να συμβάλουν ουσιαστικά και αποτελεσματικά στην επίτευξη βιώσιμων αλυσίδων αξίας κακάου.

Είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ότι αυτές οι διεθνείς συμφωνίες, αν και καλόπιστα διατυπωμένες και με θετικούς στόχους, προσφέρουν μόνο αδύναμα εργαλεία που ενεργοποιούν αναποτελεσματικά μέτρα. Οι συμφωνίες αυτές παρέχουν ανεπαρκή πρότυπα για την αποτελεσματική μείωση όλων των αρνητικών περιβαλλοντικών συνεπειών που μπορεί να προκύψουν από τις πρακτικές παραγωγής κακάου. Ακόμα, συχνά αποτυγχάνουν να αντιμετωπίσουν επαρκώς τις πολύπλοκες συνέπειες των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων που συνδέονται συχνά με την παραγωγή κακάου, διαιωνίζοντας τις ανισότητες και τις αδικίες εντός της βιομηχανίας που εκμεταλλεύονται ευάλωτους πληθυσμούς. Επίσης, οι κανονιστικές διαδικασίες που καθοδηγούν αυτές τις ζωτικές και σημαντικές συμφωνίες παραμένουν σε κατάσταση ανωριμότητας και ανάπτυξης. Αυτή η πραγματικότητα υπονομεύει τελικά τους υπερκείμενους στόχους και την ισορροπία που είχαν σκοπό να επιτύχουν οι ίδιες οι συνθήκες. Τέτοιες συνεχιζόμενες εντάσεις μπορεί να είναι βαθιά ριζωμένες στην έντονη και συχνά προβληματική απόκλιση μεταξύ του γρήγορου ρυθμού και της διαταραγμένης φύσης της αλλαγής στον τομέα των προϊόντων και του αξιοσημείωτα αργού και προσαρμοστικού ρυθμού με τον οποίο οι θεσμοί αυτοί εξελίσσονται και ανταποκρίνονται σε αυτές τις σημαντικές και κρίσιμες αλλαγές. Αυτή η θεμελιώδης ασυμφωνία παρουσιάζει μια σειρά από κρίσιμες προκλήσεις για την προώθηση βιώσιμων πρακτικών στον τομέα του κακάου, εμποδίζοντας σημαντικά τις προσπάθειες για τη δημιουργία ενός πιο δίκαιου και περιβαλλοντικά υπεύθυνου μέλλοντος για την παραγωγή κακάου σε παγκόσμια κλίμακα.

Ως εκ τούτου, απαιτείται μια συντονισμένη και ενωμένη ώθηση για μεταρρύθμιση, συνοδευόμενη από πιο ισχυρή εμπλοκή με τα εξελισσόμενα πρότυπα για να ευθυγραμμιστούν τα υπάρχοντα νομικά πλαίσια με τις επείγουσες και κρίσιμες απαιτήσεις της βιωσιμότητας τόσο τώρα όσο και στο εγγύς μέλλον. Η έμφαση πρέπει να στραφεί στην εξασφάλιση ότι οι αλυσίδες αξίας του κακάο όχι μόνο ευδοκούν με οικονομικά βιώσιμο τρόπο, αλλά το κάνουν ενώ σέβονται και υπερασπίζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτόν τον καίριο τομέα. Η διασφάλιση ότι η βιωσιμότητα καθίσταται προτεραιότητα σε όλες τις διαστάσεις της παραγωγής κακάου είναι όχι μόνο ζωτικής σημασίας για τη βιομηχανία αυτή καθαυτή, αλλά αποτελεί επίσης κρίσιμο στοιχείο για την προώθηση ενός πιο δίκαιου και κοινωνικά υπεύθυνου παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Αυτή η εξέλιξη της σκέψης και της πρακτικής είναι απαραίτητη για την εδραίωση μιας πραγματικά βιώσιμης αλυσίδας αξίας κακάο που θα αντέξει στις πιέσεις της βιομηχανικής ανάπτυξης και της ζήτησης, ωφελώντας τελικά όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

9. Μελλοντικές Κατευθύνσεις Έρευνας

Για μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες, θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμο να αναγνωριστεί και να εξαχθεί συστηματικά η απαραίτητη πληροφορία από όλους τους διάφορους φορείς που εμπλέκονται, τόσο σε επίπεδο μεμονωμένων εταιρειών όσο και για τον τομέα συνολικά. Αυτή η ολοκληρωμένη κατανόηση θα επιτρέψει την αναγνώριση και επίλυση προβλημάτων στην αλυσίδα εφοδιασμού από την πηγή τους, αντιμετωπίζοντας θεμελιώδη ζητήματα πριν αυτά κλιμακωθούν. Επιπλέον, είναι κρίσιμο να καθοριστούν βιώσιμα επίπεδα απόδοσης για μεμονωμένες εταιρείες μέσω της συνεργασίας πολλών μελετών.

Η διαχείριση κρίσιμων σημείων εντός του συστήματος μπορεί να ωφεληθεί σημαντικά από την εισαγωγή και εφαρμογή καινοτόμων βιώσιμων τεχνικών προμηθευτικής στρατηγικής. Η έμφαση στις υπάρχουσες μελέτες επικεντρώνεται συνήθως στην ανάλυση και τα αποτελέσματα που προκύπτουν σε μακροοικονομικό επίπεδο, αφήνοντας ένα προφανές κενό στη βιβλιογραφία όσον αφορά την ανάλυση σε επίπεδο εταιρειών. Ένας περιορισμένος αριθμός μελετών έχει ανακύψει ως αντίδραση στις προκλήσεις της άμεσης βιωσιμότητας των προμηθευτών, τονίζοντας μια σημαντική παράλειψη, καθώς συχνά παραβλέπετε η ευθύνη που έχει η εταιρεία προς τους προμηθευτές της.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προμηθευτές πρώτης και δεύτερης γραμμής ενδέχεται να δέχονται σημαντική πίεση από τους πελάτες τους για να καλύψουν τους στόχους βιωσιμότητας. Ωστόσο, η πλειονότητα των έμμεσων προμηθευτών ενδέχεται να μην είναι ενήμερη για οποιαδήποτε ενδεχόμενα βιώσιμα ζητήματα που επηρεάζουν τις λειτουργίες ή τις πρακτικές προμηθευτικής τους. Το κεντρικό ζήτημα προκύπτει από την απροθυμία των άμεσων προμηθευτών να συμμετάσχουν σε συνεργατικές προσπάθειες για την προώθηση βιώσιμων βελτιώσεων.

Επιπλέον, οι προμηθευτές συχνά εκφράζουν τις ανησυχίες τους σχετικά με τα αυξημένα κόστη που συνδέονται με την απόκτηση βιώσιμων πρώτων υλών, παρουσιάζοντας ένα ακόμη εμπόδιο που πρέπει να ξεπεραστεί. Οι κανονιστικές αλλαγές και οι πολιτικές μεταβολές φαίνεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτά τα επίπεδα, επηρεάζοντας τις δυναμικές της βιωσιμότητας στην αλυσίδα εφοδιασμού. Λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα που προκύπτουν από την έρευνα, ίσως είναι σκόπιμο να εξεταστούν στρατηγικές που ενθαρρύνουν τους προμηθευτές μέσω θετικής ενίσχυσης ή κανονιστικών προσεγγίσεων, ιδιαίτερα στις χώρες που είναι πυρηνικοί παραγωγοί κακάου. Αυτό θα μπορούσε να διευκολύνει τη συμμετοχή τους σε πρωτοβουλίες διεθνών ενδιαφερομένων μερών που επικεντρώνονται στην προώθηση της βιωσιμότητας. Με την υιοθέτηση ενός συνεργατικού πλαισίου, καθίσταται ολοένα και πιο εφικτό να επιτευχθεί ένας πιο βιώσιμος τρόπος ζωής στις αγροτικές περιοχές, προάγοντας την ανάπτυξη αλυσίδων αξίας που βασίζονται σε αμοιβαία οφέλη.

Η σημαντική έμφαση που δίνεται στη βελτίωση της ιχνηλασιμότητας και την προώθηση βιώσιμων πρακτικών στην αγορά «καθαρού» κακάο από τις κυβερνήσεις των χωρών παραγωγής κακάου ενδέχεται να μην έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα στην ανακούφιση των προκλήσεων της αγοράς, παρά τις αρχικές

αισιόδοξες ενδείξεις. Οι πιθανές αρνητικές συνθήκες που μπορεί να προκύψουν από την αυξημένη πίεση στην παραγωγή λόγω των απαιτήσεων της καταναλωτικής αγοράς μπορεί να δημιουργήσουν μια οδό για την αντίδραση στις επιβλαβείς τάσεις. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διασφάλισης διαφανών αποκαλύψεων και της προώθησης ενός πνεύματος συνεργατικής συναίνεσης μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών, οδηγώντας τελικά σε βελτιωμένα αποτελέσματα στη βιωσιμότητα σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού.

9.1 Αναδυόμενες Τάσεις

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τους επιχειρηματικούς κινδύνους που προκύπτουν από τη διασταύρωση των παγκόσμιων προκλήσεων και των αλυσίδων εφοδιασμού κακάου προσελκύει όλο και περισσότερη προσοχή από τη βιομηχανία και τους διάφορους φορείς που εμπλέκονται. Υπάρχει τώρα αυξημένη συνειδητοποίηση της πραγματικής και επείγουσας πιθανότητας ενός σοβαρού παγκόσμιου ελλείμματος κακάου, το οποίο ενδέχεται να μην καλύψει τη διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση για κακάο, ασκώντας σημαντική πίεση στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και λειτουργίες. Αυτή η συνειδητοποίηση οδηγεί στη δημιουργία δημόσιων και ιδιωτικών συνεργασιών σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς διάφοροι φορείς συνεργάζονται για να αντιμετωπίσουν αυτά τα επείγοντα ζητήματα. Αυτή η αναδυόμενη τάση δεν αποτελεί απλώς απάντηση στις τρέχουσες προκλήσεις, αλλά μάλλον μια φιλόδοξη οπτική για το μέλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται από ασφαλείς, βιώσιμες και βιώσιμες αλυσίδες εφοδιασμού κακάου οι οποίες ενεργά περιλαμβάνουν και εμπλέκουν τους ενδιαφερόμενους από όλα τα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού.

Σήμερα, το 93% της παγκόσμιας αξίας του κακάου υποστηρίζεται από τη μικρο-καλλιεργητική παραγωγή, υπογραμμίζοντας τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν αυτοί οι αγρότες στη βιομηχανία. Σε απάντηση στις προκλήσεις που έρχονται, κυβερνήσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ιδιωτικός τομέας και διεθνείς οργανισμοί συνεργάζονται, συγκεντρώνοντας πόρους και τεχνογνωσία σε διάφορα έργα και καινοτόμες πρωτοβουλίες που εφαρμόζουν διαφορετικές προσεγγίσεις για την επίτευξη βιώσιμων, παραγωγικών, κερδοφόρων και ανταγωνιστικών φαρμών κακάου. Ωστόσο, αυτές οι δημόσιες-ιδιωτικές συνεργασίες δεν είναι χωρίς τις προκλήσεις τους. Υπάρχουν αρκετά εμπόδια που μπορούν να περιορίσουν την αποτελεσματικότητα και την επίτευξη των συνεργασιών αυτών στο σύνολό τους. Παρά ταύτα, υπάρχει πλήθος παρεμβάσεων που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να υποστηρίξουν και να ενδυναμώσουν τους μικροκαλλιεργητές, εξασφαλίζοντας ότι μπορούν να ευδοκιμήσουν στο ανταγωνιστικό τοπίο της βιομηχανίας κακάου.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την πρωτοβουλία πρέπει να συμπληρώνονται πλήρως με μια σημαντική και ουσιαστική επένδυση μεγάλης κλίμακας στον τομέα του κακάου. Αυτή η επένδυση είναι απολύτως απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι τα προϊόντα κακάου εξελίσσονται σταθερά με την πάροδο

του χρόνου, γίνοντας ολοένα και πιο βιώσιμα και φιλικά προς το περιβάλλον, κάτι που είναι κρίσιμο στον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο μας.

Είναι φανερό ότι οι τρέχουσες προσπάθειες που εφαρμόζονται δεν διαθέτουν μόνο τα απαραίτητα μέσα για να διευκολύνουν αποτελεσματικά τα υποστηρικτικά εργαλεία, αλλά και κατάλληλα και επαρκή κίνητρα που θα ενθαρρύνουν ενεργά τους μικροκαλλιεργητές να επενδύσουν στις αγροτικές τους δραστηριότητες. Αυτή η συντονισμένη επένδυση δεν είναι απλώς επιθυμητή, αλλά απολύτως κρίσιμη για την αποτελεσματική διαχείριση των εγγενών επιχειρηματικών κινδύνων που συνοδεύουν τη γεωργία κακάου, οι οποίοι συχνά είναι απρόβλεπτοι και δύσκολοι να πλοηγηθούν. ακόμα, αυτή η επένδυση είναι επιτακτική για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων και καλά δομημένων επιχειρηματικών σχεδίων που λαμβάνουν υπόψη ενδελεχώς τις απαραίτητες κοινωνικές ευθύνες. Αυτά τα προσεκτικά κατασκευασμένα επιχειρηματικά σχέδια πρέπει επίσης να εκμεταλλεύονται αποτελεσματικά τις διαθέσιμες αγορές, διασφαλίζοντας ότι οι μικροκαλλιεργητές μπορούν πραγματικά να ευδοκιμήσουν και να πετύχουν στις δραστηριότητές τους, οδηγώντας σε έναν πιο ζωντανό και ευημερούντα τομέα κακάου.

Άρα, είναι απόλυτα απαραίτητο οι μικροκαλλιεργητές να λάβουν σημαντική και αφιερωμένη υποστήριξη μέσω μιας ποικιλίας εξατομικευμένων κινήτρων που να απευθύνονται άμεσα στις μοναδικές τους ανάγκες και τις συνεχιζόμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν εντός της βιομηχανίας κακάου. Επιπλέον, διάφορες πρωτοβουλίες αρχίζουν να αναγνωρίζουν την επείγουσα ανάγκη να γεφυρωθεί το υπάρχον κενό που υπάρχει σήμερα μεταξύ των στρατηγικών καινοτομίας και προοπτικής που αναπτύσσουν οι εταιρείες της βιομηχανίας σοκολάτας και των πραγματικών, συχνά προκλητικών συνθηκών που αντιμετωπίζουν οι αγρότες σε συγκεκριμένες περιοχές παραγωγής κακάου. Αυτό το σημαντικό κενό έχει εμποδίσει την πρόοδο για πολύ καιρό, καταστέλλοντας την ανάπτυξη και την καινοτομία στον τομέα. Η γεφύρωση αυτής της διαφοράς μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικά μέσω μιας καλά συντονισμένης ολοκληρωμένης προσέγγισης που προάγει την ένταξη της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των τοπικών αγροτών και μιας ανταγωνιστικής εταιρείας αγροδιατροφής βασισμένης στο κακάο. Δημιουργώντας συνέργειες μεταξύ αυτών των δύο κρίσιμων στοιχείων με έναν συνεργατικό και αμοιβαία επωφελή τρόπο, μπορούμε να οδηγήσουμε σε βελτιωμένα αποτελέσματα που θα ωφελήσουν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη στη διαδικασία παραγωγής κακάου με έναν ουσιαστικό και βιώσιμο τρόπο, προάγοντας τη μακροπρόθεσμη ευημερία και ανάπτυξη τόσο για τους αγρότες όσο και για την ευρύτερη αγροτική κοινότητα. (Miyittah et al.2022)(Ndikumana & Adjei-Mantey, 2023)

9.2. Ερευνητικά κενά

Υπάρχουν αρκετά ενδιαφέροντα και σημαντικά ερευνητικά κενά που αφορούν το παγκόσμιο σύστημα εφοδιασμού κακάου και τα οποία αξίζει να εξεταστούν και να διερευνηθούν σε μελλοντικές μελέτες και

έρευνες. Πρώτον, η εισερχόμενη εφοδιαστική αλυσίδα (inbound logistics) αντιπροσωπεύει το κρίσιμο συστατικό της συνολικής αλυσίδας εφοδιασμού που συχνά λαμβάνει τη λιγότερη ακαδημαϊκή προσοχή από τους παγκόσμιους ερευνητές κακάο. Αυτή η παράλειψη είναι κάπως εκπληκτική, δεδομένου ότι η διαδικασία που εμπλέκεται στην αποτελεσματική προμήθεια σπόρων κακάο έχει άμεση επιρροή στην αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα διάφορων λειτουργιών καθώς και άλλων κρίσιμων στοιχείων της ίδιας της αλυσίδας εφοδιασμού.

Ως εκ τούτου, μελλοντικές μελέτες και αναλύσεις θα μπορούσαν να ωφεληθούν σημαντικά από τη διεξαγωγή μιας πολύ πιο λεπτομερούς και ολοκληρωμένης έρευνας στις διαδικασίες προμήθειας, καθώς και στις εσωτερικές δραστηριότητες αποθήκευσης που σχετίζονται στενά με τα περίπλοκα συστήματα εφοδιασμού κακάου σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι σημαντικό να διερευνηθούν αυτές οι περιοχές, καθώς μια βαθύτερη κατανόηση μπορεί να διευκολύνει τη βελτίωση και καινοτομία που θα ενισχύσει την απόδοση της αλυσίδας εφοδιασμού στο σύνολό της. Δεύτερον, παρά το αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι οι προβλέψεις ζήτησης χρησιμεύουν ως απαραίτητοι παράγοντες για τις μετρήσεις απόδοσης του συστήματος αλυσίδας εφοδιασμού περιλαμβανομένων των εισερχόμενων logistics, των λειτουργικών logistics και των κατερχόμενων logistics, οι παγκόσμιοι ερευνητές κακάο έχουν, μάλλον παραμελήσει και εκπληκτικά, δώσει σημαντικά λιγότερη έμφαση στην κρίσιμη πτυχή του σχεδιασμού της ζήτησης. Αυτή η έλλειψη προσοχής είναι ιδιαίτερα εμφανής καθώς ο σχεδιασμός ζήτησης εμφανίζεται μόνο δύο φορές στην σχετική βιβλιογραφία που αφορά το εν λόγω θέμα.

Επομένως, οι περαιτέρω ακαδημαϊκές μελέτες μπορεί να εξετάσουν την εκπόνηση πιο λεπτομερών αναλύσεων του σχεδιασμού ζήτησης, ενδεχομένως ενσωματώνοντας τη χρήση προηγμένων οικονομικών τεχνικών για να εντοπίσουν και να ποσοτικοποιήσουν συγκεκριμένους δείκτες που συχνά σχετίζονται με τον όγκο των πωλήσεων προϊόντων κακάου σε διάφορες αγορές του κόσμου. Αυτή η στοχαστική και αυστηρή προσέγγιση θα μπορούσε να ρίξει φως στις περίπλοκες πολυπλοκότητες της πρόβλεψης ζήτησης στο πλαίσιο της βιομηχανίας κακάου, οδηγώντας τελικά σε καλύτερες και πιο ενημερωμένες στρατηγικές αποφάσεις και βελτιωμένες διαδικασίες σχεδιασμού που μπορούν να επηρεάσουν θετικά όλες τις πτυχές της αλυσίδας εφοδιασμού κακάο.

Είναι απολύτως απαραίτητο να αυξηθεί ο αριθμός των μελετών για μια ολοκληρωμένη και καλά στρογγυλεμένη αξιολόγηση της βιώσιμης απόδοσης των συστημάτων αλυσίδας εφοδιασμού κακάου σε παγκόσμιο επίπεδο. Δεδομένου ότι προς το παρόν, υπάρχουν μόνο τρεις μελέτες που έχουν εξετάσει επαρκώς τα ζητήματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο αυτού του περίπλοκου συστήματος, είναι επιτακτική ανάγκη να λάβουμε σημαντικά βήματα για την ενίσχυση της κατανόησης και προσέγγισης αυτού του ζωτικού και πολύπλοκου θέματος. Οι συστάσεις για αυστηρά κριτήρια αξιολόγησης που αφορούν τις διάφορες διαστάσεις της βιωσιμότητας θα πρέπει να περιλαμβάνουν σίγουρα την σύλληψη και εφαρμογή ενός βιώσιμου ισολογισμού απόδοσης (balanced scorecard). Αυτό το επεκταμένο και πιο

ολοκληρωμένο πλαίσιο πάει πολύ πέρα από την απλή εξέταση των ήδη καθιερωμένων διαστάσεων των Ανθρώπων, Κερδών και Πλανήτη.

Σκοπός του είναι να προσφέρει μια ακόμη πιο ολιστική και πολυδιάστατη οπτική που μπορεί να μετρήσει αποτελεσματικά και με ακρίβεια τις επιπτώσεις της βιωσιμότητας με έναν ποικιλόμορφο και περιεκτικό τρόπο. Οι σύγχρονοι διαχειριστές που εργάζονται στον τομέα του κακάου πρέπει να καταστήσουν ως κορυφαία προτεραιότητα την καλλιέργεια μιας βαθιάς και ενδεδειγμένης κατανόησης των βασικών επιχειρησιακών τομέων, όπως τα εισερχόμενα logistics, οι εσωτερικές πρακτικές αποθήκευσης, οι προβλέψεις ζήτησης, καθώς και άλλα σημαντικά επιχειρησιακά θέματα που σχετίζονται με αυτήν την συγκεκριμένη κατηγορία της βιομηχανίας. Αυτή η εκτεταμένη γνώση είναι κρίσιμη για την προώθηση βιώσιμων πρακτικών εντός των οργανισμών τους.

Οι ερευνητές ενθαρρύνονται έντονα να χρησιμοποιήσουν τη δύναμη της ανάλυσης μεγάλων δεδομένων στη βιομηχανία κακάου προκειμένου να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και τους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτές οι εκτεταμένες και ισχυρές αναλύσεις μπορούν να παράγουν κρίσιμες και ανεκτίμητες πληροφορίες που επηρεάζουν άμεσα τις στρατηγικές αποφάσεις σε διάφορα στοιχεία της αλυσίδας εφοδιασμού ταυτόχρονα. Με αυτόν τον τρόπο, οι οργανισμοί μπορούν να απλοποιήσουν τις διαδικασίες τους με πιο αποδοτικό τρόπο και να ενισχύσουν τα αποτελέσματα βιωσιμότητας με έναν σημαντικό τρόπο που επηρεάζεται. Η ενσωμάτωση καινοτόμων αναλυτικών τεχνικών και εργαλείων είναι αναγκαία για να πλοηγηθούμε αποτελεσματικά στις πολυπλοκότητες της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου και να προωθήσουμε τη βιομηχανία προς βιώσιμες πρακτικές που ευθυγραμμίζονται με τα ταχέως εξελισσόμενα παγκόσμια πρότυπα και τις προσδοκίες των καταναλωτών. Η κατανόηση της αλληλεξάρτησης των διαφόρων παραμέτρων της αλυσίδας εφοδιασμού θα συμβάλει περαιτέρω στην ενίσχυση ενός περιβάλλοντος όπου η βιωσιμότητα μπορεί να ανθίσει. (Keller et al., 2022)

10. Συμπέρασμα

Αυτό το κεφάλαιο παρέχει μια εκτενή και προσεκτικά λεπτομερή ανασκόπηση των διαφόρων διαστάσεων και πλαισίων βιωσιμότητας που είναι απόλυτα απαραίτητα για τη διαχείριση του σύνθετου και πολυδιάστατου παγκόσμιου συστήματος εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάο. Οι κρίσιμες διαστάσεις βιωσιμότητας που πρέπει να αντιμετωπιστούν πρέπει να προσεγγιστούν με ολιστικό και συντονισμένο τρόπο, διότι η παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού του κακάου περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία αγαθών και λειτουργεί ως ένα περίπλοκο σύστημα που αλληλοεπιδρά με το περιβάλλον με πολλούς περίπλοκους, δυναμικούς και αλληλένδετους τρόπους. Ωστόσο, οι τρεις εις βάθος μελέτες περιπτώσεων που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες ενσωματωμένες πλατφόρμες εφοδιαστικής αλυσίδας παρουσίασαν διαφορετικά και ξεχωριστά επίπεδα δέσμευσης στις τρεις βασικές διαστάσεις βιωσιμότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν την οικονομική βιωσιμότητα, την κοινωνική ισότητα και την περιβαλλοντική ακεραιότητα. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτές τις μελέτες διαφέρουν σημαντικά ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες συμμετείχαν ενεργά και αντιμετώπισαν τις συγκρούσεις συμφερόντων ή προτεραιοποίησαν τις διαφορετικές προσεγγίσεις τους προς τις αγοραστικές ανάγκες.

Επιπροσθέτως, τα ευρήματα που προκύπτουν από αυτήν την πλήρη ανάλυση φωτίζουν τις αναδυόμενες αλλαγές και τάσεις στον τομέα, σχετικά με τις στρατηγικές του για την αντιμετώπιση του επείγοντος και κρίσιμου ζητήματος της πρόληψης της αποδάσωσης, ένα ζήτημα που συνδέεται όλο και περισσότερο με την αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για βιώσιμα εφόδια κακάου. Αυτή η συνεχιζόμενη εξέλιξη είναι κρίσιμη και επιτακτική για να διασφαλιστεί ότι η βιωσιμότητα δεν είναι απλώς μια δευτερεύουσα σκέψη, αλλά παραμένει ένας κεντρικός και κρίσιμος στόχος των πρακτικών της εφοδιαστικής αλυσίδας του κακάου, καθώς προχωρούν μπροστά σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο και αβέβαιο μέλλον. Καθώς οι εταιρείες αυτές διαχειρίζονται τις πολυπλοκότητες και τις προκλήσεις των δραστηριοτήτων τους, είναι απόλυτα απαραίτητο να παραμείνουν σε επιφυλακή και να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να ενισχύσουν τη βιωσιμότητα στις αλυσίδες εφοδιασμού τους. (Winston, 2022) (Fisher et al., 2021)

Η εκτενής και εις βάθος ανάλυση αυτή αποκαλύπτει με μεγάλη λεπτομέρεια ότι όχι μόνο τα κίνητρα της αγοράς που προέρχονται από τις εταιρείες και οι πιστοποιήσεις βάσει εταιρειών διαδραματίζουν σημαντικό και καθοριστικό ρόλο στην ενεργό συμμετοχή των αγροτών, αλλά είναι επίσης κρίσιμα για τον απαραίτητο σκοπό της πρόληψης της αποδάσωσης. Επιπλέον, η ανάλυση αναδεικνύει το πώς η εξελισσόμενη βιομηχανία πρωτοπορεί με μια προληπτική πράσινη προσέγγιση για τη χρήση γης, η οποία είναι αξιοσημείωτη και ουσιώδης. Αυτή η καινοτόμος προσέγγιση αποσκοπεί στην αποτελεσματική και αποδοτική αντιμετώπιση των περίπλοκων και επικαλυπτόμενων θεμάτων χρήσης γης που υπάρχουν μεταξύ των διαφόρων γεωργικών πρακτικών και των ζωτικών οικοσυστημάτων που έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι του συνολικού μας περιβάλλοντος.

Αυτό το κεφάλαιο υποδεικνύει έντονα ότι για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι επίμονες και συνεχιζόμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού κακάου και να ξεκινήσει μια ουσιαστική και σημαντική μεταρρύθμιση του συστήματος βιωσιμότητας, ενδέχεται να υπάρχει επείγουσα ανάγκη για μεγαλύτερη συμμετοχή του δημόσιου τομέα.

Ακόμα, όλες οι σχετικές ομάδες συμφερόντων που συμμετέχουν στην περίπλοκη παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού κακάου πρέπει να συμμετάσχουν κι αυτές. Μια τέτοια συνεργασία και συνεργασία μπορεί να είναι το κλειδί για την ανάπτυξη και τον καθορισμό ενός ολοκληρωμένου και πολλαπλών λειτουργικών σκοπών τοπίου που βασίζεται στη χρήση γης, το οποίο μπορεί να εξυπηρετεί διάφορους οικολογικούς και οικονομικούς σκοπούς, προάγοντας έτσι μια βαθύτερη κατανόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Ένα άλλο ενδιαφέρον και αξιοσημείωτο εύρημα που προκύπτει από τις τρεις λεπτομερείς μελέτες περιπτώσεων υποδεικνύει ότι αυτή η αναλυτική προσέγγιση έχει δείξει πώς, από τις υπάρχουσες διαστάσεις βιωσιμότητας, οι εταιρείες συμβάλλουν και σε πρόσθετες και σημαντικές αλλαγές.

Επιπλέον, πραγματοποιούν καινοτομίες στην συνεχιζόμενη μεταμόρφωση και «πρασίνισμα» της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού κακάου. Αυτές οι προόδους και βελτιώσεις ξεπερνούν τον απλό εκσυγχρονισμό των πολλών διαστάσεων βιωσιμότητας. Περιλαμβάνουν επίσης σημαντικές επενδύσεις σε πλατφόρμες δεδομένων ερευνών των αγροτών. Επιπλέον, η ουσιαστική συμμετοχή διάφορων ενδιαφερόμενων μερών είναι κρίσιμη για τον εμπλουτισμό των δεδομένων που συλλέγονται, κάτι που ενισχύει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών που υλοποιούνται σε αυτόν τον κρίσιμο τομέα στο μέλλον.

10.1. Σύνοψη ευρημάτων

Η μελέτη που πραγματοποιήθηκε αποτελεί μία από τις πρωτοποριακές προσπάθειες για την παροχή μιας πλήρους και εκτενούς εκτίμησης, καθώς και συγκριτικής ανάλυσης, της βιωσιμότητας των συστημάτων αλυσίδας εφοδιασμού κακάου που εκτείνονται σε διάφορες περιοχές του κόσμου. Στην εκτενή και πολυδιάστατη αυτή ανάλυση, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις της βιωσιμότητας, καθώς αυτές αναγνωρίζονται όλο και περισσότερο ως μερικές από τις πιο κρίσιμες και επείγουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η βιομηχανία κακάου, με έντονη αίσθηση επείγοντος. Τα ευρήματα που προκύπτουν από αυτή τη σε βάθος μελέτη υποδεικνύουν ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη πολλές σημαντικές συνέπειες τόσο από τα ενδιαφερόμενα μέρη της βιομηχανίας όσο και από τους πολιτικούς και νομοθέτες. Οι αποφάσεις και οι ενέργειές τους θα έχουν αναμφισβήτητα μακροπρόθεσμες συνέπειες που θα επηρεάσουν όχι μόνο το παρόν αλλά και το μέλλον της παραγωγής και διανομής κακάου. Ένα από τα κύρια σημεία που τονίζονται είναι η ζωτική σημασία της δίκαιης κατανομής των οφελών που προκύπτουν από την παραγωγή κακάου, το οποίο περιλαμβάνει θεμελιωδώς την εξασφάλιση ότι όλοι οι

σχετικοί ενδιαφερόμενοι, περιλαμβανομένων των αγροτών, των εργαζομένων και των κοινοτήτων, θα λάβουν ένα δίκαιο και εύλογο μερίδιο από τα σημαντικά κέρδη που παράγονται από αυτή τη βιομηχανία.

Είναι υψίστης σημασίας να οικοδομήσει μια ισχυρή και ανθεκτική οικονομική βάση για τη βιομηχανία κακάου, προκειμένου να υποστηριχθεί επαρκώς η μακροχρόνια βιωσιμότητά της, καθώς και η δυνατότητα ανάπτυξής της σε διάφορες περιοχές του κόσμου. Η ενίσχυση των δομών διακυβέρνησης εντός της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου φαίνεται να είναι ένα ακόμη θεμελιώδες ζήτημα που απαιτεί επικεντρωμένες και αποφασιστικές προσπάθειες για την αύξηση της συνολικής αποδοτικότητας, διαφάνειας και λογοδοσίας στο όλο σύστημα. Επίσης, είναι επιτακτικό για τις εταιρείες και τις κυβερνήσεις να παρακολουθούν στενά και να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις διαφοροποιημένες επιπτώσεις που έχουν τα διάφορα χαρακτηριστικά του συστήματος και οι επιχειρησιακές πρακτικές στις διαφορετικές συνθήκες διαβίωσης, στην οικονομική απόδοση και στην ευημερία των διάφορων φορέων και συμμετεχόντων στις αλυσίδες εφοδιασμού. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις κοινωνικά περιθωριοποιημένες και ευάλωτες ομάδες όπως οι εθνοτικές μειονότητες, οι ιθαγενείς κοινότητες και οι μη πιστοποιημένοι αγρότες, καθώς αυτές συχνά αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες προκλήσεις, συστημικές ανισότητες και εμπόδια που περιορίζουν τη συμμετοχή τους και την επιτυχία τους στο σύστημα.

Προκειμένου να ευθυγραμμιστούν αποτελεσματικά με τις εξελισσόμενες απαιτήσεις των κοινωνικών πολιτικών βιωσιμότητας, οι πολιτικές ανάπτυξης της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου θα πρέπει να υποστηρίζουν ενεργά τους μικροκαλλιεργητές. Αυτές οι πολιτικές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα τοπικά κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά συμφραζόμενα στα οποία ζουν και λειτουργούν οι αγρότες, αναγνωρίζοντας και αντιμετωπίζοντας τις ποικίλες ανάγκες και συνθήκες που επηρεάζουν άμεσα τις συνθήκες διαβίωσης, τις ικανότητές τους και τις προοπτικές για βιώσιμη οικονομική βελτίωση. Μέσω μιας συνεργατικής προσέγγισης και ενεργής συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων, η βιομηχανία κακάου μπορεί να εργαστεί για ένα πιο δίκαιο, υπεύθυνο και βιώσιμο μέλλον, το οποίο θα ωφελήσει όλους τους εμπλεκόμενους στην περίπλοκη και αλληλένδετη αλυσίδα παραγωγής και διανομής κακάου, ενισχύοντας όχι μόνο τα ατομικά εισοδήματα, αλλά και την συλλογική ευημερία των κοινοτήτων και περιοχών που εξαρτώνται από την καλλιέργεια κακάου για τη διατηρησιμότητα της οικονομικής τους σταθερότητας.

Η έρευνα αυτή διαδραματίζει επίσης έναν εξαιρετικά ζωτικό και σημαντικό ρόλο στην πλούσια ενίσχυση του υπάρχοντος και εκτενούς σώματος βιβλιογραφίας σχετικά με την απόδοση βιωσιμότητας των συστημάτων αλυσίδας εφοδιασμού κακάου με δύο ιδιαίτερα σημαντικούς και αξιοσημείωτους τρόπους που αξίζουν προσεκτική προσοχή. Το πρώτο σημείο αναφέρεται στην εκτενή και συστηματική ανάπτυξη ενός πλαισίου αξιολόγησης που λαμβάνει ρητά υπόψη το ποικίλο και διαφοροποιημένο εύρος των φορέων που συμμετέχουν και αναγνωρίζει εκείνους τους ανθρώπους και τις ομάδες που είναι ιδιαίτερα κοινωνικά ευάλωτοι εντός του περίπλοκου και σύνθετου συστήματος. Αυτό το προσεκτικά διαρθρωμένο και καλά

σκεπτόμενο πλαίσιο δημιουργεί ζωτικής σημασίας και κρίσιμες πληροφορίες για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις και επιρροές που ενδέχεται να έχουν αυτές οι ευάλωτες ομάδες στο συνολικό σύστημα βιωσιμότητας και στις διάφορες συνιστώσες του.

Στη συνέχεια, η έρευνα αποκαλύπτει και τονίζει σημαντικές διαφορές στις επιπτώσεις και τις συνέπειες του συστήματος στις διάφορες ομάδες που συμμετέχουν στις διαδικασίες της αλυσίδας εφοδιασμού, ανεξαρτήτως των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και γνωρισμάτων κάθε ομάδας και του ευρύτερου συστήματος. Δεύτερον, η έρευνα αυτή αναλύει με ακρίβεια μια πιο σαφή και διαφοροποιημένη εικόνα των σύνθετων και αλληλένδετων σχέσεων που υπάρχουν μεταξύ των ανησυχών βιωσιμότητας, των διαφορών στα χαρακτηριστικά των διάφορων ομάδων και των ευρύτερων αποτελεσμάτων του συνολικού συστήματος. Αντλώντας από αυτές τις διαφωτιστικές, ενημερωτικές και λεπτομερείς πληροφορίες, οι μελετητές, οι επαγγελματίες και οι πολιτικοί μπορούν να είναι πολύ καλύτερα προετοιμασμένοι για να διαμορφώσουν, να αναπτύξουν και να σχεδιάσουν μια εκτενή και διαφοροποιημένη γκάμα πολιτικών και προγραμμάτων που να είναι ειδικά σχεδιασμένα για να είναι αποτελεσματικά σε διάφορους τύπους συστημάτων αλυσίδας εφοδιασμού.

Ωστόσο, είναι απολύτως σημαντικό να εκδώσουμε μια σημαντική προειδοποίηση όσον αφορά τη γενικευμένη εφαρμογή αυτών των σημαντικών ευρημάτων. Συνήθως, είναι αρκετά δύσκολο να προσδιοριστούν συγκεκριμένοι τομείς ως αληθινά συγκρίσιμοι όσον αφορά τη διάσταση της βιωσιμότητας λόγω της ευρείας ποικιλίας παραμέτρων που επηρεάζουν και των σύνθετων αλληλεπιδράσεών τους. Οι περιοχές που εξετάστηκαν σε αυτή τη μελέτη αντιπροσωπεύουν μόνο έναν περιορισμένο αριθμό συμφραζομένων και συνθηκών υπό τις οποίες καλλιεργείται και παράγεται το κακάο. Οι μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες θα μπορούσαν να ωφεληθούν σημαντικά από την επέκταση της γεωγραφικής κλίμακας ώστε να περιληφθούν περισσότερες και πιο ποικιλόμορφες χώρες και περιοχές σε όλη την Αφρική, την Ασία και τη Νότια Αμερική. Ιδιαίτερα, η υιοθέτηση μιας μεικτής μεθοδολογίας που να διευκολύνει τις εκτενείς συγκρίσεις μελέτης περίπτωσης μπορεί να προσφέρει ακόμα μεγαλύτερη αξία και βαθύτερη κατανόηση στις σύνθετες δυναμικές που ορίζουν βαθιά το τοπίο βιωσιμότητας εντός των συστημάτων εφοδιασμού κακάου. (AN et al. 2024) (Hoffmann et al., 2020)

10.2 Πρακτικές επιπτώσεις

Τα ευρήματα που προκύπτουν από αυτή τη συνολική και πλήρη μελέτη έχουν σημαντικές συνέπειες για μια ευρεία γκάμα ενδιαφερομένων φορέων, οι οποίοι περιλαμβάνουν όχι μόνο ερευνητές, αλλά και επιχειρήσεις, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και νομοθέτες. Η Γκάνα και η Ακτή Ελεφαντοστού ξεχωρίζουν ως οι κύριοι παραγωγοί κακάο σε παγκόσμιο επίπεδο, καθιερώνοντας τους κρίσιμους ρόλους τους στην περίπλοκη παγκόσμια αγορά κακάου.

Ως εκ τούτου, οι ενέργειες που λαμβάνονται εντός των σύνθετων και πολυδιάστατων αλυσίδων εφοδιασμού κακάου αυτών των δύο χωρών έχουν σημαντική βαρύτητα και μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά ολόκληρο τον τομέα του κακάου σε διάφορα επίπεδα, από την οικονομική σταθερότητα έως την κοινωνική δικαιοσύνη.

Επομένως, είναι εξαιρετικά κρίσιμο να διατηρηθεί ένας αδιάκοπος και συγκεντρωμένος προσανατολισμός σε αυτές τις συγκεκριμένες χώρες, ενώ ταυτόχρονα να αντιμετωπιστούν με συστηματικό τρόπο τα επείγοντα ζητήματα και προκλήσεις που παραμένουν εντός του πλαισίου της αλυσίδας εφοδιασμού. Δυστυχώς, παρατηρείται σοβαρή έλλειψη ολοκληρωμένης έρευνας σχετικά με το σημαντικό θέμα της συνδικαλιστικής οργάνωσης στη βιομηχανία κακάου, παρά την ύπαρξη πολλών συμφωνιών και καθιερωμένων προτύπων που σχετίζονται άμεσα με τα θέματα της συνδικαλιστικής οργάνωσης. Ενθαρρύνονται τόσο οι εταιρείες όσο και οι κυβερνήσεις να πραγματοποιούν τακτικές αξιολογήσεις και συνεχώς να παρακολουθούν τις πρακτικές συνδικαλισμού εντός της αλυσίδας εφοδιασμού κακάου.

Αυτές οι πρακτικές συνδικαλισμού είναι απολύτως απαραίτητες, καθώς έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν σημαντικά τα δικαιώματα των αγροτών και να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην προστασία των αγροτών από την εκμετάλλευση, την κακομεταχείριση και τις αθέμιτες επιχειρηματικές πρακτικές στην αγορά, οι οποίες μπορεί να υπονομεύσουν τα εισοδήματά τους. Προωθώντας ενεργά διαφανείς, αποτελεσματικές και ουσιαστικές προσπάθειες συνδικαλισμού, διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να συμβάλουν θετικά στη μακροχρόνια βιωσιμότητα, την ισότιμη μεταχείριση και την ευημερία των αγροτών κακάου στην περιοχή, οδηγώντας τελικά σε μια πιο δίκαιη και ανθεκτική βιομηχανία κακάου.

Έχει αναγνωριστεί ευρέως από μια ποικιλία εμπειρογνομώνων, σημαντικών οργανισμών και διαφόρων ενδιαφερόμενων ότι τα δικαιώματα των αγροτών παραμένουν κρίσιμα ελλιπή όσον αφορά την προστασία και την υποστήριξη που λαμβάνουν. Αυτή η έλλειψη είναι ιδιαίτερα εμφανής εντός των πλαισίων των υφιστάμενων προγραμμάτων πιστοποίησης που εφαρμόζονται σε πολλούς γεωργικούς τομείς. Ένας σημαντικός αριθμός αφοσιωμένων ερευνητών έχει αναλάβει εκτενείς ανασκοπήσεις διαφόρων παρεμβάσεων που στοχεύουν συγκεκριμένα στη μείωση των περιστατικών παιδικής εργασίας.

Οι ανασκοπήσεις αυτές δεν περιορίζονται μόνο στους τομείς καλλιέργειας, αλλά επεκτείνονται και στους τομείς που δεν σχετίζονται άμεσα με την καλλιέργεια καλλιεργούμενων προϊόντων. Οι περίπλοκες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διάφορων διαστάσεων της βιωσιμότητας δηλαδή της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής αναλύονται με πλήρη εξέταση και συζήτηση στο πλαίσιο αυτό. Βασισμένα στα ποικίλα ευρήματα μας, είναι κρίσιμο να εφαρμοστούν στρατηγικές παρέμβασης με επιλεκτικότητα και ακρίβεια, λαμβάνοντας υπόψη τις πολλές πληροφορίες που παρέχει η υπόθεση της καμπύλης Kuznets. Οι ερευνητές, οι νομοθέτες και οι εταιρείες πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη αυτές τις πληροφορίες στις συνεχιζόμενες προσπάθειές τους. Οι αλυσίδες εφοδιασμού κακάου πολλών εταιρειών,

καθώς και τα σχετικά πρότυπα πιστοποίησής τους, προσφέρουν πολύτιμες ευκαιρίες για περαιτέρω έρευνα και διερεύνηση.

Εναλλακτικά, θα μπορούσε να διεξαχθεί μια εις βάθος εξέταση των κυβερνήσεων που λειτουργούν στις επιλεγμένες χώρες, προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα οι πολιτικές και κανονισμοί τους. Αν και αυτή η μελέτη περιλαμβάνει και τις δύο χώρες, είναι κρίσιμο να αναγνωριστεί ότι διαφορετικά αποτελέσματα και συμπεράσματα ενδέχεται να προκύψουν εάν αυτές οι δύο χώρες αξιολογηθούν χωριστά, λόγω των μοναδικών και συγκεκριμένων συνθηκών που επηρεάζουν το γεωργικό τους σύστημα. Υπάρχουν σοβαρά αποδεικτικά στοιχεία που δείχνουν τη συνεχιζόμενη σημαντική ανισότητα στον τομέα, ιδίως όσον αφορά την κατανομή των εισοδημάτων και τις διαφορές στις διαρθρώσεις διοίκησης που επικρατούν στο γεωργικό τοπίο.

Αυτή η ανισότητα είναι ιδιαίτερα έντονη στην αλυσίδα εφοδιασμού κακάου, γεγονός που απαιτεί άμεση προσοχή από τις εταιρείες και τα κυβερνητικά σώματα που εμπλέκονται στις δραστηριότητές της. Και οι δύο πλευρές πρέπει να παραμείνουν συνεχώς προσηλωμένες σε αυτές τις κρίσιμες διαστάσεις, οι οποίες είναι ουσιαστικές για να εξασφαλίσουν καλύτερα και πιο δίκαια αποτελέσματα για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς που συμμετέχουν στις γεωργικές διαδικασίες και τις αλυσίδες εφοδιασμού. Επιπλέον, οι πιστοποιημένες αλυσίδες εφοδιασμού κακάου αξίζουν επιπλέον αξιολόγηση βάσει των συγκεκριμένων χωρών που συμμετέχουν στις δραστηριότητές τους, αναδεικνύοντας την απόλυτη ανάγκη για στοχευμένες στρατηγικές που να μπορούν να αντιμετωπίσουν καλύτερα τα ζητήματα που προκύπτουν.

Επιπροσθέτως, για να διευκολυνθεί η επιτάχυνση μιας προσέγγισης επικεντρωμένης στους αγρότες στα προγράμματα κοινότητας, είναι απολύτως απαραίτητο να αντιμετωπιστεί το διαδεδομένο ζήτημα της αποχής από τη συνδικαλιστική συμμετοχή κατά την υπογραφή συμφωνιών και συμβολαίων. Αυτή η πρακτική, η οποία υπονομεύει τα δικαιώματα και τις προστασίες των εργαζομένων, πρέπει να εκλείψει σύμφωνα με τις καθιερωμένες ρυθμιστικές συστάσεις που στοχεύουν στην προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων. Τέτοιες ολοκληρωμένες και περιεκτικές δράσεις είναι απαραίτητες για να επιτευχθεί ουσιαστική και αποτελεσματική πρόοδος στην προστασία των δικαιωμάτων των αγροτών, ενώ ταυτόχρονα προωθούνται βιώσιμες πρακτικές στον ζωτικό γεωργικό τομέα. Αυτός ο τομέας υποστηρίζει εκατομμύρια ζωές σε όλο τον κόσμο και είναι επιτακτικό να τον προσεγγίσουμε υπεύθυνα, εξασφαλίζοντας ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι μπορούν να εργάζονται με αξιοπρέπεια και ασφάλεια. (Martinez-Medina και Oregon 2024) (Barzegarikhanghah, 2024) (Weerasinghe, 2020)

Βιβλιογραφία

- Zulfiandri, Z. (2023). Grand strategy for accelerating the development of the cocoa processing industry in Indonesia. *International Journal of Science and Technology Research Archive*, 5(1), 050-062. sciresjournals.com
- Neilson, J., Dwiartama, A., Fold, N., & Permadi, D. (2020). Resource-based industrial policy in an era of global production networks: Strategic coupling in the Indonesian cocoa sector. *World Development*. sciencedirect.com
- Oduola, A. (2021). Case Studies from Africa. In *Africa's Agricultural Renaissance: From Paradox to Powerhouse* (pp. 237-303). Cham: Springer International Publishing. [\[HTML\]](#)
- Bakhmat, N., Kolosiva, O., Demchenko, O., Ivashchenko, I., & Strelchuk, V. I. K. T. O. R. I. A. (2022). Application of international scientometric databases in the process of training competitive research and teaching staff: opportunities of Web of Science (WoS), Scopus, Google Scholar. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 100(13), 4914-4924. jaitit.org
- Bai, C., Quayson, M., & Sarkis, J. (2022). Analysis of Blockchain's enablers for improving sustainable supply chain transparency in Africa cocoa industry. *Journal of Cleaner Production*. [\[HTML\]](#)
- Tosto, A., Morales, A., Rahn, E., Evers, J. B., Zuidema, P. A., & Anten, N. P. (2023). Simulating cocoa production: A review of modelling approaches and gaps. *Agricultural Systems*, 206, 103614. sciencedirect.com
- Martins, F. P., Batalhão, A. C., Ahokas, M., Liboni Amui, L. B., & Cezarino, L. O. (2023). Rethinking sustainability in cocoa supply chain in light of SDG disclosure. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 14(7), 258-286. emerald.com
- Escobar, S., Santander, M., Useche, P., Contreras, C., & Rodríguez, J. (2020). Aligning strategic objectives with research and development activities in a soft commodity sector: a technological plan for colombian cocoa producers. *Agriculture*, 10(5), 141. mdpi.com
- Farghal, H. H., Mansour, S. T., Khattab, S., Zhao, C., & Farag, M. A. (2022). A comprehensive insight on modern green analyses for quality control determination and processing monitoring in coffee and cocoa seeds. *Food chemistry*. [\[HTML\]](#)
- Mathinya, V. N., Franke, A. C., Van De Ven, G. W. J., & Giller, K. E. (2022). Productivity and constraints of small-scale crop farming in the summer rainfall region of South Africa. *Outlook on Agriculture*, 51(2), 139-154. sagepub.com
- Savari, M. & Zhoollideh, M. (2021). The role of climate change adaptation of small-scale farmers on the households food security level in the west of Iran. *Development in Practice*. [\[HTML\]](#)
- Lazar, S., Potočan, V., Klimecka-Tatar, D., & Obrecht, M. (2022). Boosting sustainable operations with sustainable supply chain modeling: a case of organizational culture and normative commitment. *International journal of environmental research and public health*, 19(17), 11131. mdpi.com
- Esan, O., Ajayi, F. A., & Olawale, O. (2024). Managing global supply chain teams: human resource strategies for effective collaboration and performance. *GSC Advanced Research and Reviews*, 19(2), 013-031. gsconlinepress.com
- Igbatayo, S. A. (2023). Climate change and agroforestry resilience strategy in West Africa's cocoa supply chain dynamics. In *Disaster Risk Reduction for Resilience: Climate Change and Disaster Risk Adaptation* (pp. 361-385). Cham: Springer International Publishing. [\[HTML\]](#)

- Qin, M., Su, C. W., Umar, M., Lobonç, O. R., & Manta, A. G. (2023). Are climate and geopolitics the challenges to sustainable development? Novel evidence from the global supply chain. *Economic Analysis and Policy*, 77, 748-763. [\[HTML\]](#)
- Van Hoof, B., Solano, A., Riaño, J., Mendez, C., & Medaglia, A. L. (2024). Decision-making for circular economy implementation in agri-food systems: A transdisciplinary case study of cacao in Colombia. *Journal of Cleaner Production*, 434, 140307. [\[HTML\]](#)
- Riera, M. A., Maldonado, S., & Palma, R. (2023). Multicriteria analysis and GIS applied to the selection of agroindustrial waste. A case study contextualized to the Ecuadorian reality. *Journal of Cleaner Production*. [\[HTML\]](#)
- Keller, J., Jung, M., & Lasch, R. (2022). Sustainability governance: Insights from a cocoa supply chain. *Sustainability*. [mdpi.com](https://www.mdpi.com)
- LEWIS, J. & Lewis, J. (2023). A Tale of Two Trees: A Comparative Study on the Effects of Scale and Biodiversity Efforts in Ghana's Cocoa and Shea Production Networks. [qmul.ac.uk](https://www.qmul.ac.uk)
- van Der Haar, S., Gallagher, E. J., Schoneveld, G. C., Slingerland, M. A., & Leeuwis, C. (2023). Climate-smart cocoa in forest landscapes: Lessons from institutional innovations in Ghana. *Land Use Policy*, 132, 106819. [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com)
- Walton, M., Hall, J., Guest, D., Butubu, J., Vinning, G., Black, K., & Beardsley, J. (2020). Applying one health methods to improve cocoa production in Bougainville: a case study. *One Health*, 10, 100143. [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com)
- Cadby, J. & Araki, T. (2021). Towards ethical chocolate: multicriterial identifiers, pricing structures, and the role of the specialty cacao industry in sustainable development. *SN Business & Economics*. [archive.org](https://www.archive.org)
- Pereira, L. S. (2024). Analyzing the Impact of Technological Innovations on Smallholder Farmers Within Ivory Coast's Cocoa Supply Chain. *Law and Economy*. [paradigmpress.org](https://www.paradigmpress.org)
- Hernández-Núñez, H. E., Gutiérrez-Montes, I., Bernal-Núñez, A. P., Gutiérrez-García, G. A., Suárez, J. C., Casanoves, F., & Flora, C. B. (2022). Cacao cultivation as a livelihood strategy: Contributions to the well-being of Colombian rural households. *Agriculture and Human Values*, 1-16. [\[HTML\]](#)
- Unnikrishnan, V., Pinet, M., Marc, L., Boateng, N. A., Boateng, E. S., Pasanen, T., ... & Bridonneau, S. (2022). Impact of an integrated youth skill training program on youth livelihoods: A case study of cocoa belt region in Ghana. *World Development*, 151, 105732. [\[HTML\]](#)
- Resell, P. & Prestegård, C. D. (2024). Stakeholder communication, sustainability communication, and perceptions of sustainability in Tanzanian cocoa production: The case of Kokoa Kamili. [bi.no](https://www.bi.no)
- Nasser, F., Maguire-Rajpaul, V. A., Dumenu, W. K., & Wong, G. Y. (2020). Climate-smart cocoa in Ghana: How ecological modernisation discourse risks side-lining cocoa smallholders. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 4, 73. [frontiersin.org](https://www.frontiersin.org)
- Marzouk, M. & Sabbah, M. (2021). AHP-TOPSIS social sustainability approach for selecting supplier in construction supply chain. *Cleaner environmental systems*. [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com)
- Alghababsheh, M. & Gallear, D. (2021). Socially sustainable supply chain management and suppliers' social performance: The role of social capital. *Journal of Business Ethics*. [brunel.ac.uk](https://www.brunel.ac.uk)
- Perez, M., Lopez-Yerena, A., & Vallverdú-Queralt, A. (2021). Traceability, authenticity and sustainability of cocoa and chocolate products: A challenge for the chocolate industry. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 62(2), 475-489. [tandfonline.com](https://www.tandfonline.com)

- Grumiller, J. & Grohs, H. (2022). Sustainability in the cocoa-chocolate global value chain: From voluntary initiatives to binding rules?. econstor.eu
- Maki, J. S., Ibañez, A. L., Goosen, N., Brochier, T., Dème¹, M., & Diedhiou, I. (2023). OPEN ACCESS EDITED BY. African ocean stewardship: Navigating ocean conservation and sustainable marine and coastal resource management in africa, 228. [\[HTML\]](#)
- Byamugisha, F. F. K. (2021). Experiences and development impacts of securing land rights at scale in developing countries: Case studies of China and Vietnam. Land. mdpi.com
- Villacis, A., Alwang, J., & Barrera, V. (2022). Cacao value chains and credence attributes: lessons from Ecuador. Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies, 12(4), 549-566. [\[HTML\]](#)
- Dontenville, A., Sembres, T., & Fountain, A. C. (2022). Transparency and accountability. Towards building trust in the cocoa sector's sustainability efforts. iiasa.ac.at
- Renier, C., Vandromme, M., Meyfroidt, P., Ribeiro, V., Kalischek, N., & Zu Ermgassen, E. K. (2023). Transparency, traceability and deforestation in the Ivorian cocoa supply chain. Environmental Research Letters, 18(2), 024030. iop.org
- Baillie Smith, M., Fadel, B., O'Loughlen, A., & Hazeldine, S. (2022). Volunteering hierarchies in the global south: Remuneration and livelihoods. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 33(1), 93-106. springer.com
- Haack, P. & Rasche, A. (2021). The legitimacy of sustainability standards: A paradox perspective. Organization Theory. sagepub.com
- Kumar, T. A. (2024). Ethical Dilemmas In State And Local Tax Planning: Balancing Profit Maximization And Social Responsibility. Educational Administration: Theory and Practice. kuey.net
- Brickell, E. & Elias, P. (2022). Great Expectations: Realising social and environmental benefits from public-private partnerships in agricultural supply chains. odi.org
- Lueth, M. D. M. (2024). Creating a South Sudan without hunger and poverty: do agricultural cooperatives matter?. eui.eu
- Ononino, J. C., Kamdem, C. B., Ekodo, R., & Djoumessi, Y. F. (2024). Diffusion and adoption of agricultural innovations: the role of a market based on public-private partnership in Cameroon. Economics Bulletin, 44(3), 904-917. accessecon.com
- Leitz, E. U. (2023). Oversight configuration and sustainability in global commodity chains: Learnings from cocoa. wur.nl
- Kusnezowa, D. & Vang, J. (2021). Creating Legitimacy in the ISO/CEN Standard for Sustainable and Traceable Cocoa: An Exploratory Case Study Integrating Normative and Empirical Legitimacy. Sustainability. mdpi.com
- Iasco Pereira, H. C. & Missio, F. J. (2024). Exchange rate and inflation: a neo-structuralist approach for Brazilian manufacturing sectors (2010–2019). Journal of Post Keynesian Economics. [\[HTML\]](#)
- Algieri, B., Kornher, L., & von Braun, J. (2024). The Changing Drivers of Food Inflation–Macroeconomics, Inflation, and War. Inflation, and War (March 5, 2024). ssrn.com
- Li, L., Msaad, H., Sun, H., Tan, M. X., Lu, Y., & Lau, A. K. (2020). Green innovation and business sustainability: New evidence from energy intensive industry in China. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(21), 7826. mdpi.com

- Kulkov, I., Kulkova, J., Rohrbeck, R., Menvielle, L., Kaartemo, V., & Makkonen, H. (2024). Artificial intelligence-driven sustainable development: Examining organizational, technical, and processing approaches to achieving global goals. *Sustainable Development*, 32(3), 2253-2267. [wiley.com](https://www.wiley.com)
- Owusu, I. (2022). The impact of climate change on cocoa production and adaptation strategies adopted by cocoa farmers in Amansie West District, Ghana. [unit.no](https://www.unit.no)
- Lopez-Ridaura, S., Sanders, A., Barba-Escoto, L., Wiegel, J., Mayorga-Cortes, M., Gonzalez-Esquivel, C., ... & García-Barcena, T. S. (2021). Immediate impact of COVID-19 pandemic on farming systems in Central America and Mexico. *Agricultural Systems*, 192, 103178. [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com)
- Leimona, B., Mithöfer, D., Wibawa, G., & van Noordwijk, M. (2024). Sustainability certification: multiple values of nature coexist in value chain transformations toward a common but differentiated responsibility. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 66, 101393. [\[HTML\]](#)
- Maghsoudi, M., Shokouhyar, S., Sanaee, N., & Shokoohyar, S. (2024). Enhancing sustainability reporting practices in the notebook manufacturing industry: a multifaceted analysis integrating traditional reports and social media data. *Annals of Operations Research*, 1-33. [\[HTML\]](#)
- Miyittah, M. K., Kosivi, R. K., Tulashie, S. K., Addi, M. N., & Tawiah, J. Y. (2022). The need for alternative pest management methods to mitigate risks among cocoa farmers in the Volta region, Ghana. *Heliyon*, 8(12). [cell.com](https://www.cell.com)
- Ndikumana, L. & Adjei-Mantey, K. (2023). Cocoa in Ghana, the 'Political Crop': Does state control shield the cocoa sector from exposure to capital flight. [umass.edu](https://www.umass.edu)
- Winston, N. (2022). Sustainable community development: Integrating social and environmental sustainability for sustainable housing and communities. *Sustainable Development*. [wiley.com](https://www.wiley.com)
- Fisher, J., Arora, P., Chen, S., Rhee, S., Blaine, T., & Simangan, D. (2021). Four propositions on integrated sustainability: toward a theoretical framework to understand the environment, peace, and sustainability nexus. *Sustainability Science*, 16, 1125-1145. [springer.com](https://www.springer.com)
- AN, A. N., Mahmudulhassan, M., Marshal, F. D., Muthoifin, M., & Fadli, N. (2024). Human rights and social justice in Quranic contexts: a global trend. *Legality: Jurnal Ilmiah Hukum*, 32(2), 453-471. [umm.ac.id](https://www.umm.ac.id)
- Hoffmann, R., Dimitrova, A., Muttarak, R., Crespo Cuaresma, J., & Peisker, J. (2020). A meta-analysis of country-level studies on environmental change and migration. *Nature Climate Change*, 10(10), 904-912. [uea.ac.uk](https://www.uea.ac.uk)
- Martinez-Medina, J., & Oregon COVID-19 Farmworker Study. (2024). Farmworker voices: contesting and renegotiating essential status during the COVID-19 pandemic. *Politics, Groups, and Identities*, 12(2), 433-456. [\[HTML\]](#)
- Barzegarikhanghah, L. F. (2024). Advocating for labour mobility and permanent residency for Canada's Seasonal Agricultural Workers from an international human rights law perspective. [umanitoba.ca](https://www.umanitoba.ca)
- Weerasinghe, S. (2020). Occupational health and safety standards of foreign seasonal farm workers: evaluation of personal protection measures, policies and practices. *Occupational Wellbeing*. [intechopen.com](https://www.intechopen.com)